MILORAD PAVIĆ

TEATRU DE HÂRTIE

TRADUCERE DE MARIANA ŞTEFĂNESCU

„El gândește așa cum noi visăm..."
ROBERT COOVER,
The New York Times Book Review

CORINT FICTION

MILORAD PAVIĆ

TEATRU DE HÂRTIE

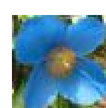
MILORAD PAVIĆ

TEATRU DE HÂRTIE

Roman-antologie
sau
Povestire universală contemporană

Traducere din limba sârbă de
Mariana Ștefănescu

CORINT
FICTION

PRECUVÂNTARE

Oare ce are cititoarea în mâini? Pe ea n-o interesează ce anume, ci de cine este. A văzut că a apărut o nouă carte a scriitorului ei preferat și a cumpărat-o. Ei nu-i pasă dacă e un roman ori altceva. Și acum citește această carte. Celelalte cititoare, pentru care respectivul scriitor nu este pe primul loc, țin acum în mâini cărțile altcuiva. După părerea mea, nici asta nu e o alegere proastă…

Oare ce ține cititorul în mâini? Lui nu-i pasă de cine e, ci de conținut. Dacă e roman ori antologie. Când a văzut că e un roman-antologie, s-a cam fâstâcit, dar, în fine, a înghițit chestia, fiind vorba de o antologie.

Însă scriitorul, ce s-a gândit – romanul ține într-un tot două lucruri: tema comună și personalitatea scriitorului. Ceea ce, în secolul XXI, este îndeajuns pentru un roman. În cazul acesta, tema comună este povestirea universală contemporană, iar despre personalitatea scriitorului trebuie să citească în cele ce urmează.

În acest roman, în această specifică antologie a povestirii universale contemporane, așadar, într-un roman-antologie, cititorul va găsi treizeci și opt de povestiri, ca și date biobibliografice despre scriitorii acestor texte, care sunt tot treizeci și opt, fiindcă din fiecare literatură a fost ales doar

un reprezentant. Toți acești scriitori și referințele lor sunt rodul închipuirii, iar toate cele treizeci și opt de povestiri sunt scrise de Milorad Pavić.

Numărul nu a fost arbitrar. „Reprezentanții" sunt scriitori imaginari din acele țări reale unde am fost tradus. Dar nu pentru că le sunt recunoscător cititorilor acelor țări (deși le sunt), ci pentru că m-am străduit să cunosc mai îndeaproape literatura lor mai mult decât a altora. Lucru valabil și pentru Elveția, unde nu am fost tradus, dar unde am fost citit în franceză, italiană și germană. Cu toate că la Zürich există și azi un reprezentant literar al meu.

Deseori mă întreabă prietenii cărora le destăinui taina acestui roman-antologie dacă, scriindu-l, am căutat să pastișez stilul literar al scriitoarelor ori scriitorilor reali din aceste țări. Nimic mai eronat decât o asemenea supoziție. Închipuind cele treizeci și opt de povestiri, m-am străduit ca acestor literaturi, cărora povestirile le aparțin ipotetic, să le aduc un spor de nuanțe, pe care în realitate literaturile respective nu le au, dar pe care eu aș dori să le dobândească. Povestirile din volum sunt oarecum adaosul meu la literaturile cărora le corespund, dacă pot numi așa ceva un adaos, ca o garnitură care, să zicem, ar merge la o specialitate de pește, într-un meniu.

Cu acest prilej, vreau să-i mulțumesc poetului Raša Livada, cel care acum câțiva ani mi-a dat ideea de a scrie un șir de povestiri sub diverse nume de scriitori. Ceea ce m-a bucurat peste măsură a fost plăsmuirea scriitorilor și scriitoarelor acestui roman, a unei întregi

literaturi universale contemporane, a unor titluri de cărți nicicând scrise și a unor vieți care nu au existat. Însă numele editurilor acestor scriitori fictivi sunt reale. Sunt editurile care mi-au publicat cărțile. Mulțumesc acestor edituri, cărora le-am putut menționa numele și în acest context.

Milorad PAVIĆ

ANGELINA MARY BROWN (Anglia)

Scriitoarea Angelina Mary Brown s-a născut în Yorkshire, dar a urmat universitatea din Brooklyn. A fost consilier bancar la Chicago, când deodată a văzut totul într-un alt mod, astfel încât și-a schimbat profesia și continentul. A declarat pentru *New York Times*: „Fericiți sunt cei care nu simt că le-ar fi mai bine într-un alt loc" și s-a întors în Anglia. A fost publicată de Penguin H.H. (Hamish Hamilton), clubul cititorilor londonezi și de un vechi editor englez, Peter Owen. Acum este bibliotecară la o școală pe lângă Tamisa. Consideră preocuparea ei față de literatură drept un viciu și chiar o deprindere anacronică. Spune că de la divorțul bunicii și cel al mamei a moștenit divorțul în propria căsnicie. Și literatura, declara ea într-un interviu din ziar, este un soi de divorț. Romane: *Am plecat la un ceai și nu m-am mai întors, Liliecii ca amanți*. Locuiește cu mama sa într-o casă de pe țărm și cultivă cactuși. Înfiorător de inteligentă. Are o teribilă frică de inundații. Povestirea de mai jos a fost publicată în ediția londoneză a *Times*.

EVELYNE

Trebuie imediat să spun că Evelyne a devenit repede slăbiciunea noastră. Provenea din familia soțului meu, însă o iubeam deopotrivă, și ai mei și ai lui. Era frumoasă, avea mereu în ochi ceva din ziua de ieri și pe buze ceva din ziua de mâine. Care zi de mâine nu a fost și a noastră. Mai exact, pe buzele ei se vedea că e bolnavă. Bolnavă de o boală care pe ea era frumoasă ca rochia pe care o purta. Putea să intre într-un magazin și să

cumpere ceva de îmbrăcat, fără să aleagă pe măsura ei, și-i venea impecabil. Așa cum putea merge agale către orice spital, de unde să aleagă orice boală. Pe măsura ei. Care-i venea impecabil. În discuțiile cu mine n-a schimbat niciodată gânduri, întotdeauna simțăminte: cât de minunat și de sincer vorbea despre frică, dragoste, ură sau satisfacție. Arăta ca o persoană fericită. Care fericire nu i-a tulburat nici boala, nici moartea.

A avut, evident, cancer. Cei frumoși se căptușesc cu cancer. A zăcut puțin, a murit repede și ușor, iar noi ne-am amintit de ea îndelung, cu mult mai îndelung decât de cei pe care am crezut că-i iubim mai mult decât pe ea. N-am uitat-o pe Evelyne. Amarnic i-am mai dus dorul, ca unei iubite, deși nu mi-a fost. Îmi amintesc cum am făcut împreună un drum scurt cu mașina. Mi-a spus în timp ce conducea:

— Pentru ce n-ai plecat azi cu mine în excursie?

— Dar am fost, sunt aici! Lângă tine, în mașină!

— Crezi? a făcut ea și n-a mai spus nimic.

Avea dreptate. Eram cu grijile mele, nu cu ea.

Evelyne avea un fiu din prima căsătorie. Venea o dată pe săptămână să-și vadă mama. Mult mai suferea din pricina fiului, din pricina separării. Mi-a spus:

— Sâmbătă, când a venit el, am fost „cu el", iar nu „lângă el".

El s-a căsătorit și are acum copii minunați. Dar eu și azi cred că Evelyne, că mama aceea a lui, a fost și a rămas cel mai frumos lucru pe care el l-a avut în viață.

Într-o noapte, chiar alaltăseară, am visat-o. A fost un vis de neînchipuit. În vis am întâlnit-o în Trafalgar Square. Mai exact, le-am întâlnit. Erau cinci. Cinci Evelyne. Una, dacă avea optsprezece ani, și n-o mai văzusem vreodată în viața mea. A doua era încă la prima ei căsătorie, și atunci i-am recunoscut zâmbetul și strângerea de mână, ca și cum ai primi în palmă ceva prețios. Ceva de argint. A treia avea cam vreo treizeci de ani și o brumă de oboseală în jurul ochilor, era în pragul căsătoriei cu fratele meu. A patra avea parcă un soi de zâmbet rigid, ceva mai rigid decât cel de dinainte, iar a cincea era livida Evelyne pe care am petrecut-o la cimitir. Toate cele cinci stăteau în jurul meu, mă salutau, mă mângâiau pe obraz și-mi ziceau:

„Nu te mai tângui, toate suntem cu tine. Suntem permanent în preajma ta. Atât de aproape. Nu te părăsim, nicicând nu te vom părăsi!”

ADOLF SUNDIUS (Suedia)

A studiat muzica, dar, din pricina unei operații nereușite la mâini – voise ca pe cale chirurgicală să-și lărgească extensia degetelor pentru claviatura pianului –, a renunțat la cariera solistică și s-a căsătorit cu Manuela Consi, una dintre primele starlete porno din Malmö. Odată s-a plâns unui prieten că noaptea deseori visa că vorbește în limbi străine. Și încă în limbi pe care treaz nu le știa, în italiană, spaniolă sau rusă. Întotdeauna în vis traducea mereu aceeași povestire într-una dintre aceste limbi. Încet, dar aievea, cum i se arăta lui în vis. Dimineața povestirea dispărea din amintirea lui, odată cu limba în care era tradusă. S-a întreținut ca profesor de muzică. A scris radio-drame și texte dramatice: *Mersul pe degete*, *Un nume uitat*, apoi volume de povestiri inspirate din muzică, inegale ca valoare. A fost editat de Norstedts și Symposion din Stockholm, Monitor din Christianstad, iar o carte i-a fost publicată la Stockholm în format electronic. A murit de o boală ciudată din pricina căreia, înaintea morții, a crescut în lungime. În anul 2007, când a murit, era mai înalt ca niciodată.

CÂNTÂND LA PATRU MÂINI

Katherine Dall și Isaija Vegeszak sunt muzicieni. De curând au terminat studii de solistică pentru pian la Stockholm și Paris și au început să concerteze împreună. Sunt extrem de dăruiți și atât de tineri. Ea e căsătorită, el încă nu

și, ca atare, primește ovații și aplauze furtunoase din partea publicului feminin. Cel puțin așa se spune.

Înainte de a dovedi ce vor face cei doi cu talentul lor, un impresar le-a propus un turneu prin orașe europene. Au acceptat. Le-a propus ca însoțitori permanenți un acordor de piane, care-și făcea treaba înaintea lor, verificând instrumentul muzical la care cei doi urmau să cânte la patru mâini, și un fotograf, care-și făcea treaba în timpul și după concertul lor, realizând fotografii pentru presă și arhivă. Fotograful era o femeie și se numea Maria, care purta cu ea un aparat incredibil de mic și de ușor. Cam cât un telefon mobil. În plus, folosea uneori o ditamai drăcovenia din care ieșeau poze trase parcă de un revolver Colt, țintind din șold, și nu la ochi. După spusele ei, cele mai izbutite erau întotdeauna imaginile cu numerele 72 și 104 și, evident, ultima fotografie a sesiunii. Într-adevăr, fotografiile nici că puteau ieși mai bine, doar că nu erau pe muzică. Uneori, atunci când îndatoririle îi permiteau, venea să-i asculte la concerte și domnul Dall, soțul doamnei Katherine.

Totul a început la Berlin. Au concertat la sediul Uniunii Scriitorilor, într-o vilă specială, cu cazare pentru oaspeți la etaj. În timpul pauzei, Vegeszak a întrebat-o furios pe doamna Dall:

— Ai înnebunit? Ce faci?

Doamna Dall sărise într-adevăr câteva acorduri din Ravel, lăsându-și companionul să se descurce singur cu partitura. Evident că, în afara lor, nimeni n-a observat.

— Vasăzică, tu n-ai auzit nimic?

— Evident că n-am auzit! Ce să aud, când n-ai interpretat deloc în allegro pe Ravel, i-a întors-o el.

— Nu la asta mă gândeam eu, a adăugat femeia, n-ai auzit cum fluiera cineva din public?

— Fluiera?

— Da, dar nu dezaprobator. A fluierat cineva care cunoștea excelent allegroul lui Ravel, fiind extrem de muzical. Încet, dar a fluierat absolut impecabil ceea ce cântam noi. A trebuit să mă opresc ca să-l pot auzi. Și l-am auzit. Chiar așa s-a întâmplat. Data viitoare, ia aminte. Va trebui să-l auzi și tu!

— Să-l aud?

— Nu știu.

La Viena au avut reprezentații în districtul XII, în castelul guvernatorului Hetzendorf. Acolo, de altfel, în tot timpul anului funcționa o școală de modă, ca și una dintre cele mai bogate librării cu ghiduri despre îmbrăcăminte și încălțăminte. În timp ce cântau Mozart, domnul Vegeszak a întrerupt pentru o clipă interpretarea. Cântând la patru mâini, el interpreta cu atâta măiestrie, încât, în afara celor doi, nimeni n-a putut sesiza ceva. Timp în care ea „l-a acoperit”. I s-a părut și lui că aude ceva.

— Te-ai convins? l-a întrebat după concert doamna Dall.

— Zău că-i așa. Tipul e iarăși aici. Fluieră impecabil Mozart… Știu ce-o să facem. La Praga o să cântăm Chopin. Și, evident, ne vom folosi de rubato.

— Ideea nu e rea. Rubato merge cu Chopin. Iar necunoscutul, dacă vine și acolo, n-o să știe dacă o să interpretăm măsuri de trei sau patru pătrimi. Ritmul va fi complet diferit. Se va încurca și o să-l prindem asupra faptului. Ceea ce o să ne ajute ca să-l dăm în vileag….

— Ori o să ne lase-n pace, a adăugat domnul Vegeszak.

Doar că necunoscutul nu s-a încurcat. La Praga a interpretat impecabil Chopin în rubato, fluierând. Și nici de data asta nu l-au descoperit.

— Să fie o femeie? l-a întrebat doamna Dall după cină.

— Nu cred.

— Atunci crezi că e un bărbat, nu? Eu, nu. Nu e. Nu sună a bărbat.

— Atunci ce naiba să fie? a încheiat discuția domnul Vegeszak. O să vedem ce-o să se întâmple peste o săptămână la Milano. Acolo o să cântăm Brahms și o să vină și soțul tău. Ca să asculte și el…

Duminică, la Milano, au cântat Brahms și l-au urmărit cu atenție pe domnul Dall care ședea în rândul doi și care aplauda frenetic. Evident că toți au fost numai urechi, dar nu s-a întâmplat nimic. Se pare că de astă-dată necunoscutul nu venise la Milano. Ori poate se hotărâse ca acolo să tacă. Mai

că se gândeau că n-o să ajungă la Ambasada Franței de la Belgrad în joia următoare, când se încheia turneul.

Atunci se petrecură niște lucruri incredibile.

Poate sub înrâurirea acelui public, care aplauda și mulțumea într-un fel neinteligibil, în acel loc neașteptat și în acea limbă neînțeleasă, domnul Vegeszak a avut, acolo, la Milano, un vis.

Visul domnului Vegeszak

Visez că tot merg în noapte pe o întindere netedă pe care n-o văd. Începe să se crape de ziuă și, când soarele prinde a da căldură, pricep că pășesc pe întinderea mării, lucioasă ca oglinda și liniștită. Marea Mediterană. În dreapta și în stânga mea, așternute pe apă, se află niște plăsmuiri sferice, despre care știu pe loc că sunt OZN-uri. Sunt câteva de-o parte și de alta, nu se mișcă și nu luminează. Par ireale, jumătăți de mingi pe jumătate umflate, din benzi multicolore, cu mari spații între ele. Mi-e cam teamă și nu știu ce trebuie să fac, fiindcă presupun c-o să le întâlnesc. Hotărăsc să-mi continui mersul, adică să-mi văd de calea pe care mersesem până atunci. În fața mea, pe suprafața apei, se află o construcție măreață din benzi multicolore, pe care o zidesc niște oameni. Nu sunt extratereștri, ci niște oameni în slujba lor. Abia atunci zăresc că între două grupuri de OZN-uri, din stânga și din dreapta mea, vine în diagonală o dungă pe suprafața mării, ca trasă cu linia, și mă decid să trec peste ea, ceea ce și fac. De cum mă apropii de clădirea în construcție, pricep, sau mi se spune, că va trebui să mă alătur constructorilor acelui edificiu și să mă apuc de treabă, știind că

acum eram lucrător năimit de extratereștrii acelor OZN-uri fâșii-fâșii, între care mă nimerisem. În timpul unei pauze, șezând noi pe apă ca pe uscat și, chipurile, mâncând ceva, constat că din direcția din care venisem se-ndreaptă spre noi, pe suprafața apei, o dungă dreaptă, ca trasă cu linia. În clipa în care acea linie din fața picioarelor noastre întretaie dreapta de dinainte, zărită de-a curmezișul liniei, făcând cu ea o cruce, mișcarea ei încetează. Îl întreb pe lucrătorul de lângă mine, ce poate să fie. El răspunde calm că a murit cineva.

— Cine? întreb eu.

— Un anume Vegeszak.

Atunci, ca într-un vis, aflu totul despre moarte. Mai bine zis, retrăiesc tot ceea ce se petrece după viață. Mai întâi, aidoma reclamelor de televiziune pentru cantautori, pe apa aceea apare un pian. Eu, firește, mă așez pe taburet și încep să cânt. Până aici, totul e ca în viață. Ca brusc să simt că încep să mă împuținez. Abia de mai ating clapele, degetele mele sunt mici, dar izbutesc să atingă tot ceea ce înseamnă claviatură. În timp ce cânt, părul meu crește și se face lung, pe mine apar hăinuțe ciudate, ca de copil, și, în fine, înțeleg esența morții – încetez a mai fi cel ce sunt și în acest vis mă prefac în femeie. Și încă ceva. Înainte să mă trezesc, înțeleg că în vis, respectiv în moarte, cânt mai bine decât în trezie...

Luna, ca o unghie ronțăită, stă deasupra Kalemegdanului[1]. În fața Ambasadei Franței de la Belgrad, în splendoarea sălii luminate ale cărei ferestre înalte dau în parcul metropolitan, o femeie cu al său minuscul aparat de fotografiat face poze doamnei Katherine Dall și domnului

Vegeszak, care sunt muzicieni. Brusc, se oprește din treabă ca și cum ar încerca să potolească pe cineva ori ceva.

Fetița ei de șase ani, aflată în sală, începe atunci să fluiere Debussy, dimpreună cu doamna Dall și domnul Vegeszak. Pe care ei îl interpretează la pian cu urechile ciulite, nu cumva să li se alăture cineva din sală. Și li se alătură copilul acela...

Fluiera Debussy mai bine decât îl interpretau ei.

COMPUTTA VITTI (Italia)

Computta Vitti este o scriitoare italiană. Trăiește în Milano și lângă lacul Como, unde are o casă în stilul vechilor reședințe de vară romane – *villa rustica*. A terminat școala superioară de modă de la Viena (ABC Modeschule). Prin căsătorie, aparține faimoasei familii Ferretti. Are buticuri de încălțăminte la Roma, Florența, Milano și cam oriunde prin Europa. Romane: *De ce să dai când poți să iei?*, *Noaptea de după a doua zi*. Editură: Garzanti. A scris sub anonimat câteva texte pentru niște cunoscute trupe de muzică. E faimoasă declarația ei despre cum a devenit scriitoare: „Din copilărie mi-am dorit să fiu curvă și să mă duc în iad, dar cineva mi-a spus că acolo nu primesc femei. Așa că am devenit scriitoare." Povestirea inclusă aici este preluată din culegerea *Fruntea-n bărbie*.

DANTE ȘI BOCCACCIO

Doi tineri ingineri, salariați într-un orășel italian, au primit invitația de a participa la o consfătuire organizată de centrala firmei de la Berlin.

Totul era plătit, și-au ridicat biletele de avion și, în ziua stabilită, au decolat spre Germania. Unul avea cărarea într-o parte, părul mustindu-i de briantină, celălalt, pantofi din piele de crocodil, cu miros și scârț. Se înțelegeau perfect. Pe drum au avut vreme frumoasă, unul dintre ei a adormit pe scaunul său și a visat că mângâie câinele căruia de mult îi uitase numele și care probabil nu mai putea fi în viață. Celălalt a comandat un

whisky, așa că-ntr-o clipită au și aterizat la Berlin. După șapte zile, vor fi din nou la aeroport, căci pentru destinația lor exista un singur zbor pe săptămână, ceea ce însemna că după consfătuire le-ar fi rămas o zi liberă. Bine dispuși și din această pricină, erau pregătiți ca și participarea lor la consfătuire să le fie cât mai cu folos. De altfel, consfătuirea s-a desfășurat excelent, exceptând două opinii izolate, care nici nu se refereau la țara din care veniseră cei doi ingineri.

Cina finală a fost pregătită într-un local unde încă de la intrare erau serviți cu rachiu vânătoresc. Ca și ceilalți oaspeți, tinerii despre care e vorba aici au primit ciolan de porc cu varză murată și cartofi; în carne era înfiptă o scobitoare cu tricolorul german la vârf. S-a băut vin sau bere. La cină au fost împărțite cadouri oaspeților. Cei doi ingineri au primit, în niște cutii mari, frumos ambalate, câte un produs important al fabricii pentru care lucrau și au învățat și două versuri despre care gazdele susțineau că sunt din Goethe:

Wein nach Bier macht ein Tier,
Bier nach Wein macht ein Schwein.

Era, de fapt, un sfat în versuri, care să fie ușor de ținut minte și cu folos, pentru a putea ști când să bei bere și când să bei vin. În traducerea pe care inginerii au fost nevoiți să și-o facă, aceste versuri povățuitoare sunau astfel:

„Vin după bere îi dai cerbului,
Bere după vin, porcului!"

Și au mai primit în dar două mici busturi ale unor faimoși poeți italieni, pe când cei din Germania au primit poeți germani. Busturile lui

Goethe și Schiller, respectiv Dante și Boccaccio, erau executate din porțelan, cu mare artă. Firesc era ca scriitorii italieni să revină inginerilor din Italia: micuțul bust din alabastru al lui Dante, cu nasul parcă ușor frânt, și cel din porțelan al lui Boccaccio, un pic cam rotofei. Poeții își priveau proprietarii prin ambalajul din celofan. Când au deschis în camera de hotel cutiile cu busturi, au constatat că Dante era piperniță, iar Boccaccio, solniță. Tinerii au râs și au început să se adreseze unul altuia cu Dante, respectiv cu Boccaccio.

Pregătindu-se de plecare, domnul Dante a constatat că, la întoarcere, bagajul i se mărise într-atât, că nu mai avea unde-l pune, pentru că venise la consfătuire doar cu un costum într-o geantă. Acum cadourile erau surplusul. Așa că a ieșit să-și cumpere un geamantan. Magazinul nu era departe, l-a găsit ușor și a ales la repezeală unul roșu, de dimensiuni medii. Nu era scump. A plătit și a ieșit, dar n-a văzut că printre cumpărătorii din magazin era și un domn cu sprâncenele tunse aidoma mustăților lui Clarke Gable. Pe reverul acestui domn nu scria că e terorist, însă el asta era. Acest domn cu sprâncenele tunse ca niște mustăți i-a urmărit pe cei doi ingineri de la aeroportul din Berlin, fără să-i piardă din vedere. Acum și el cumpăra un geamantan roșu de aceeași dimensiune și marcă, așa cum făcuse domnul Dante cu o clipă mai înainte. Domnul cu sprâncenele a plătit corect și a ieșit în stradă. Apoi, într-un apartament, a înghesuit niște pantaloni vechi, în care a învelit un dispozitiv exploziv care se activa cu ajutorul

unui mecanism de ceas. În ziua stabilită, a plecat la aeroport și a comandat o cafea de la o masă din apropierea celei la care stăteau Dante și Boccaccio, așteptându-și avionul. Cu grijă, a pus geamantanul său roșu lângă geamantanul roșu al lui Dante. Când s-a anunțat la difuzor prima îmbarcare care urma să aibă loc, a luat geamantanul roșu al lui Dante, căruia i-a lăsat geamantanul lui. Pentru că erau identice, nimeni n-a observat nimic, iar Dante, care la aeroport nu și-a amintit sfatul lui Goethe, fiindcă a băut ceva bere după vin, a predat geamantanul roșu ca pe al său atunci când s-a îmbarcat în avionul care trebuia să-l ducă acasă. Curând după decolare, geamantanul roșu a explodat în aer, odată cu avionul în care se afla.

Mass-media a anunțat că, după cât se știa, au murit optzeci și șase de pasageri și toți cei opt membri ai echipajului. Deși se credea că nu au fost supraviețuitori, mai multe echipe, printre care și una de medici, au sosit la fața locului. O organizație politică a dat un comunicat că era acțiunea lor.

Când și-au venit în fire, celor doi tineri ingineri li s-a arătat o scenă ciudată. În fața lor aveau un portic maiestuos care încadra un fotoliu stil Ludovic al XV-lea. Lângă portic era un crâng de ulmi, plopi și sălcii. În fotoliu ședea diavolița. Goală-pușcă și doar cu trei piercinguri de aur pe ea. Unul vârât în nas, iar celelalte două în mameloanele sânilor ei frumoși.

— Încotro ați pornit-o, voi ăștia doi? a întrebat ea atunci când Dante și Boccaccio au răsărit în fața ei cu hainele sfâșiate și pârlite. Doar vedeți ce scrie, nu? Nu vă pricepeți să citiți?

Pe ușă scria într-adevăr: „Intrarea interzisă!"

— Cine vrea să intre trebuie mai întâi să dezlege o ghicitoare, a adăugat diavolița.

— Ce fel de ghicitoare? a întrebat Boccaccio cu vocea înfiorată.

Nu prea era deprins să dezlege ghicitori.

— Aveți dreptul la două răspunsuri, a aruncat diavolița, într-un tempo deja precipitat. Sunteți gata?

Dante și Boccaccio au aprobat din cap abătuți.

— E de așteptat să dați răspunsul exact la prima întrebare. Care este din domeniul istoriei și sună așa:

Care este trăsătura dominantă la începutul secolului XXI?

a. folosința auzului

b. simularea sexului

Dante și Boccaccio au rămas cu gura căscată în fața diavoliței, clipind din ochi. Nu știau răspunsul exact.

— Nu știți? Pentru că ați pierdut orice fel de ajutor încă din avionul ăla. Vi-l voi spune eu. Răspunsul exact este b. Drept exemplu adecvat sunt acele emisiuni TV netaxate (deci populare), gen „cum să filmezi scene porno soft". În aceste emisiuni, ca într-o enciclopedie pe viu, un grup de băieți și fete prezintă toate pozițiile posibile de împerechere individuală sau în grup. Doar că aici

nu există sex. Ei doar simulează sexul... Păcat! La această întrebare n-ați știut răspunsul corect. Mergeți mai departe ori renunțați?

La care Dante a întrebat temător:

— Care este următoarea întrebare?

— Întrebarea următoare este mai grea. E din fizică. Pe care o veți auzi după EPP[2].

Dante și Boccaccio iarăși numai au clipit.

— Iadul este exotermic (transmite căldură) sau endotermic (absoarbe căldură)? a zis diavolița, formulând a doua întrebare.

Boccaccio habar nu avea cum să dezlege ghicitoarea, însă Dante și-a amintit că, înaintea zborului spre Berlin, citise pe internet un răspuns la o întrebare identică și care îi plăcuse. Cum avea memorie fotografică, Dante i-a întors-o ca din pușcă, amintindu-și de acel text de pe internet:

— Majoritatea specialiștilor s-ar gândi că răspunsul trebuie căutat în legea lui Boyle (gazele se răcesc când se împrăștie și se încălzesc când se adună)[3]. Eu nu gândesc așa, a zis Dante, apoi a adăugat: Întâi trebuie să știm dimensiunea sufletului care intră în iad și care iese din el. Consider dintru început că trebuie să admitem că un suflet odată intrat în iad nu mai iese.

— Evident că nu iese! a conchis diavolița.

— Înseamnă că numărul sufletelor sporește, a concluzionat Dante. Pentru a ne face o idee despre câte suflete sunt în iad, trebuie să ținem cont de câte credințe există în lume. Care credințe, în majoritatea lor, consideră că acela care nu aparține unei anumite confesiuni religioase merge în iad.

— Evident că merge în iad! a punctat diavolița cu convin- gere.

Boccaccio nu a făcut decât să clipească.

— Așadar, concluzia este că toate sufletele o sfârșesc în iad, a zis după toate astea Dante, dar dacă mai adăugăm și raportul dintre natalitate și mortalitate, ne putem aștepta ca numărul sufletelor să crească exponențial. Deci, să luăm aminte la raportul schimbărilor volumetrice din iad, întrucât, conform legii lui Boyle, pentru a se putea menține aceeași presiune și aceeași căldură, volumul trebuie să crească proporțional cu numărul sufletelor ajunse.

În acest punct, diavolița l-a întrerupt pe Dante:

— Prin asta se oferă două posibilități!

— Întocmai, a remarcat Dante, ni se oferă două posi- bilități:

1. Dacă volumul iadului se mărește sub trebuința medie a sufletelor care ajung în iad, căldura și presiunea iadului vor crește într-atât, încât iadul va exploda.

2. Dacă iadul se va extinde mai iute decât media trebuincioasă pentru a primi toate sufletele, căldura și presiunea vor scădea într-atât, încât iadul va îngheța.

— Care dintre posibilități este corectă? a întrebat cu teamă Boccaccio.

— Dacă luăm în seamă, a răspuns Dante, declarația categorică a iubitei tale, Boccaccio, care îmi zice: „Mai degrabă îngheață iadul, decât să mă culc cu tine” și ținând cont că ea s-a culcat

cu mine ieri, ar trebui să fie valabilă teoria numărul 2, deci este cu certitudine exotermic și a înghețat.

— Și care este concluzia? a întrebat diavolița, neluând în seamă buimăceala lui Boccaccio. Ca de altfel nici Dante, care a încheiat:

— Concluzia acestei expuneri este următoarea: dacă iadul a înghețat și deci nu mai primește suflete, mai rămâne cerul ca să le primească, ceea ce este dovada existenței lui Dumnezeu. Și asta explică de ce iubita ta, Boccaccio, a exclamat aseară: „O, Doamne!”

— Excelent răspuns, zece! a spuse diavolița și a adăugat: Tu poți intra. Ce frumos e să ai aici pe cineva care se pricepe atât de bine la iad.

Și Dante a intrat în iad.

— Și eu? a strigat Boccaccio. Cu mine ce-o să fie?

— Tu nu ai ghicit. Pe tine te dăm înapoi.

— Înapoi? Cum adică înapoi? s-a speriat Boccaccio.

— Înapoi, în viață. Încă nu te-ai copt destul pentru noi.

Și asta e tot? Ce-a mai fost după?

Probabil că știți și singuri, Dante a scris Iadul, Purgatoriul și Raiul, adică Divina Comedie, iar Boccaccio, cartea nerușinată Decameronul.

IPSIPIL DASKALAKIS (Grecia)

Ipsipil Daskalakis, poet grec și autor de povestiri, s-a născut în insula Corfu, copilăria și-a petrecut-o cu tatăl pescar pe țărmurile Itacăi, a studiat medicina la Belgrad și Atena, a scris pentru ziarele *To Vima*, *Ta Nea*, ca și pentru niște reviste din Salonic. Culegeri de poezii: *Anabaza în nevreme* și *Bând ceai de mentă*. A fost publicat de editurile Kastanioti și Estia. Postum i-au fost publicate volumele de povestiri: *Irodotos*, *Unora nu le place fierbinte*, *Rău de mare*. A tradus scriitori anglo-americani contemporani în perioada șederii sale de cinci ani în America. Citea cursiv în limba greacă veche și a devenit inițiatorul unei editări moderne a clasicilor greci în original. A murit înadins în anul 2001, lăsând o scrisoare în care spunea că nu vrea să trăiască în noul secol XXI.

CEALALTĂ VIAȚĂ A LUI ARUJ BARBAROSSA

Există o legendă antică legată de Insulele Ionice, de Itaca, locul nașterii lui Odiseu, de Corfu, Zakynthos și altele. Corăbiile meșterite în acele locuri n-au avut niciodată nici vâsle, nici vele. Erau construite pentru a naviga doar cu ajutorul cârmei. Nu știm dacă Odiseu a fost un navigator atât de iscusit doar pentru că întâi a învățat să navigheze fără vele și vâsle. Poate că asta ar putea totodată explica faptul că venețienii, care au controlat Insulele Ionice secole în șir și au stăpânit Corfu vreme îndelungată, au învățat și ei ceva de la locuitorii din insulă. Iscusința de a le

veni de hac inamicilor pe mare, chiar și atunci când te trădează vajnicele unelte, precum velele și vâslele.

Mai trebuie spus ceva. Corfu este singura insulă grecească pe care turcii n-au cucerit-o niciodată. Mult timp a fost o taină cum de s-a întâmplat așa. Taina a fost dezvăluită de o legendă recentă. Care zice că, într-un secol trecut, un tânăr din Tunis, pe nume Muhamed Ali Beni, a fost tocmit ca tălmaci din limba arabă de un lord englez, mare iubitor de antichități de orice soi. Ali Beni cumpăra pentru lord, din prăvăliile cu antichități din Țarigrad și Salonic, obiecte stranii, instrumente muzicale și cărți. Ali Beni era cam superstițios, încât nu de puține ori s-a abținut să cumpere pentru stăpânul său englez în zilele în care islamul interzicea negoțul. Trebuie spus că lordul era îndeosebi dispus să plătească cu bani grei pentru obiecte marinărești, pentru veșminte de rugăciune țesute în cătunele evreiești din sudul Tunisului sau pentru tablouri făcute din nisip african multicolor strecurate într-o sticlă. Obiecte pe care lordul le îndrăgea în mod special.

Într-o anume împrejurare, tânărul a pus la cale o afacere bună cu un vânzător care îi oferea lordului doi astrolabi, despre care susținea că erau de pe vasul lui Aruj Barbarossa. Lordul a cerut tânărului să-i plătească pe loc și să-i aducă prețioasele instrumente, care cândva slujiseră navigatorilor pentru a determina cu exactitate locul în care se afla vasul în timpul navigării. Numai că, după rânduiala credinței islamice, nu era vremea târguielii. Împins împotriva voinței

sale, tânărul a făcut târgul, dar i s-a întâmplat nenorocirea. În timp ce-i arăta lordului obiectele cumpărate, și-a rănit degetul în tija care susținea corpurile cerești ale astrolabului. I s-a făcut rău și a leșinat. Pentru că peste noapte nu și-a revenit, lordul a chemat medicul. Acesta a constatat că era un somn nesănătos, din care tânărul trebuia imediat trezit. Când acest lucru s-a produs cu ajutorul unei plante, tânărul a tresărit, dar nu i-a mai recunoscut pe cei din jurul său.

— Ce-i cu el? s-a neliniștit lordul, iar medicul i-a spus un lucru uluitor.

— Tânărul s-a trezit din somn ca Aruj Barbarossa.

— Care Barbarossa? s-a răstit lordul, căruia i se sastisise de acea comedie.

— Că doar știți cine este Aruj Barbarossa, nu? Un pirat turc cu barbă roșie și un conducător de oști din secolul al XVI-lea.

Evident că lordul știa foarte bine cine era Aruj Barbarossa, doar că nu credea în noua identitate a slugii sale. Totuși, după câteva zile, când acesta s-a pricopsit în locul bărbii sale negre cu una roșie, l-a încredințat pe lord că unul din astrolabii cumpărați nu aparținuse niciodată lui Aruj Barbarossa.

— Doar știu care au fost astrolabii care mi-au orientat corăbiile!

La care lordul, care cunoștea prea bine istoria navigației, a sărit cu întrebarea:

— Acum, dacă ești Barbarossa, spune-mi cum de niciodată nu ai reușit să cucerești insula grecească Corfu?

Spre surprinderea nobilului, tânărul a răspuns liniștit, mângâindu-și barba roșiatică.

— Eu, faimosul pirat și marinar Khary ad Din-Aruj Barbarossa, după cum se știe, am întemeiat o puternică flotă turcă, cu fratele meu mai mare am cucerit Tunisul în anul 1518 și, după voia sultanului, am ajuns capudan-pașă, așa că știu cum de n-am cucerit Corfu.

— Cum? a întrebat semeț lordul.

— Împreună cu cele trei galere ale mele, am picat într-o zi lângă Corfu, cu intenția de a acapara insula. Știind că răspândeam frică și groază peste toată Marea Mediterană, n-am luat seama la un pumn de corăbioare grecești care au au năvălit pe neașteptate dinspre golful insulei. Curând se va dovedi că, prin acea manevră, au așteptat momentul propice, și acesta a fost atunci când a încetat vântul. Atunci s-a petrecut ceva neașteptat. Pentru că nu mai puteau naviga cu vele, nemaifiind vânt, galerele mele au fost nevoite să se bizuie pe vâsle. Am încetinit navigația.

Am fost convins că potolirea vântului va încetini și vasele grecești, ceea ce nu s-a întâmplat. Am fost serios îngrijorat atunci când marinarii mei mi-au atras atenția că micile corăbii grecești, care se învârteau în jurul nostru cu atâta ușurință și repeziciune, n-aveau nici vâsle, nici vele, dar goneau ca vrăjite în jurul ambarcațiunilor noastre puternice, pricinuindu-le neplăceri din toate părțile deodată. Deveniseră vizibil mai repezi decât galerele mele, ale căror vele atârnau fără vlagă.

„Ce le-or pune în mișcare?” am exclamat eu în sinea mea. Trebuie că-s mânate de-o putere drăcească! Doar că eu de mult stăteam și pe coada dracului, așa că hai pe ei.

Am întors vasele și cu vâslele în plină forță am navigat până la primul golf grecesc de pe Corfu, am aruncat ancora, încât avantajul grecilor care aveau viteză în navigat s-a topit într-o clipită în pristaniște. În port, unde deja debarcaseră oamenii mei, grecii nu se încumetau să intre, așa că s-au risipit. Acum eu îi aveam la mână pe uscat și am început cu oamenii mei să cuceresc insula, căsăpind tot ce mișca. Grecii s-au retras pe cel mai înalt vârf al masivului muntos și s-au fortificat acolo. Am pornit să-i risipesc, dar, în mijlocul stâncilor ascuțite, pe care nu eram deprinși a le escalada nici eu, nici pirații mei, am simțit în nări vânt prielnic și ceva fum. Temându-mă ca nu cumva grecii să-mi pună foc grecesc la corăbii, am renunțat la ocuparea insulei cu vorbele:

„Că doar suntem pirați, ce să caute Barbarossa pe povârnișuri grecești?”

De cum am ieșit în larg, am dat ordin să fie adus în fața mea unul dintre prizonieri greci pe care l-am întrebat:

„Cum de ambarcațiunile grecilor tăi din Corfu merg astfel pe mare, fără vâsle și vele? Cine le gonește pe valuri?”

„Poseidon.”

„Cine e Poseidon ăsta al tău?”

„Zeul mării, stăpânul curenților marini și al cursurilor de apă. Semenii mei înțeleg limba

acestor brazde pe mare și știu să citească ce scriu valurile în larg. Și, prin urmare, după asta se călăuzesc. Nu le sunt de trebuință mai știu eu ce ajutoare, în afara valurilor repezi ale mării, fiindcă vântul și vâsla-s oricum mult prea încete.”

La vorbele astea lordul a întrerupt povestea tânărului cu o întrebare scurtă:

— Și chiar ai credința că zeul tău grec poate să-i conducă pe mare fără vâsle și vele, numai cu ajutorul cârmei?

— Nicidecum, dar am văzut, i-a întors-o tânărul.

În aceeași clipă barba lui a devenit din roșie, neagră, iar tânărul a înțeles că nu se numește Aruj Barbarossa, ci că în veci va fi Muhamed Ali Beni.

MAXIM ALEKSANDROVICI DJUGAȘVILI (Gruzia)

Despre Maxim Aleksandrovici Djugașvili se spune că avea vocație de farsor. Întâi a fost preot, apoi negustor. Judecându-l după numele de familie, era înrudit cu Stalin, ceea ce însă nu s-a dovedit. În principiu, nu s-a ocupat de literatură ca un scriitor. A tradus din rusă în gruzină și a publicat opera unor scriitori europeni și americani în ediții piratate. A publicat și două culegeri de anecdote bine vândute, în broșuri. Majoritatea anecdotelor din aceste cărțulii se referă la lumea filmului gruzin. Judecând după asta, putem conchide că el însuși a participat la unele filmări. În ce calitate, rămâne neclar. A murit în anul 2005, de la o mușcătură de cal. Și asta tot în timpul unei filmări. Povestirea (dacă se poate numi astfel) inclusă aici a apărut într-un ziar gruzin după moartea sa. Se pare că autorul ar fi relatat-o unui jurnalist, iar acesta a consemnat-o și a publicat-o. Titlul a fost dat de ziar.

STALIN SEMINARIST

În timpul ocupației germane din cel de-Al Doilea Război Mondial, maică-mea și cu mine ne-am pomenit în zona ocupată. Tatăl unui coleg ceva mai mare (pe atunci mergeam la aceeași școală) ne mai chema după-amiezile pe noi, copiii, la un ceai. Pentru că la ceai se mai nimerea și o bucățică de zahăr, iar uneori, zău așa, chiar o gălușcă, ne duceam bucuroși, chiar dacă el întotdeauna povestea niște chestii plicticoase până la Dumnezeu, încredințat fiind că noi de asta îi dădeam ascultare, iar nu pentru zahăr. Azi

îmi pare rău că nu mai țin minte chiar toate amintirile acelea ale lui, fiindcă, pe zi ce trece, poveștile lui apar în mintea mea tot mai clare.

Însă pe una dintre ele o știu bine și azi, căci îl putea costa capul, de-o spunea. Într-o după-amiază, tatăl camaradului meu ne-a istorisit la ceai o întâmplare din pricina căreia îi putea zbura capul de pe umeri, dacă nemții ar fi aflat ce povestea. Să spui că atunci, sub ocupația germană din 1943, ai făcul seminarul cu Stalin, taman asta își amintea el, era mai mult decât suficient ca să ajungi sub gheață. Povestea lui suna cam așa:

În ciuda faptului că încă din școală știam pe de rost „Viteazul în blană de tigru" de Rustaveli4, tata m-a înscris la seminariști. Am fost cazați într-o clădire mare și urâtă, cu două etaje, care degaja un miros de ulei rânced. Spre marea mea surprindere, în locul dormitorului comun cu opt paturi, cum au primit toți ceilalți, eu m-am ales cu o cameră specială (chit că nu eram cu nimic mai special), doar cu două paturi. Mi-am rânduit lucrurile în jumătatea mea de cameră, caiete, cărți, iar lenjeria de corp am îndesat-o într-o noptieră aidoma unei micuțe locomotive și m-am întins să mă culc. Celălalt elev nu era. În noaptea aceea și apoi câteva nopți la rând, patul lui a rămas gol.

Au început cursurile, eu m-am deprins să dorm singur, când a apărut celălalt. Nu știu când venit, doar că am observat că s-a mutat și că lucrurile lui erau azvârlite prin cameră. Imediat am mai constatat ceva. Minunatele mele caiete erau de

negăsit. M-am gândit că le-o fi luat noul venit. Avea părul negru și aspru, precum perii porcușorului de Guineea și duhnea a rachiu tare. În sala de mese, așteptând să mâncăm, i-a luat vorba din gură cuiva care voia să spună ceva despre Pskov și ne-a spus un banc. Într-un fel, o anecdotă despre o vânzare de pantaloni. L-am ascultat înfiorat.

O anecdotă cu pantaloni

Un gruzin vine în magazinul unui evreu să cumpere pantaloni.

— Cu cât îi dai pe ăștia? îl întreabă el pe vânzător.

— Cu șapte ruble.

— Cu șase, zice gruzinul.

— Păi, hai să ne tocmim. Cu șase jumate!

— Cu cinci! i-o taie cumpărătorul.

— Păi, așa te tocmești tu? se *pițigăie* la el evreul deja enervat. Așa nu merge! Dă și tu ceva!

— Patru! încheie gruzinul, iar când evreul își înalță mâinile, el *își* scarpină nasul.

— Ia-i pe degeaba! strigă evreul furios peste măsură, îndesându-i în mâini gruzinului pantalonii.

Dar acesta nu se dă dus. Stă în mijlocul prăvăliei cu ghemotocul sub braț și se uită prudent în jurul său, de parcă *a* uitat ceva.

— *Acum* ce mai vrei? strigă evreul. Poți să-ți iei pantalonii ăștia de tot. Ți-i dau, numai pleacă odată din fața ochilor mei!

— Bine, zice gruzinul, doar că eu am venit să cumpăr două perechi de pantaloni.

În vreme ce colegul meu de cameră povestea, eu am văzut pe masă, lângă farfuria lui, caietul meu.

— *E* caietul meu! am spus eu de față cu toată lumea..

El s-a întors spre mine de parcă mă vedea pentru prima oară și mi-a ordonat clar și cu voce tare:

— *Tunde-ți* barba! Să ți-o razi imediat!

Am rămas perplex și l-am întrebat pe colegul care stătuse la masa de prânz lângă mine ce să fac. M-a privit de parcă mă vedea pentru ultima oară și a șoptit:

— *Imediat* să-ți razi barba!

Mi-am ras-o și în seara aceea colegul meu de cameră m-a întrebat pe întuneric, înainte de culcare:

— *Ce* fel de carte e aia de pe noptiera ta?

— *E* Rustaveli, am răspuns. Dar tu cine ești*?* m-am încumetat eu să-l întreb, poate datorită întunericului.

— *Mie* mi se spune Stalin, a zis. De mult nu l-am mai citit pe Rustaveli. Știi pe dinafară ceva din el?

Așa că, în acea beznă seminaristă, am recitat câteva frag- mente din „Viteazul în blană de tigru”. Și astfel a început să mă ia pretutindeni cu el și să mă îndemne uneori să recit Rustaveli. Și, mai târziu, când am plecat de la seminar, am rămas o vreme cu el. I-am fost ca un fel de enciclopedie ambulantă.

Atunci n-am știut, dar după aceea am înțeles că Rustaveli mi-a salvat viața.

JEREMY DEDECIUS (Canada)

Jeremy Dedecius este un scriitor dramatic canadian și creatorul unor scenarii de film. A scris în engleză și în franceză. Editurile la care i-au apărut lucrările au fost: Vintage International, în engleză și Belfond, din Paris, în franceză. Uneori s-a spus despre el că a fost ceea ce se numește *ghost writer* – scriitorul unor texte semnate de alte persoane. În urma unui concurs, a devenit „Mister Canada". A murit în Africa, în anul 2003. În creația sa teatrală, nu și-a ascuns homosexualitatea – exemplu elocvent fiind drama *În pielea altuia*. Se plângea că a trăit prea mult. A scris povestiri pentru ediția americană și cea rusă a revistei *Playboy*, una dintre ele fiind preluată aici.

L-AM IUBIT PE EDWARD STIPLEWOOD

Edward Stiplewood avea o constituție delicată și niște minunați ochi întunecați care priveau uimiți în jurul său în Toronto. Nu s-a descurcat pe lume și n-a știut niciodată unde se află. Uneori, dacă se simțea remarcat, îți insufla un val de energie, ca și cum ai fi băut cu privirea un suc cu multivitamine. Odată (atunci eram deja amanți) a strigat în vis:

— Doamne Dumnezeul meu!

Când l-am întrebat ce-a visat, a rostogolit peste frumoasele lui buze un răspuns nemaipomenit:

— Am visat că-s viu. M-am îngrozit.

Altădată, când am obținut niște bani dintr-o afacere, i-am propus să plecăm împreună în Africa.

— În Africa neagră? a întrebat glacial.

— Nu, în partea arabă, în nordul Africii. În Tunisia sau Maroc. E ieftin.

— Se poate, dar avem voie să mergem împreună doar dacă mai întâi ne căsătorim.

Am rămas surprins și am spus că un asemenea lucru nu exista încă în lume. Unde se mai căsătoreau doi bărbați tineri?

A rămas îndărătnic și neînduplecat, am gândit eu atunci, așa că am plecat pentru cincisprezece zile în Tunisia fără el. Singur-singurel. Ca să mă răcoresc și să reflectez asupra relației noastre.

N-a folosit la nimic. Acolo copacii erau ca dați cu bere, încât fiecare frunză părea cerată. Valurile se izbeau de mal, nisipul era tămăduitor dacă îți vârai picioarele în el (se putea și cu ciorapi). Dar eu nu mi-am găsit liniștea. Permanent mă gândeam la Edward Stiplewood, la mirosul părului său și la statura lui. Restul se pierdea încet și implacabil din amintire.

Atunci am hotărât (căci până la sfârșitul vilegiaturii mai era destul) s-o pornesc într-o excursie în deșert. Conduși prin sate copte și berbere din oaze, am văzut ceva ca un balet masculin, pe niște căluți pitici tare frumoși, iar cine a vrut a putut plăti și intra într-un cort, unde ți se prezicea viitorul. Am fost avertizați că vrăjitoarea era mută din naștere și că, de fapt, de aici i se trăgea clarviziunea. M-am decis să intru, deși nu credeam în vrăjitoare mute.

Înăuntru m-a așteptat surpriza. În mijlocul cortului era o masă rotundă și pe ea un cameleon viu. Vrăjitoarea, care avea în păr un pieptene din os de cămilă, m-a așezat la masa aceea din mijloc, cu cameleonul, și atunci am văzut unde mă aflam. De jur împrejurul nostru cortul era doldora de obiecte răzlețe. Măsuțe, dulapuri, urcioare, scaune, lămpi, străchini din lut ars, pictat pe dinăuntru cu pești, sticlărie, bijuterii din metal, alamă, lanțuri de argint ori sfeșnice din lemn. În jurul nostru domnea o cloacă cu vechituri...

Atunci bătrâna mi-a făcut semn cu mâna să mă liniștesc. După care a luat grijuliu animalul ăla de pe masă și mi l-a așezat pe umăr. Cameleonul s-a cuibărit un pic, a schimbat câteva culori și apoi s-a liniștit pe umărul meu stâng. Mă privea cu un ochi de pe soclul mobil și privirea aceea nu am uitat-o niciodată. Mă privea când cu un ochi, când cu altul.

După care vrăjitoarea mută și-a început treaba. Eu mi-am povestit problema cu Edward Stiplewood și de ce am venit singur. Pentru că nu era surdomută, ci doar mută, a înțeles totul, a încuviințat din cap și a început vrăjitoria. Spre uimirea mea, a început agale să-mi aducă diverse obiecte, după care se uita la ceva, mai molfăia cu buzele ei mute, iar din când în când mai arunca o privire la cameleonul de pe umărul meu. Apoi a așezat în fața mea, deci și a cameleonului, care-mi stătea ghem pe un umăr, o sită și un șarpe viu (acesta jucând, desigur, un anume rol în tot acest ritual). Cameleonul și-a schimbat culoarea, însă

ea parcă tot renunța la ceva ori se răzgândea, punea iute mereu altceva, de data aceea un mojar de aramă cu pisălog cu tot și o farfurie cu smochine. A tot încercat așa de multe ori, dar în van, permanent cu ochii la culoarea pe care și-o tot schimba cameleonul. După care a adus în fața mea trei sticle, una mică și două mari, ca și o ciudățenie de scaun din lemn. Vopsit în albastru și într-atât de înalt, încât nu te puteai așeza pe el decât dacă altcineva te urca pe acel jilț, ori dacă ți se punea o scăriță. Atunci cameleonul a căpătat culoarea roșie, vrăjitoarea a bătut din palme și mi-a arătat lucrurile care au stat în fața mea. Ceea ce mi se prorocea. Un inutilizabil scaun albastru și trei sticle. Am rămas cu gura căscată, am vrut să mă informez despre anumite detalii, dar vrăjitoarea mi-a luat cameleonul de pe umăr și m-a petrecut afară din cort. Timpul meu se scursese...

M-am întors, l-am găsit pe Edward Stiplewood în apartamentul său, ne-am continuat relația, iar uneori serile, după ce stingeam lumina, îi povesteam despre Africa, Marea Mediterană, despre vrăjitoarea mută și despre viitorul nostru nevăzut care se întindea în fața noastră încă vreo treizeci de ani.

Răstimp în care lumea s-a schimbat, au început să se încheie căsătorii între homosexuali, iar eu și Edward Stiplewood în fine ne-am căsătorit. Eram cărunți, dar fericiți. Am plecat în călătorie de

nuntă în Tunis unde am aflat ce însemna acea stranie prorocire a ghicitoarei mute, cu cameleonul ei din cort.

Taximetristul pe care l-am tocmit să ne ducă prin Tunisia nu știa nimic despre toate astea. Dar niște persoane vârstnice știau. Sticlele erau acolo anume pentru a fi umplute cu parfumuri lichide – una mare pentru parfumul casei, cealaltă mare pentru parfumul trupului cu care te duci la baia turcească, iar cea mică cu parfum de mentă pentru ceai. Jilțul înalt și albastru arăta astfel încât dedesubt, în acel spațiu larg, între sol și șezut, să se afle trusoul de nuntă. Toate împreună, daruri de nuntă. Așadar, prorocirea prevestise că eu și Edward aveam să să ne împăcăm și să ne căsătorim, ceea ce s-a și adeverit.

Vântul tunisian ne șuiera în urechi, răsucindu-ni-le. Presăra pe noi nisipul Saharei. Am ales o nuntă coptă la fața locului. Edward Stiplewood a fost o mireasă splendidă în acel scaun albastru, iar ca dar am primit acele trei sticle, una mică și două mari.

MEHMED BEN ILDIMRI și ALI BEN ILDIMRI (Turcia)

Despre scriitorul țarigrădean Mehmed Ben Ildimri nu se știe nimic. Chiar se crede că nici acest nume nu este al lui, dat fiind că povestirile pe care le-a publicat în gazetele turcești de la sfârșitul secolului trecut nu purtau semnătura lui. A scris în turcă și în engleză și uneori textele lui se adresau străinilor, iar nu cititorului turc. De parcă istorisea legende turcești cuiva care nu știa nimic despre ele. Fapt ce lasă o impresie neobișnuită. Prin asta și prin modul de alcătuire a propoziției, tributar unui stil „calofil" al subcontinentului Asiei Mici, au putut fi identificate textele lui. În anul 2000, editura Agate yayncilic din Istanbul a purtat tratative cu autorul în privința editării volumului de povestiri cu titlul *Supă de ploaie*, care nu s-au finalizat cu publicarea. Lui Mehmed Ben Ildimri i se atribuie propoziția: „Pentru decăderea Imperiului Otoman se face vinovat Egiptul."

Identitatea lui este și mai complicată prin faptul că mai exista un Ildimri. Se numea *Ali Ben Ildimri* și se zvonea că este fratele geamăn al lui Mehmed. Conform tradiției care s-a transmis și în secolul XXI, au scris împreună. După această tradiție, care venea din Egipt, au studiat hidrotehnica în Anglia, apoi au lucrat ca ingineri însărcinați cu întreținerea Canalului Suez. Au publicat sub numele de Ali Ben Ildimri la editura Mitosa din Țarigrad romanele: *Ora de alifie* și *Cămila căreia i se spunea Nera*. Au tipărit și două culegeri de povestiri în engleză. În urma lor a rămas un manuscris voluminos, *Sarea în Islam*.

Povestirea inclusă aici a apărut după moartea lui Ali Ildimri, în 1999. Nu se știe dacă Ali a scris-o împreună

cu fratele său, ceea ce este cel mai probabil, fiindcă se consideră că Mehmed Ben Ildimri a încetat să mai scrie după moartea lui Ali Ben Ildimri.

POATE CĂ AU FOST ÎNDRĂGOSTIȚI CA NOI…

Faimosul muzeu țarigrădean Topkapî Sarayi (pe vremuri, reședința sultanilor din Imperiul Otoman) a suportat în zorii secolului XXI o neobișnuită și însemnată schimbare. Direcțiunea muzeului a emis hotărârea de a introduce modificări în politica sa de expunere. La fel cum, în cele din urmă, muzeul egiptean din Cairo a decis ca, în ciuda numeroșilor opozanți, să fie expuse publicului mumiile faraonilor, ceea ce era, de fapt, un act de profanare a acelor defuncți eterni. Și în Topkapî-ul țarigrădean s-a luat decizia, ca, în fine, să fie expusă și prezentată publicului lenjeria intimă a marilor sultani turci – Soliman Magnificul, Mahomed Cuceritorul și alții. Acum, indispensabilii purtați de sultani puteau fi văzuți de orice vizitator, plătitor al unui bilet de intrare și al ceaiului de la bufetul din palatul muzeului, ca să constate că acea lenjerie semăna cu niște izmene lungi c-un ditamai turul țuguiat. Și cu o cămașă de corp cu mânecă despicată.

Numai că toate erau părelnice. Acea lenjerie fiind cu totul altceva, căci nu slujea doar ca să-l încălzească pe sultan, fiindcă avea cine se îngriji ca acestuia să nu-i fie frig. Acea lenjerie era ornamentată cu o prețioasă broderie măruntă, în

mai multe culori. Doar că și asta era tot o părere. Fiindcă nimic pe lume nu e întocmai cum pare la prima vedere. Broderia nu era doar broderie, ci, dacă o priveai și știai să citești de la dreapta la stânga, puteai descifra pe ea niște versuri teribile, sure din Coran, formule și imprecații menite a-l apăra pe sultan sufletește și trupește de vrăjmași, răniri, boleșnițe și alte pocinoage. Aceste zapisuri, formule apotropaice, mantre și mandale, cum s-or mai numi ele, aveau menirea de a apăra viața și sănătatea sultanului de toate nenorocirile posibile, iar culoarea mătăsii, sau a aței cu care erau executate acele zapise de „deochi", avea de asemenea un rol important. Roșul trebuia să-l apere pe sultan de nenoroc în dragoste, verdele era chezășie pentru ca firul ierbii să încolțească pe cărările de sub copita calului, galbenul să-i apere inima de împunsăturile din partea stângă, iar movul, de împunsăturile de jos. Albastrul îl ferea de sabie, negrul, de săgeți…

Trebuie spus că muzeul n-a expus prea multă lenjerie din iatacurile tainice ale Palatului Topkapî. Poate că nici nu s-a dorit expunerea a tot ceea ce exista, iar, pe de altă parte, se știe că lenjeria sultanului nu avea voie să fie aruncată. Fie era îngropată în cadrul unui ceremonial special, fie era pusă la păstrare în tezaurul palatului. Așadar, era evident că exista în cantități însemnate.

Oricum, măcar în parte, aceasta putea fi văzută la muzeu. Câte din asemenea zapise nu va putea citi un curios vizitator al Topkapî-ului în acele vitrine de sticlă, unde acum erau scoase la lumina

zilei tainice piese de îmbrăcăminte, de la ciorapi, pe care erau cusuți cu ibrișin șerpi care să-i păzească picioarele când să-ncalece, până la mitene împletite din păr de cal, care să slujească săgeții din arcul sultanului, ca să nu dea greș. Și încă atâtea alte zapise din mătăsuri multicolore, care stăteau scrise pe căptușeli prețioase și pe lenjeria intimă a conducătorului! Roiuri pestrițe de stele și constelația sub care se născuse erau reproduse pe pânză și dispuse într-o anume ordine favorabilă sultanului și intențiilor sale, așa încât cămășile arătau aidoma unor sclipitoare hărți astrologice. Pe cămașa dalbă ca neaua a sultanului Baiazid, în dreptul inimii, se vedeau înnodați doi ochi răsturnați, cu sprâncenele puse dedesubt.

— Asta ce vrea să însemne? a vrut să știe logodnica mea.

— Asta însemna că aceluia care se înfățișa sultanului, adică sub privirea acelor ochi răsturnați, mâna dreaptă îi devenea stângă.

Pe turbanul desfășurat al sultanului Selim I stătea scris, țesut cu fir de aur:

Fie ca orice suliță să treacă în zbor 61 de coți pe deasupra încălțărilor sultanului!

— De ce 61 de coți? s-a mirat logodnica mea.

— De-aia, pentru că omului îi e dat să crească până la 60 de coți deasupra imineilor lui. Așa încât orice lance e musai să zboare un ditamai cotul peste capul sultanului, fie că șade, stă în picioare ori călărește…

Recunosc că o vreme am venit cu logodnica mea la muzeu ca să buchisesc acele caligrafii de

mătase care atârnau peste brăcinarii în cinci culori. Mi-a plăcut îndeosebi o maramă transparentă anume să acopere ochii și gura lui Murad al II-lea de vânt, nisip și colb. Pe care era scris:

Să nu rănești niciodată chipul omului, fiindcă acela nu e chip omenesc, ci chiar dumnezeiescul chip zidit!

Acele zapise și imprecații se adresau în general vrăjmașului închipuit, care putea primejdui viața sultanului. În buchiseala mea, n-am observat un detaliu pe care iubita mea l-a sesizat imediat și pe care, în fine, mi l-a supus atenției. Pe niște budigăi, de fapt niște indispensabili ai sultanului Selim al III-lea, am întrezărit în preajma prohabului ceva ca o pată de rugină bine spălată sau, mai degrabă, de sânge. Evident că muzeul se străduise ca totul să fie restaurat și adus în fața ochilor lumii curat și călcat, se pare însă că acel detaliu n-a putut fi îndepărtat.

— Și asta pentru că e sânge de femeie, mi-a șoptit logodnica mea.

— Cum de știi asta? m-am mirat eu.

— Știu din experiență. Sângele de femeie se spală mai greu. De aceea a lăsat o asemenea pată.

M-a uimit la ea acea știință a detaliului.

— Mai e ceva, a adăugat ea. Nu este sângele lunar al femeii. Este sânge de la o rană. Poate de la ruperea himenului....

— Parcă te-ai școlit să moșești, am zis. Te pricepi să citești romane în sânge.

— Tu te pricepi să citești stihuri scrise pe brăcinari și mitene, iar eu pot citi în sânge... De

altfel, ar mai fi ceva de citit. Acolo jos, lângă prohab, s-a amestecat și o pată de sânge care nu e de femeie.

— Cum se poate ști așa ceva? am intervenit iarăși neîn- crezător.

— Se poate. Sângele de femeie e mai închis, pata asta din stânga șlițului, dacă observi bine, vei vedea că e mai deschisă la culoare decât cele pe care deja le-am constatat. Așadar, este o pată de sânge bărbătesc.

— Ce-ar putea să însemne asta? Că Selim al III-lea urina cu sânge?

— Vai, cât ești de nepoliticos față de el. Și față de ea.

— Care ea?

— De unde să știu eu cum o chema? Dar se pare că a existat, de vreme ce pe lenjeria lui există urmele sângelui ei. Chiar nu pricepi? Sultanul Selim a dezvirginat-o. Se vede clar! Uite, aici este urma sângelui ei de fecioară. Deci, să avem respect față de el. Poate că au fost îndrăgostiți ca noi.

— Ca noi?

— Da.

— Dar ce-i cu sângele sultanului Selim?

— Înseamnă că și ea l-a desfeciorit.

— De ce crezi asta?

— În privința asta trebuie să-ți explic ceva. Se mai întâmplă ca, la circumcizia unui bărbat, medicul să nu-și încheie treaba așa cum se cuvine. Atunci când mai rămâne un ligament abia vizibil, care nu este tăiat în profunzime și se inflamează. La primul contact sexual de obicei

acesta plesnește, curge un pic de sânge, dar nu e nimic serios și totul se cicatrizează iute, mai iute decât deflorarea miresei…

— Acum n-o să-mi spui că și aici e vorba de un asemenea caz, că medicului de curte care l-a circumcis pe sultan i-a tremurat mâna, că briciul nu a tăiat îndeajuns de adânc. N-o să-mi spui că ei…. mă gândesc la sultanul Selim și la acea… și-au pierdut nevinovăția în aceeași clipă…

— Ba da, dragul meu, și asta este una dintre cele mai frumoase povești de dragoste pe care le-am auzit, fiindcă acele vorbe magice care se citesc pe brăcinari nu fac cât o ceapă degerată față de o asemenea poveste, scrisă cu sângele bărbatului și al femeii…

— Și, adică, toate astea le-ai buchisit în lenjeria sultanului?

— Nu. Toate astea le-am citit în paginile catalogului muzeului, primit la intrare, pe care tu l-ai aruncat, iar eu nu.

— Arată-l! am strigat eu.

— Nu pot. Când am văzut ce scrie, și eu l-am aruncat.

La ieșire m-am îndârjit și la poartă am cerut programul dat vizitatorilor odată cu biletul, la care am primit un răspuns răspicat:

„În afara biletului de intrare, muzeul nu mai dă nicio altă hârtie vizitatorilor!”

MILORAD PAVIĆ (Serbia)

Poet sârb, dramaturg, romancier și povestitor, Milorad Pavić e cunoscut prin aceea că nu a intrat în măreața antologie germană a liricii sârbe contemporane. Mai e cunoscut și prin aceea că, în China, i s-a plagiat romanul *Dicționar khazar* – vezi Enciclopedia Britannica – și prin faptul că nu i-au fost jucate textele pe scenele sârbești, lucru ce va rămâne în memorie despre teatrul sârbesc din vremea noastră, după cum a consemnat un critic de teatru. E cunoscut și prin aceea că un specialist în literatură spaniolă a găsit toate referințele spaniole în care Pavić nu e menționat, Un romancier rus, Viktor Erofeev, l-a transpus pe acest scriitor într-un personaj din proza sa. Un alt scriitor a publicat o povestire sub numele lui Pavić. Gurile rele susțin că Pavić este cel mai tradus scriitor sârb din toate timpurile.

O SUTĂ CINCIZECI DE PAȘI

Poți să iubești o cetate? Poți! Eu am iubit și iubesc și azi cetatea belgrădeană Kalemegdan, construită în epoca romană pe ruinele fortificației celtice din secolul al IV-lea î.Hr. Veacuri la rând, când distrus, când zidit, Kalemegdanul înseamnă Orașul de Sus și Orașul de Jos. Orașul de Jos, sau suburbia Belgradului, duce de la caldarâmul Porții Vidinului dinspre Dunăre, în semicerc, până la Poarta Întunecată, pe care uneori o inundă râul Sava. Aici, cândva, pe ambele râuri au fost porturi, vapoarele aduceau alimente și

combustibil, aici a fost ridicată așezarea cu locuitorii orașului, două biserici, o baie turcească și, ceva mai sus, s-a aflat mitropolia din care au mai rămas niște minunății de ferestre cu strane pe ambele părți. De-a curmezișul, pe lângă zidurile orașului, o potecă îngustă duce de la Pulberărie la Poarta Rizničar, care e deja în Orașul de Sus. Între cele două orașe, de Sus și de Jos, în turnul de la poarta despotului Lazarević și turnul Jaksić, priveliștea râului e încântătoare, în vreme ce mănânci cegă pe un vapor-restaurant, ancorat la malul Dunării. Priveliște care e și mai atrăgătoare dacă o uzi cu un strop de vin roșu „Sânge de mânz” și o asezonezi cu faimoasele versuri ale poetului sârb Laza Kostić de acum două secole, care sunt aidoma cubului Rubik în poezie, dat fiind că rimează de câte ori se îmbucă:

Oare peste apă casa trece
Seara pe șalău de-l mai petrece?

Oare apă peste casă trece
Cu șalăul chiar se mai întrece?

Oare casa peste apă trece
Pe șalău seara de-l petrece?

De ce ai iubi o cetate? Există câteva răspunsuri. Întâi, pentru că aici, în Orașul de Jos, am venit dimpreună, soția mea, Eustahia, și cu mine, pictorul Mihajlo Glovacki, pe când eram încă tineri și impertinenți. Ne-am iubit nebunește, iar uneori ieșeam la plimbare cu micuțul nostru, care avea pe atunci vreo cinci ani. În plimbările

noastre pe înserat, ne jucam cu el de-a v-ați ascunselea, acum nu ne mai jucăm, fiindcă el a crescut, nu mai e posibil, dar și pentru că Eustahia și cu mine suntem mai în vârstă și înțelegem că joaca asta e mult prea crudă ca s-o mai putem repeta. Ulterior ne-am cam rușinat de joaca asta. Care decurgea în felul următor.

Ei doi se așezau pe o bancă, iar eu treceam pe sub unul din porticuri. Ca imediat să mă întorc pentru ca fiul nostru să zică entuziasmat, de cum mă arătam din beznă:

— Uite-l pe tata!

Atunci începea jocul, căci Eustahia îi șoptea copilului:

— Ăsta nu e tata! Ce, nu vezi, e altcineva, ți s-a părut!

În clipa aceea mai dădeam o lovitură, trecând pe lângă banca pe care ședeau soția mea și fiul, de parcă nu-i cunoșteam. Atunci Eustahia mi se adresa:

— Scuzați-mă, domnule, nu cumva l-ați văzut pe Mihajlo Glovacki, pictorul acela, dacă o fi trecut?

Copilul tăcea uluit și aștepta urmarea.

— N-am auzit niciodată de acest nume! răspundeam sastisit, de parcă nu așa mă numeam.

Sau, în altă seară, am spus:

— Ba da, doamnă, l-am văzut. Dacă acela era pictorul, atunci se ducea pe aleea către poarta Vidinului.

Apogeul s-a produs atunci când, într-o altă seară, Eustahia a întrebat de pe bancă:

— Scuzați-mă doamnă, nu cumva ați văzut un domn într-un trenci deschis la culoare trecând pe aici?

La care eu eram pregătit de răspuns, de parcă într-adevăr eram o doamnă:

— Nu, n-am văzut nicio doamnă într-un trenci deschis la culoare.

Atunci, Eustahia dădea lovitura finală în joc. Mă întreba:

— Nu cumva ați văzut un băiețel cu o scufiță roșie trecând pe această alee?

La care fiul nostru, ca scos din minți, trăgea de maică-sa și striga arătând la căciulița lui roșie:

— Dar, mama, păi eu sunt aici! Vezi-mă, ăsta-s eu, sunt aici!

Copilul clipea înciudat, încerca să ne convingă pe-amândoi despre ceva de care în ruptul capului noi nu-l puteam înțelege, după care tăcea înfiorat la gândul că noi doi nu ne mai cunoșteam. Și că nu-l mai recunoaștem nici pe el.

Aici, în Orașul de Jos, am auzit pentru prima oară de la o iubitoare de câini (o duduie care ieșea serile cu un husky pentru a alerga împreună) povestea celor o sută cincizeci de pași. Pe scurt, ea spunea că acela care găsește în cetatea Kalemegdanului două locuri îndepărtate la exact o sută cincizeci de pași va vedea și va afla adevărul. Ca apoi, același lucru să-mi fie relatat, în alt mod și cu unele modificări neesențiale, de o femeie și un bătrân, dar niciunul din ei nu mi-a

spus dacă a căutat și a găsit două puncte în Kalemegdan la o sută cincizeci de pași distanță, și dacă a văzut adevărul.

Soția mea, Eustahia, avea în vremea aceea prietene care cultivau obiceiul de a-și aduce una alteia, din călătorii, mici cadouri mai neobișnuite. Deși Eustahia își dorea de mult un detector Geiger-Müller, n-a avut norocul să primească în dar un asemenea instrument, chiar dacă am știut unde era de vânzare în Paris, fiindcă la Beaubourg am neglijat să-l cumpărăm. În loc de asta, a primit de la o prietenă niște splendide cărți de vizită, pe care erau inițialele numelui ei, iar restul, deci numele întreg, adresa, ca și numărul de mobil, trebuiau scrise de posesoare cu propria-i mână. Charming. Ca în urmă cu o sută de ani. O altă prietenă i-a adus din Germania un pedometru, un dispozitiv care se prinde în talie, de centură, și măsoară numărul pașilor făcuți...

Întrucât Eustahia și fiul nostru, care acum era destul de mare, se plimbau deseori serile în Kalemegdan, au venit din direcția aceea și mi-au spus gâfâind:

— Ți-am găsit cei o sută cincizeci de pași! Exact cât a măsurat pedometrul între Poarta Despotului (unde se afla turnul cu observatorul) și băruleţul din Turnul Jakšić...

Deși cele două obiective nu datează din aceeași perioadă, căci Turnul Jakšić a fost reconstituit în zilele noastre, iar Poarta Despotului era din secolul al XV-lea, eu m-am gândit că, poate, ca străin, aș fi putut afla adevărul poveștii într-unul

din aceste locuri. Am considerat că se putea presupune că Turnul Jakšić să fi fost reconstituit în același loc unde a fost cândva. Deci adevărul mă aștepta, am gândit eu, într-unul dintre acele turnuri. Trebuia doar hotărât încotro să fac pasul. Și, de asemenea, și nu în ultimul rând, ales turnul. Trebuia ales între băruleț și observator. Iar eu m-am decis pentru băruleț.

Într-o seară m-am dus, așadar, în Turnul Jakšić. Singur. Am comandat ceva de băut și, imediat, de la o masă vecină, am zărit persoana pentru care mă aflam acolo. Mi-am zărit propriul adevăr! Era o fată de vreo douăzeci și opt de ani, cu păr blond, c-un nas ceva mai lung, frumușică. Bea coca-cola. Femeile au sânii ca perele, ca merele sau ca un compot din aceste fructe. Ea îi avea întocmai cum îmi plac mie – ca perele. I-am văzut clar prin paltonul pe care-l purta. Prin palton? Prin el nu se poate vedea nimic. Eu am simțit ce fel de sâni are. Eu am știut asta. Și nu numai asta. Eu am dorit acei sâni. Dar, spre groaza mea, nu ca să îi pipăi, nu ca să-i strivesc, nu ca să-mi pun gura pe ei și să sug, ci să îi am! Și să îi port, iar ca altcineva, poate tânărul de lângă ea, să facă toate astea cu ei... Fiindcă lângă ea se afla un tânăr într-un tricou lipit de corp. Care de câte ori bea își mijea ochii. Habar n-aveam cine e. Îl vedeam pentru prima oară.

— Te voi conduce până acasă, zise el protector.

Era primul lucru pe care l-am auzit din discuția de la masa aceea.

— Dar eu locuiesc destul de aproape, în strada Dobračina, numărul 23! se apără ea blând.

După care se ridicară amândoi și ieșiră din turn.

Iar eu? Eu am rămas cu adevărul meu. Care mă împietrise de atâta mirare. Fata aceea, care bea coca-cola, eram eu cel de acum treizeci de ani. Care chiar locuise în Dobračina 23, unde și eu am locuit cândva. Era adevărul meu până ce nu am ieșit de unul singur din turn.

Iar afară, pe o strașnică lună plină care intra în case, m-a lovit precum acceleratul un nou gând: acum trebuie să arunc o privire și la observator! Acolo e multă lume care se uită la stele. Oare s-o afla și acolo vreun adevăr despre mine?

Dar, în loc să-mi îndrept cei o sută cincizeci de pași până la observator, am coborât lin înspre Micul Kalemegdan, până către apartamentul meu din Dorćol.

„Nu, mulțumesc!” am gândit eu. Și-așa e prea mult.

MIYAKE TOSHIRO (Japonia)

Miyake Toshiro (1976–2005), prozator japonez și compozitor. Părinții lui trăiau la New York, unde s-a și născut; a studiat la Harvard. La Paris a studiat muzica. L-a consacrat compoziția *Vremea curge*. Editurile la care a apărut: Tokiozogensha și Shoraisha. A scris: „În Africa de Nord gândesc și socotesc de la dreapta la stânga, în Japonia de sus în jos. În Egipt de jos în sus." A murit într-un accident de circulație.

BANDA

Bună ziua. Mă aflu în automobil și-n vreme ce înregistrez pe bandă aceste cuvinte, rulez pe șoseaua care duce de la Shio-no-misaki către Yokohama. Mă deplasez cu o viteză de circa o sută de kilometri pe oră, într-o mașină Mazda, nu mai e nimeni altcineva și am datoria ca până ce ajung la Yokohama, fără să opresc undeva, să compun această nouă povestire a mea. E dimineață și-n preajma mașinii și în povestire, în partea dreaptă, văd întinderea mării și rareori câte un copac, în crengile căruia stau ghemuite pisici negre aidoma păsărilor. Iată, ascultați un pic valurile. (*Pe bandă se aud valurile.*) Este Pacificul, se prezintă cu propria sa voce. Permanent își schimbă numele…

Da, numele. Oare trebuie ca mai întâi să imaginezi numele povestirii, să găsești dinainte titlul, sau să i-l dai la sfârșit? Cred că la început povestirile nici nu aveau un nume. Abia mai încolo au ajuns la modă. Pentru moment, povestirea se poate numi Banda. Temporar. Oare

mai întâi să-mi imaginez intriga și deznodământul, sau întâi să îndes în mașina asta și în povestire personajele? Cine sunt astăzi, la început de secol XXI, personajele-cheie ale unei povestiri scrise într-un autoturism? Mai presus este scriitorul. Fără el, nu există povestire. El șofează. Deci, aici sunt. Dar voi nu știți cine sunt eu, nici măcar nu știți dacă sunt bărbat ori femeie. Știu din experiența cu telefonul mobil că după voce n-ai cum să te prinzi, așa că nici voi nu veți putea afla. Oricum vocea poate fi de bărbat ori de femeie. Așadar, avem deja două personaje principale: autoarea povestirii și autorul povestirii.

Dacă acum am merge mai departe cu imaginarea personajelor, care ar fi următorul? Eroina povestirii, evident. Deja o văd. Stă lângă mine, sub o pălărie de paie încărcată cu fructe artificiale și albine autentice care dau buzna de-afară, căci în povestire este sfârșitul verii. Ea are ochi care privesc cu pauze, așa cum în muzică există pauze, dacă știți ce vreau să spun... Scuzați, sună telefonul... (Pe bandă se aude *țârâitul.*)

— Mamă, ce mă tot întrebi... Șofez. Șofez către Yokohama... Dacă mai e cineva în mașină? Este. Mai sunt încă doi. Dacă sunt bărbați? Nu-s... sunt și, și... Dar, mamă, șofez, spune repede ce-ai vrut să întrebi?... Nu înțeleg... Cum se spală apa? Habar n-am... (Se aude cum se întrerupe legătura.)

Unde am rămas? Nu ne e îngăduit să ne oprim. E o condiție. Deci, deja am urcat-o pe eroină. Cine

lipsește? Cititorul? E un personaj masculin? Pentru început, poate fi și un personaj masculin. Îl urcăm și pe el. Pe locul din spate, citește o carte, așa cum fac toți cititorii, și așteaptă. Ce așteaptă, mă întreb eu. Dar, desigur, ambii de pe bancheta din spate așteaptă să le atribui câte un nume. Le vom da nume europene. El, așadar cititorul nostru, să se numească Februar, iar ea, eroina povestirii, Marta. Deci, mașina mea e plină, dar povestirea este încă goală-pușcă. Acum ce să fac cu ea? Afară se vede luna, deși e ziuă. Ah, păi, da! Ei abia acum se cunosc. Hopa, merge repede. Îi auziți cum sporovăiesc?

FEBRUAR: Accelerează un pic, ne târâm ca veacul ăsta.

MARTA: Care veac?

FEBRUAR: Păi veacul XXI. Că tare mai e molâu, e cu curul încă în secolul trecut.

MARTA: Iar tu tare ai vrea să fie totul la repezeală, nu? Repede să urci și repede să cobori, nu? Mie nu-mi place viteza.

AUTOAREA: (are o voce gravă) Asta depinde de cât de repede pot termina unul după altul.

MARTA: Tu să taci, chestia asta îmi sună de parcă ești maică-mea. Că și ăsta de lângă tine, nicicum să încetinească. Parcă-i taică-miu.

AUTOAREA: Păi el n-a zis nimic.

MARTA: Bineînțeles, nu poate de tine. Ca taică-miu. Tace și conduce.

AUTORUL: Dacă n-aș șofa, am sta pe loc și n-ar mai fi nici povestirea.

MARTA: Mă doare în cot de povestirea ta! Încetinește, când îți spun.

(Acum microfonul este iarăși îndreptat către vocea autorului care șofează.)

Cerința Martei e în favoarea mea, pentru că astfel aș avea mai mult timp să imaginez povestirea. Totuși, chestia asta intră în conflict cu acea latură a firii mele care iubește viteza. Drumul și o mașină bună – cum să nu termini imediat? Dar autoarea din mine (și de pe locul de lângă mine) se revoltă. Nici ea nu dorește condusul cu viteză. Și ei îi place încet. Dar nu încet în felul în care îi place eroinei povestirii. Și de aceea se ajunge la ceartă – Februar (cititorul) cere să accelerez, altfel coboară din mașină la primul popas. Popas care, ce-i drept, nu va fi, căci atunci nu mai e nici povestirea care se îndreaptă ca și noi pe drumul către Yokohama, dar Marta (eroina), după gustul căreia eu șofez prea repede, cere ca să treacă la volan autoarea acestei povestiri. Ea e o doamnă căreia nu-i place șofatul cu viteză ca autorului. În chestia asta se amestecă și Februar (cititorul nostru), și de pe locul din spate începe să schimbe viteza mașinii, deci și viteza povestirii…

Acum și noi, și povestirea căpătăm o viteză teribilă, suntem la curba către localitatea Hamamatsu, marea se înclină teribil, simt că mașina nu mai ascultă, va trebui să întrerup cu…

În acest loc, banda înregistrează o pocnitură îngrozitoare și se transformă într-o cutie neagră,

aidoma celor care, după prăbușirea unui avion, se găsește în rămășițele *aparatului* și stă mărturie despre succesiunea detaliilor dinaintea accidentului. Automobilul a fost găsit zdrobit lângă șosea și înăuntru patru persoane – o pereche de adulți și doi copii. Bărbatul și femeia care stăteau pe *locurile* din față au murit pe loc. Copiii au scăpat fără răni grave. Când a ieșit din mașină, fetița mai avea pe cap pălărioara cu fructe artificiale și cu câteva albine vii.

CLARA ASHKENAZI (Israel)

Clara Ashkenazi s-a născut la Sarajevo, într-o familie de evrei: mama ei provenea din familia Nehaminilor. A studiat regia de film în SUA și, pentru moment, s-a instalat într-un apartament închiriat din Belgrad; face filme pentru *National Geographic,* despre Muntenegru și lacul Dojran. A studiat viața evreilor din Dubrovnikul renascentist. La întrebarea unui ziarist despre ce i-a făcut cea mai mare plăcere să citească, a răspuns că citește cu mare atenție toate instrucțiunile de folosire, fie că-s de telefoane mobile, computere, pompe, cosmetice. Când e vorba de anunțurile turistice, a spus că citește îndeosebi notele de subsol ale acelor texte, fiindcă acolo se ascunde prețul real. Editorul ei este Ma'arvin Book Gild din Tel Aviv. Romane: *Ani fără luni*. Culegeri de povestiri: *Trăind în gară* și *Timpul din sticlă*, din care a fost preluată povestirea omonimă.

TIMPUL DIN STICLĂ

Dintotdeauna am avut o slabă ținere de minte și o proastă orientare în spațiu. Din copilărie, numele mi-au provocat chinuri. Ca și călătoriile. În cea mai banală răspântie ori zonă, nu mă puteam descurca și mai ușor îmi era cu o hartă decât cu nisipul ori colbul de pe vreo scurtătură. Cum să nu rătăcești în pustiu era pentru mine o enigmă, deși strămoșii mei s-au descurcat chiar bine în pustiu, sau măcar asta presupun. Dimpotrivă, în momentele grele și încâlcite, în intersecțiile marilor orașe, mă

luminam dintr-odată spre care parte trebuia s-o iau, pentru ca tata, mama și cu mine să ajungem acolo unde aveam de gând.

Fetița mea, ar zice tata mândru.

El m-a învățat să citesc și să scriu înainte să merg la școală. Și s-a petrecut astfel. Mi-a arătat caietele lui. O colecție de carnețele frumos înfățate în diverse culori, în care el a tot scris ceva de-a lungul vieții.

El niciodată n-ar fi omis să treacă în jurnalul său un cuvânt-două, spunea mama despre tata.

Chiar când mi-am dorit să țin și eu un jurnal ca el, mi-a spus că nu era nici vorbă de jurnale, ci de, vorba poetului, „visătorii". M-a învățat să scriu, pentru ca și eu să-mi pot consemna visele. Mi-a cumpărat un micuț telefon mobil Nokia și mi-a zis:

— Aici poți să-ți consemnezi visele. Din aceste însemnări vei afla mai multe despre tine, numai să nu consemnezi orice vrei! Vei consemna doar acele vise care se repetă și în viață. Deci vise care sunt reflectarea a ceva care se petrece în realitate ori vise care au precedat realitatea, semănând cu ea.

— După ce voi recunoaște asemenea vise? am întrebat și am primit un răspuns prompt.

— Dacă în ele găsești unul din trei lucruri. Un bărbat necunoscut ori o femeie. Poate un miros ori un gust. În fine, trebuie să urmărești bine dacă în vis apar peisaje cunoscute ori animale. Vei consemna asemenea vise cu mare atenție, dar repede, până ce nu dispar, fiindcă visele vor să pălească. E de ajuns să-ți pui ciorapii și deja nu

mai sunt. De-aia la trezire recapitulează-le tot așa cum faci cu lecțiile de la școală. Să-ți amintești exact orice detaliu din vis, până ce nu te deștepți de tot. De altfel, visele pot fi controlate încă în timp ce visezi. Dar e prea devreme și nesănătos pentru tine ca să te învăț cum se poate controla visul în somn. Pentru acum, e de-ajuns să bagi la cap că visele sunt schimbătoare. Visele sunt mereu aidoma unor ambarcațiuni cu două cârme, aidoma unor cornute îndărătnice, care o iau când hăis, când cea, și vezi să nu dea cu oiștea-n gard. Să nu te gândești că e atât de ușor cu visele. E ca șofatul. Când înveți să conduci, o să știi că orice lecție de condus este într-un fel o premieră. Nimic nu se repetă și tu întotdeauna va trebui s-o iei de la capăt. Închipuiește-ți cum cineva a vârât timpul tău într-o sticlă, a sigilat-o și a aruncat-o în ocean, trimițându-ți-o ție. Încearcă să-ți găsești sticla...

— Oare să fie visele mai cu folos decât mintea? l-am întrebat atunci pe tata.

— Nu știu, a răspuns el, dar, din experiență, știu următoarele. În lumea asta, cum e ea, mai degrabă am avut de câștigat din prostia altuia decât din mintea mea.

Eu acum n-o să-l plictisesc pe cititorul acestor rânduri cu toate visele pe care le-am consemnat în telefonul Nokia. Tata, în treacăt fie spus, a murit înainte să mă învețe totul despre vise. Voi cita aici din ultima mea însemnare. Care sună astfel:

Doamnă, ce-i cu dumneavoastră? Doamnă, sunteți în viață? am întrebat eu îngrozită. În visul meu, omul necunoscut stătea nemișcat în fotoliul de lângă masă. În sufrageria de sticlă de pe malul mării eram doar noi doi. El și eu. Ceilalți terminaseră de mâncat și plecaseră care încotro, probabil în parcul de pe mal. Era clar că murise acolo în timpul prânzului, așteptând un moment plăcut. Dar pare absurd că în vis m-am adresat acelui om în vârstă la genul feminin, de parcă era iubita muribundă, așteptând întâlnirea cu cel drag.

*

Am consemnat acel vis, fiindcă omul care a fost personajul principal al visului, mie, așa cum spun, nu-mi era cunoscut în realitate. L-am cunoscut doar în vis. Au trecut trei ani de la acel vis și eu chiar mă gândeam că visul n-are valoare și că n-o să-mi spună nimic despre mine și viața mea. Atunci mi-am spălat mai departe numele și trupul, o dată pe lună, la baia evreiască cu apă curgătoare, de parcă în urmă cu patru ani nu-mi murise soțul. Însă, într-o zi, ne-am adunat la Jaffa, să petrecem la o nuntă. Ne aflam într-o sufragerie de sticlă, unde se auzeau valurile Mării Mediterane. Lângă mine stătea un domn mai în vârstă, cu niște mustăți frumos aranjate și care arăta foarte fericit. Cred că l-a făcut fericit o privire pe care i-am furat-o atunci când s-a întors și l-a studiat ciudat o tânără fată. Privirea ei nu era echivocă. Era doar pentru el. Cred că s-au înțeles pe mutește ca ea să iasă cu ceilalți, iar el să mai zăbovească și să i se alăture mai târziu.

Evident că își ascundeau relația. Conform înțelegerii, lucrurile așa s-au și petrecut. Oaspeții au ieșit din încăpere, atunci când eu am recunoscut sufrageria de sticlă, pe necunoscutul de lângă mine și am înțeles că și în viață se întâmplă aidoma ca în vis. Ceea ce s-a și petrecut.

Ultimele cuvinte pe care le-am auzit, în viață, ori în moarte, au fost cuvintele domnului necunoscut, cu mustăți frumos aranjate:

— *Doamnă,* ce-i cu dumneavoastră? Doamnă, sunteți în viață?

ION OPULESCU (România)

Ion Opulescu este probabil cel mai vârstnic scriitor al acestei antologii. L-a apucat pe Mircea Eliade în viață. Născut la Arad, în anul 1928. A publicat poezie în limba franceză, iar textele dramatice *Vremea cinei* și *Siguranța vieții în doi* nu i-au fost puse în scenă în România socialistă. Pe scurt, a avut un destin neobișnuit. Întâi a fost interzis în Uniunea Sovietică, iar în Occident a fost tradus ca disident. Când s-a născut noua Rusie, acolo a fost tradus cu nemiluita, iar Occidentul a recomandat editurilor sale să nu-l publice. Culegerile sale de povestiri sunt: *Câinele și cerșetorul*, *Vară sub zăpezi* și *Lebăda*. A publicat biografia romanțată a unei aristocrate române, Natalia Chesco[5]. Trăiește încă la Timișoara. A fost publicat de editurile Nemira și Paralela 45 din București. Într-un interviu din presă, spune că e leneș și că și-a scris toate cărțile în pat.

EPISTOLAR DE DRAGOSTE

În această povestire, cel mai mult de lucru va avea cititorul. El va trebui să tragă o concluzie. Ceva mai puțin de lucru au personajele povestirii, care au existat cu adevărat, iar scriitorul, cel mai puțin. Lui îi rămâne doar să semneze povestirea. Deși, dacă stau și mă gândesc mai bine, nici lucrul ăsta nu e lipsit de risc.

Așadar, această povestire are trei personaje. O doamnă și doi domni. Doamna este o minunăție originară din România. Fabulos de bogată. Portretele o arată ca pe o brunetă plinuță, cu sâni

rotunzi; în aceste portrete, rochia de mătase îi plesnește pe trup. Numele ei este Natalia Cheșco. Căsătorită cu Milan Obrenović[6]. De profesie, este regina sârbilor. Cu toate că au un fiu, urmaș la tron, căsătoria nu le-a prea reușit, din care pricină au avut tot soiul de neajunsuri. Pe unele le-a provocat ea, pe altele soțul ei.

Cel de-al doilea personaj este regele Milan Obrenović (când începe povestirea, el deja avea această titulatură din 1882). Uneori, regelui Milan i se năzăreau niște vise tare greoaie. Și astăzi există la Belgrad curtea unei școli din preajma Patriarhiei, cândva lipită de portalul Bisericii Episcopale. Uneori, când ciuma îi intra în gură și-i gâdila limba, regele Milan visa că ară lespezile rozalbe din curtea aceea peste care trecea cu un plug, la care erau înhămați un murg, care pe vremea aceea dormea în grajdurile regale, și un bou alb, care nu exista în realitate. Regele avea câteva pasiuni. Prima ținea de jocurile de noroc, a doua ținea de femei și a treia ținea de impresioniștii francezi. Trebuie spus că a fost un cartofor ageamiu. Cât pe-aci să piardă la jocuri țara peste care domnea, zic gurile rele. După abdicarea lui Milan Obrenović, care a pierdut două războaie (cu Turcia și cu Bulgaria), a devenit ministru al Apărării sub fiul său, noul rege Aleksandar Obrenović. E ținut minte din vremea aceea cum, cu zăpadă pe chipiu și-n mantaua militară, trecea pe strada principală din Belgrad către cetatea Kalemegdan, unde-și avea cabinetul. Ținea sabia în mână, de parcă însoțea

la plimbare o doamnă neprețuită. A alcătuit o armată care-i va veni de hac fiului său, ceea ce însemna întregii dinastii Obrenović, dar aceeași armată va ieși învingătoare din două mari războaie – cel Balcanic și Primul Război Mondial. Regele Milan știa că viitorul poate fi mai iute de picior decât prezentul.

Pe lângă toate astea, regele a avut succes deplin cu pictorii francezi, ale căror pânze impresioniste a început să le cumpere de la Paris încă pe când prețul lor era nesemnificativ. Numai că la Paris nu a avut doar asemenea înclinații, spunea soția lui, regina Natalia, pronunțând un singur cuvânt franțuzesc pentru a-l califica, cochon! Despre cum se purta el cu femeile, glăsuiește și un cântec popular sârbesc din vremea în care el abdicase și plecase la moșia lui din România:

Ci regele care bine călărește
Acum prin Vlașca birjărește.

În orice caz, cei doi soți numai în armonie n-au trăit în palatul lor. Pentru ca, în final, să se ajungă la separarea celor doi, regina Natalia fiind alungată din țară. Ceea ce a fost o dezonoare nemaivăzută și un scandal internațional de mari proporții. Toți se purtau de parcă un asemenea lucru se petrecea pentru prima oară în rândul capetelor încoronate. Unul dintre cei mai vocali din grup este cel de-al treilea personaj al povestirii noastre, al doilea domn din acest triunghi, poetul sârb de rangul doi, Dragutin Ilić. În portretul pictorului Paško Vučetić, acest scriitor este înfățișat cu o pălărie care nu-i vine

impecabil, ca un domn care își cam trăise traiul și care, în afara tuberculozei, avea cea mai frumoasă barbă din capitală. Jumătate din femeile Belgradului visa la acea furcă franceză, iar cealaltă visa că-ntr-o zi se va șterge la gură după o varză cu carne de oaie cu acea barbă mătăsoasă. Domnul Ilić era fiul ilustrului poet și fratele mai mare al și mai ilustrului poet cu același nume. Era îndrăgostit nebunește de regina Natalia și nu o dată a găsit prilejul de a se întâlni cu aceasta, de a schimba misive cu ea. Se zice că era una dintre acele iubiri care apar doar o dată la o sută de ani, și asta încă între o româncă și un sârb. Cine știe.

Când s-a ajuns la alungarea reginei din Belgrad, Dragutin Ilić nu a trecut peste întâmplare fără a-și pune pecetea. Planul a fost ca regina să fie deportată pe apă, așa încât trăsura să se îndrepte prin șirul des al jandarmilor de la palat spre debarcaderul de pe Sava, acolo unde trebuia să se îmbarce pe vas. La jumătatea drumului, demonstranții, printre care era și Dragutin Ilić, au oprit trăsura cu regina Natalia, au deshămat caii, s-au înhămat ei și-au întors caleașca pornind în trap înapoi către palat. Deodată jandarmii s-au dezmeticit și s-au năpustit asupra demonstranților. Iarăși au înșfăcat caii, iarăși i-au înhămat la trăsură, ducând-o înapoi pe sărmana regină, către destinul ei de exilată. Atunci s-a petrecut ceva care i-a tulburat până și pe polițiști. Cel puțin așa spun gazetele. Dragutin Ilić a alergat de-a lungul trăsurii, care acum o ducea pe regina

izgonită în exil. Prin fereastră îi era întinsă mânuța frumoasă a reginei pe care el i-a luat-o cu batista în palma sa. Se zice că a sărutat mâna aceea alergând tot timpul, până ce trăsura a ajuns la destinație…

Partea finală a povestirii noastre s-ar putea numi *epistolar*. Mulți s-au întrebat atunci, ca și după aceea, dacă între regina Natalia și Dragutin Ilić a existat o corespondență. Eu vă voi spune că am găsit într-o arhivă un teanc de scrisori cândva înmiresmate, legate cu o panglică roz. Acolo erau toate scrisorile reginei Natalia către Dragutin Ilić. Niciuna dintre ele nu era o scrisoare de dragoste. Toate erau despre pasiunea reginei Natalia față de politică. Domeniu în care și ea, și Dragutin Ilić erau, măcar din scrisori (și nu numai), simpli amatori. Sau, și mai rău, nedăruiți.

Cititorului îi rămâne să tragă concluzia. Asta să fi fost întreaga lor corespondență? Nu cumva regina Natalia și Dragutin Ilić au ascuns ori au distrus scrisorile de dragoste din corespondența lor? Nu cumva, poate chiar în epistolarul de dragoste, au fost pe deplin dăruiți?

JEAN TRESTOURNEL și colaboratorii (Franța)

Jean Trestournel s-a născut în 1950, în Alger. Tatăl era francez, iar mama, de origine coptă. Licențiat în Drept, a avut cabinete de avocatură la Paris și Bordeaux, specialiștii în domeniu făcând deseori trimiteri la studiile lui despre sistemul juridic din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, din Franța, Belgia și Danemarca. A fost publicat periodic de Belfond, Noir sur Blanc și Mémoire du Livre din Paris, iar la Monaco a avut un editor numit Editions du Rocher. De altfel, preocupările sale literare au fost sporadice. Scrisul i-a rămas profesie de rangul doi. Volume de povestiri: *După-amiaza unui ceai de flori*, *Africa fără Africa*. Această latură a activității sale ar fi fost dată uitării, dacă nu s-ar fi decis să facă pasul către literatura electronică. De pildă, povestirea inclusă aici este o creație colectivă. El a inițiat-o, alegând ca titlu al povestirii „Corul păsărilor din Paris”, a lansat-o în rețea și, la apelul său, s-au anunțat colaboratorii Gabriela Maud, Anton Harasović și Paul Ancel. Împreună, au terminat povestirea antologată aici și descărcată de pe internet.

CORUL PĂSĂRILOR DIN PARIS

Pe când am locuit în Marais, pe Rue Vieille-du-Temple (care se prelinge către Sena, paralel cu o alta, cu noua stradă a templului, Rue du Temple), am aflat, vrând-nevrând, ceva despre istoria acestui cartier. Unde, cândva, s-au petrecut adevărate linșaje, căci, în vâltoarea veacurilor, autoritățile franceze nu au îndrăznit să perceapă aici impozite ori să-i înhațe, să-i condamne și să-i

închidă pe răufăcători, indiferent de grozăvie. De aceea, pe atunci, și bancherilor, și evreilor, și templierilor le convenea să rămână aici. Așadar, de la templieri vine numele acestor două străzi. Pe de altă parte, în apropierea actualului muzeu Picasso, erau multe cârciumi evreiești, cu preparate culinare divine, cu miresme îmbietoare, care erau expuse în vitrine. Vechiul meu prieten, emigrantul sârb Radošević, care pe toate le știa – dar pe care, ciudat, chestia asta nu-l făcea mai deștept –, mi-a povestit că hrana cușer nu are niciodată acel gust atât de promițător văzului și mirosului, de aceea întotdeauna dezamăgește. Cum-necum, și eu am gustat din acea hrană, ca din oricare alta din Paris, și niciuna nu mi-a căzut greu. Eu mănânc ce am în farfurie și beau ce se nimerește în pahar. Fumez la pipă tutunul care-mi pică în buzunar, însă îmi place ca după-amiaza să fumez o pipă afară, într-unul din numeroasele parcuri ale capitalei franceze.

Nici măcar cei care cunosc acest cartier parizian nu se abat prea des în parcul devenit locul meu preferat pentru a pufăi din pipă. Care are o suprafață foarte redusă și care, ca toate parcurile din Paris, are o apă și bănci, și care este închis la asfințit. De aceea este îngrădit. Pe grilajul parcului meu se afla un panou de metal despre care am crezut întâi că este un avizier cu programul orelor de vizitare. Nu asta era pe panou. Credibil sau nu, lucrul e ușor de dovedit, pe el stătea scris:

Acest parc, amenajat în secolul al XVIII-lea, se distinge oarecum prin efectul sonor pe care îl are asupra vizitatorilor. De fapt, după străvechiul său renume, aici sunt plantați copaci care atrag doar anumite păsări cântătoare și, astfel, cei care i-au cultivat au putut compune un fel de cor, făcând o selecție perpetuă a glasurilor păsărești.

Așadar, parcul a fost un soi de reprezentație muzicală. Deși am citit cu mare interes acea înștiințare, eu nici înainte și nici după nu am intrat în acel parc ca să ascult cântatul păsăretului, ci ca să-mi fumez pipa. Care pipă avea un gust special, și asta-mi plăcea. Fiindcă, așa cum există zile când pipa nu trage, există și locuri în care o pipă miroase îmbietor, pricinuindu-ți o și mai mare plăcere decât altundeva. Lucru, de altfel, valabil și pentru femei. De câte ori mi-a stat în putință, cam pe la orele cinci ale după-amiezii, m-am așezat pe marginea apei în acel parc al meu și am fumat. Evident că involuntar am ascultat sau, mai exact, am auzit păsările din jur. Care, într-adevăr, păreau să cânte zi de zi aceeași cântare. Acolo se aduna, pesemne, același cor păsăresc și, cu timpul, am început să deslușesc ceea ce se repeta în cântarea lor. Într-o zi, mai să-mi cadă pipa din gură, când am auzit cât se poate de limpede cum păsările pronunțau în cântarea lor un anume cuvânt. Am auzit clar:

Saintecroix!

M-am mirat și întâi am gândit că păsările pronunță în cântarea lor cuvintele: „Sfânta Cruce”, deoarece copacii care le atrag au fost sădiți în vremuri tulburi de un om cuvios, drept care până și păsările vorbesc lumii întregi despre credinciοșia lui. Numai că n-am putut rămâne prea mult la convingerea asta a mea. Pentru că păsările mai glăsuiau ceva nedeslușit înainte de a rosti Sainte Croix.

Mi-am urmat gândul, zicându-mi că, împreună, cele două cuvinte puteau fi un nume! Un nume de

bărbat! Încredințându-mă de mai multe ori de acel lucru, am ajuns la concluzia că păsăretul ne tot repeta mie și celor din jur, ca unor țânci neînțelegători, pe care n-ai cum să-i cumințești:

— Saintecroix! Saintecroix! Saintecroix!

Într-adevăr era un nume frecvent în Franța acelor vremuri.

Cine, Doamne iartă-mă, mai e și Saintecroix ăsta? m-am întrebat eu atunci.

Am înțeles pe loc că păsăretul mă pune față-n față cu o ghicitoare. Oare ce voiesc acele păsărele să ne zică? Am început să scotocesc prin cărți, după aceea pe internet. N-am putut găsi nimic despre Saintecroix, pentru că erau mult prea multe. Îmi mai trebuia ceva pe lângă acel nume. De pildă, un nume de familie. Care nu exista. L-am întrebat pe mai sus pomenitul amic Radošević, care știa câte-n lună și-n stele, însă, ca întotdeauna, tot bleg a fost. Așa că a trebuit iarăși să mă bizui numai pe mine. Într-o după-amiază, ascultând păsăretul repetând acel nume, ajutat de pipa care se curăță din ambele sensuri, m-am gândit că investigarea trebuia dirijată din cu totul alt capăt.

Lucru care a dat imediat roade incredibile. Am aflat că parcul meu, în care au fost sădiți cu premeditare anume copaci, care să atragă doar anumite păsări cântătoare, n-a apărut în secolul al XVIII-lea. Ci cu o sută de ani mai devreme, cam prin secolul al XVII-lea, mai exact după anul 1676, când, de asemenea, la Paris a fost sădită „o grădină cântătoare". Așadar, acel parc, în care se pronunța numele Saintecroix și unde îmi fumam

eu atunci pipa, a avut mai mulți înaintași. Probabil că acel nume o fi fost rostit și în alte parcuri amenajate între secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, fiindcă, dincolo de generațiile păsăretului cântător, aceiași copaci atrăgeau, desigur, aceleași păsări. Însă, mai departe n-am știut ce să fac.

În acel moment mi-a sărit în ajutor tutunul. Pipa te ajută să gândești. Creierul tău reacționează la foc, gândește că ești în pericol și, vrând-nevrând, încearcă să te scoată din impas, asta înseamnă să te înțelepțească. Așa a fost și de data aceea – creierul meu s-a înțelepțit: a cumpănit că eroul acelei cântări păsărești trebuie căutat în secolul al XVII-lea. Mai departe, toate au mers mult mai ușor. Iată ce am găsit.

Faimosul parizian din secolul al XVII-lea, Antoine Dreux d'Aubray, conte d'Offremont, consilier de stat, ofițer de stare civilă, viconte al capitalei, general-locotenent, a avut două fete și doi băieți. O fiică a trecut la ordinul călugăresc al carmelitelor, iar cealaltă, o splendoare de fată cu ochi albaștri, cu o carnație pufoasă și piele mătăsoasă, se numea, după cum au consacrat-o sursele vremii, Marie-Madeline d'Aubray.

Această Madeleine va deveni eroina povestirii noastre. S-a căsătorit la douăzeci și unu de ani, cu un soț frumos și bogat, care comanda un detașament în Normandia. Conform analelor acelei perioade. Numai că aceste anale nu au consemnat chiar totul și asta din pricina ei, iar nu a lui, fiindcă Madeleine a dobândit faimă, și-ncă ce faimă, din două motive. În primul rând, pentru

o mare și de neuitat iubire, care n-a fost soțul ei, ci un prieten al acestuia, domnul căpitan de cavalerie Godin de Sainte-Croix. Al doilea motiv pentru care Madelaine a rămas în anale e mult mai însemnat. Ea este ținută minte drept cea mai otrăvitoare femeie din vremea aceea. Atunci când a fost adusă în fața instanței, a fost acuzată că și-a otrăvit tatăl, ambii frați, că a încercat să-și otrăvească soțul și pe sora ei carmelită. Tribunalul a condamnat-o la moarte prin decapitare, la Paris, în 1676. După aceea, călăul s-a lăudat la un pahar de vin că i-ar fi ieșit o splendidă lucrătură cu sabia.

Însă dovezile aduse împotriva lui Madeleine în secolul al XVII-lea, astăzi nu mai stau în picioare. Adevărul a fost cu totul altul. Amantul nefericitei adulterine, Sainte-Croix, cunoștea un chimist elvețian, de la care proveneau otrăvurile-vitriol, sânge de broască și arsenic. Pe care l-a și adus la Paris ca să se folosească de cunoștințele și serviciile acestuia. Otrăvurile au fost găsite la el, iar nu la doamna Madeleine. Amantul, după cele pronunțate de sentință, salvase de zeci de ori cu antidoturi persoane din anturajul său care fuseseră otrăvite, având, așadar, știință de asemenea lucruri. Între amant și soț, contrar așteptărilor, nu era loc de gelozie, la mijloc fiind o uneltire. Judecând după aparențe, doamna Madeleine, bogata moștenitoare, a fost manipulată de soț și amant, doi bărbați lipsiți de scrupule. Marea ei dragoste și adulterul au fost puse la cale de cei doi. De soț și amant. Scopul și rațiunea acțiunii lor fiind de a-i otrăvi pe toți

moștenitorii din familia ei, ca nu cumva, prin Madelaine, aceștia să-și revendice averea. În fața instanței tribunalului din Paris, ea a fost un soi de țap ispășitor sau mai degrabă capră. În acel proces s-a lucrat exclusiv împotriva bietei doamne Madeleine. I s-a luat în nume de rău și că a vizitat spitale și azile, făcând donații, că și-a îngrijit tatăl bolnav, fapte pentru care era dăruită, după spusele servitorilor ei (printre care se afla și un tânăr implicat în conspirația împotriva binefăcătoarei lui). Doamna Madeleine și-a dovedit nevinovăția prin moarte: n-a recunoscut niciodată crimele, fugind de o asemenea justiție în Anglia, Olanda și Belgia, iar când, în fine, a fost condamnată, s-a purtat ca o „sfântă", după cum au consemnat cronicile vremii, și mulțimea de oameni venită să o petreacă la plecarea de pe astă lume a fost necuprinsă.

Scriitoarea Madame de Sévigné, care poate a simțit ea însăși adevărul, a scris la execuția lui Madeleine următoarele rânduri:

„Fapt e că Madeleine, soția lui Brinuillers, se află în aer, bietul ei trupușor, după execuție, a fost aruncat într-o vâlvătaie până la cer, iar cenușa ei se află pretutindeni în jurul nostru, iară noi o respirăm și, după spusele unor suflete mai gingașe, noi toți îi vom simți otrava, ceea ce pe noi ne va mira peste măsură..."

Măcar acum știm că mai știa cineva adevărul în vremea aceea. Și anume păsăretul. Sau, mai bine zis, acela care a sădit grădină cântătoare încă în

îndepărtatul secol al XVII-lea. Care a păstrat pentru viitorime adevărul și numele adevăratului făptaș. Făptașul a fost Godin de Sainte-Croix.

Godin de Sainte-Croix! Godin de Sainte-Croix!

AVRAM HOĆKO ŽALOBOV (Ucraina)

Avram Hoćko Žalobov – este vorba de un pseudonim – a fost de toate, dar nu și intelectual. Mai degrabă un figurant. De profesie, a fost tâmplar. Unii cred că adevăratul său nume este Bondarenko. Se crede că a și publicat niște cărți sub anonimat la editurile Klasik din Liov și Folio din Harkov. În rusă a fost publicat de editura Sofija din Kiev. Din fosta Uniune Sovietică s-a sustras în mod incredibil. S-a declarat luptător voluntar în detașamentul Che Guevara. Interesant este că el a făcut-o din convingere. A rămas un adevărat revoluționar de rasă. A fost trimis și acceptat. În final, după moartea lui Che Guevara, a rămas în grupul celor mai buni și dăruiți douăzeci de oameni din anturajul comandantului. Dintre care doar unul a murit, și acela prin suicid. Pentru cine a lucrat Žalobov nu se știe, însă permanent repeta cuvintele pe care le citise într-o carte. Despre care susținea că i-ar fi salvat viața. „Intențiile tale sunt plăcute Domnului, dar nu și faptele." După care, se zice, a încetat a mai citi. Când s-a liniștit, s-a mutat la Paris, unde trăiește și azi, sub nume străin, ca tâmplar, și uneori mai publică anonim povestiri și memorii. Acolo l-am cunoscut. Avea ambele mâini rupte. N-a spus niciodată unde și de ce. După spusele lui, cunoscutul scriitor Garcia Márquez era procupat să scrie o biografie a lui Che Guevara și, în acest scop, i-a adunat pe toți supraviețuitorii nemuritorului grup al comandantului. Atunci l-a văzut Žalobov pe Garcia Márquez, pe care nu l-a plăcut. „Vorbește mult prea molcom."

POVESTE DESPRE SCRIBUL NEGRU

Eram din toate colțurile lumii, și atunci nici nu era surprinzător că printre oamenii lui Che Guevara se afla și un om de culoare. Iată, deci, ce mi-a povestit el, dacă acest lucru vine să completeze cu ceva informațiile actuale în această chestiune, ceea ce oricum nu schimbă nimic.

În partea de sus a Egiptului, pe Nil, trăise cu mii de ani înaintea erei noastre un om de culoare. Se presupune că a fost scrib, fiindcă știa să scrie. Și asta în vremuri îndepărtate, când nici piatra nu arăta ca azi, nefiind un lucru obișnuit. Numele nu i se știe, probabil că nimeni nici nu i l-a consemnat. Acest om de culoare este ținut minte prin aceea că a lăsat crestat în piatră un sfat despre cum să se hrănească Egiptul în timpul inundațiilor. Sfatul împotriva Marelui Fluviu care dă viață și moarte glăsuiește cam așa:

„Așa cum există ani roditori și ani neroditori, există un timp roditor și un timp neroditor. Eu trăiesc într-un timp neroditor, iar cel care pricepe că timpul în care trăiește este rodnic, să asculte sfatul meu. Să facă un nod în timp, din care vor trage foloase contemporanii săi. Iar dacă, într-adevăr, vrea să facă asta, atunci trebuie să știe următoarele: timpul neroditor cade în ani rodnici, și invers, timpul roditor cade în ani nerodnici. Atunci când vin inundațiile și foametea, deci anii nerodnici, ia vreo treizeci de mii de săteni, îi salvezi de inundații și îi duci cu familii cu tot pe malul pietros al Nilului. Acolo le faci o așezare ferită de apă, le dai să mănânce și să bea, lor și femeilor, și fiilor și fiicelor lor, și îi pui la treabă.

Să scoată din cariere de piatră două milioane de blocuri, dar să le asiguri miere, cu care vracii să le tămăduiască rănile, fiindcă piatra o să le frângă picioarele și mâinile. Piatra asta o s-o încarce pe corăbiile Nilului, până la locul în care ai hotărât să ridici zidirea. Care poate fi o mastaba, mormântul cuiva, un stup uriaș, orice, n-are importanță. Crapă șira spinării sub greutatea pietrei pe care o s-o tragă pe nisip în sănii de lemn. Să pui și un om care să bată din palme, și altul care să recite imnuri pioase zeului Mont[7], care o să dea ritmul muncii miilor de oameni. Temelia noii zidiri va fi acoperită cu pământ, peste care se vor pune mereu alte blocuri de piatră, ca să-ți vină mai ușor cu cât vei fi mai aproape de cer, fiindcă zidirea se va tot îngusta către vârful care va deveni punctul de aur.

De bună seamă că nu-l vei uita pe Acela care ți-a poruncit să faci asta, pe faraonul pe care îl vei înhuma în acea zidire. Vei face culoare și odăi dosnice, pasaje false și vei coborî sarcofagul greoi de aur cu faraonul în el, astfel încât nisipul să umple încăperea funerară și pasajele, iar când vine momentul ca nisipul să se scurgă, se coboară și sarcofagul în locul stabilit. De asemenea, să nu uiți să-i faci faraonului luntre stelară din piatră, ca Lui să-i asiguri privirea spre cer printr-un mic tunel bine orientat către steaua Makfus, ca să-și afle calea. Să nu gândești niciodată că deschiderea pe care ai s-o zidești în dreptul ochilor stăpânitorului e pentru ca noi să-L putem vedea și după moarte, ci pentru ca El să-și poată

vedea calea de după trecerea în neființă. Și să nu uiți să pui o piele netedă zidirii tale, ca unei făpturi, să strălucească în pustiu, așa cum va străluci rugăciunea mea către zeul Mont pentru a izbândi”.

De atunci au trecut cam două mii de ani. Timpul a erodat o bucată mare din lume și o bucată mare din placa pe care necunoscutul a crestat mesajul său despre inundații. Ca după vreo două mii de ani de la acel om de culoare fără nume să se nască pe Nil un om al cărui nume îl știm. Se numește Imhotep[8] și l-a mărturisit pe Dumnezeu. În secolul al XXVII-lea î.Hr., Imhotep a ridicat în Saqqara, pe Nil, o criptă pentru faraonul Zoser, luptând împotriva apelor revărsate în inundații, a nisipului, foametei și a capetelor ascunse în nisip, adică a îngrădirii limitelor gospodăriilor țărănești. A luat cam vreo treizeci de mii de țărani, salvându-i de la inundații și foamete, i-a dus cu familiile în zona stâncoasă a Nilului. Le-a încropit acolo o așezare nouă, ferită de ape, le-a dat să mănânce și să bea lor, femeilor, fiilor și fiicelor lor, și i-a pus la treabă. I-au scos din cariera de piatră două milioane de blocuri grele de câte cincisprezece tone bucata, iar el le-a asigurat mierea cu care vracii să le tămăduiască rănile, fiindcă piatra frânge picioarele și mâinile. Au transportat piatra cu corăbiile pe Nil, până la locul unde era hotărâtă înălțarea zidirii. Le crăpa șira spinării sub greutatea pietrei pe care o trăgeau pe nisip în sănii de lemn. A pus un om să bată din palme și pe un altul să recite imnuri

pioase zeului Ra, ca să dea ritmul muncii miilor de oameni. Temelia noii zidiri era acoperită cu pământ, peste care se trăgeau mereu alte blocuri de piatră, și totul le venea mai ușor cu cât erau mai aproape de cer, fiindcă zidirea se îngusta la vârf, acolo unde piramida devenea punctul de aur.

Desigur, nu l-a uitat pe Zoser care i-a poruncit să facă toate astea, pe faraonul pe care l-au înhumat în piramidă. Unde Imhotep a făcut culoare și odăi dosnice, a construit pasaje false și a coborât sarcofagul greoi de aur cu faraonul în el, astfel încât nisipul a umplut încăperea funerară și pasajele, iar când a venit clipa să se scurgă nisipul, atunci s-a coborât și sarcofagul în locul stabilit. De asemenea, Imhotep nu a uitat să-i construiască faraonului o luntre stelară din piatră pentru ca Lui să i se asigure privirea spre cer printr-un mic tunel bine orientat către steaua Sirius, ca astfel faraonul să-și știe calea. N-a gândit niciodată că deschiderea pe care a făcut-o în fața ochilor faraonului era acolo pentru ca noi să-L putem vedea și după dispariție, ci pentru ca El să-și poată zări calea de după moarte. Și n-a uitat să cresteze numele faraonului pe scarabeu și să pună o piele netedă peste piramida lui precum o făptură, care să strălucească în pustiu, așa cum strălucește și azi rugăciunea lui Imhotep care a izbândit.

HANS KIRCHGASSER (Germania)

Hans Kirchgasser s-a născut la Leipzig în anul 1970, a studiat la Berlin și Heidelberg. Specialitate: design industrial și marketing. Date fiind călătoriile sale de afaceri, a voiajat mult prin Europa, îndeosebi în cea estică. Pe lângă alte locuri, s-a deplasat cu afaceri și la Belgrad. Kirchgasser poate fi recunoscut ca fiind unul dintre personajele povestirii incluse aici și care se petrece în acest oraș. Era preocupat de numismatică, cercetând monede din vremea împărătesei romane Etruscilla[9]. Sejurul său de afaceri la Belgrad probabil că a fost doar un pretext pentru a se putea informa despre monedele bătute în perioada de care era interesat. Culegerea de povestiri i-a fost ilustrată de Quint Buchholz. Printre acestea se numără: „Zbor în loc", „Amalia și bestia". Edituri: Carl Hanser Verlag și Deutche Taschenbuch Verlag. Cunoscutul filozof și critic german Hans Robert Jauss a scris un studiu despre el. Kirchgasser s-a îmbolnăvit și a murit în 2006, în urma unei crunte suferințe, contaminându-se de la niște monede antice pe care le cerceta.

BĂRBATUL ÎN ALB

Doamna Schitz, așa cum se prezenta ea fals, venea în fiecare vineri să se instaleze în camera 428 de la etajul patru al unui hotel cu vedere la râu. Avea întotdeauna cu ea un ghiveci abia cumpărat. Invariabil cu același rododendron înflorit. Urca în camera ei de la etajul patru, așeza ghiveciul abia luat pe masa de lângă fereastră și arunca o privire către priveliștea splendidă care se înfățișa din acel loc. Prin peretele de sticlă ușor

adumbrit se vedea totul, de la turnul bisericii episcopale, al cărui ceas era luminat seara, până la podul numit „Gazela”, mereu înțesat cu automobile pestrițe în mișcare. De aici, râul nu se vedea din pricina vegetației de pe mal, așa încât vapoarele păreau că plutesc peste pădure. După care doamna Schitz se așeza pe unul dintre cele două fotolii din odaie și aștepta. Îl aștepta pe bărbatul în costum alb. Care așteptare era fără îndoială partea cea mai frumoasă a vieții ei…

Când el în fine apărea, în pantofi de pânză cu călcâiele și vârfurile din piele, într-un pardesiu deschis la culoare, cu pălăria sa panama din pai alb, vopsit, ea uita că locuiește pe o stradă dintr-un oraș prăfuit, cu iz de scuipat, că are un soț care miroase a medicamente și (din pricina proastei digestii) a prânzului de-alaltăieri. Uita cum soțul o privea cu îngândurare tulbure în ochii un pic cam sticloși. Că o studia cu o uitătură străină, convins că vinerea își vizitează mama, pe doamna Melania de pe strada Sfântul Sava.

Pe înserat, bărbatul în alb ieșea primul din camera 428, îmbrăcat la fel de impecabil în alb, cu pălăria sa panama și cu pantofii din pânză de culoare deschisă. Curând după aceea cobora și ea, ducându-și rododendronul achiziționat în acea zi, și pleca acasă. Niciunul dintre ei n-a dormit niciodată la hotel, deși camera cu două paturi era plătită cu regularitate pentru douăzeci și patru de ore, pe numele domnului în alb, care ținea corect evidența plăților și lăsa bacșiș, adresa, numele și prenumele.

Toate au mers astfel până într-o vineri pe înserat, când, ca de obicei, domnul în alb a coborât primul, a încheiat socotelile și a plecat, ca iute după aceea să se întoarcă; uitase ceva în cameră și urcase la etajul patru, apoi a coborât repede cu liftul și a plecat, făcându-le semn cu mâna portarilor. Nimeni n-a observat că doamna Schitz, așa cum se prezenta fals, rămăsese peste noapte în camera de hotel. Abia dimineață a intrat camerista ca să deretice camera și a găsit cadavrul. Doamna Schitz zăcea în pat sufocată cu perna pe care rămăseseră urmele rujului de buze marca Max Factor. Perna mirosea a somnifer puternic. Se pare că moartea a survenit instantaneu, încă în seara aceea de vineri, dar, după spusele anchetatorului, a fost constatată abia a doua zi dimineață.

Domnul anchetator, chemat imediat, avea niște mustăți negre care nu râdeau nici atunci când el începea să râdă. Aduceau mai degrabă cu un schelet de pește rămas în jurul gurii, după masă. A făcut înconjurul camerei cu doi funcționari de la poliție în uniformă. În afara lucrurilor obișnuite pentru o cameră de hotel, au găsit aici un blocnotes și o pălărie. Lucruri uitate de foștii oaspeți.

S-a presupus că blocnotesul era scris în alfabet gotic și că aparținea unui oarecare Peter Flis, negustor german, care cu câteva zile înainte petrecuse o noapte la hotel. Pentru că pierduse avionul, se îmbătase și înnoptase într-un alt hotel. Mahmur cum era, n-a priceput ce-l întreba

anchetatorul și n-a înțeles nimic până ce nu i-au arătat blocnotesul. Atunci le-a mulțumit ca apoi iarăși să nu înțeleagă nimic când l-au dus în arest.

Pălăria panama era din pai alb vopsit. Se afla pe scaunul anchetatorului, în vreme ce acesta o fixa cu privirea, bându-și în picioare cafeaua. Când deodată domnul anchetator a scos din buzunărașul de la vestă un centimetru de croitorie din pânză. A măsurat circumferința interioară a pălăriei. Circumferința capului necunoscutului măsura șaizeci și șapte de centimetri. Atunci domnul anchetator a aprobat eliberarea din arest a neamțului, i-a cerut să nu se depărteze de oraș, iar unui bărbat în civil i-a ordonat să urmărească atent intrarea în hotel.

„Mai întotdeauna criminalul se întoarce la locul crimei", gândea domnul anchetator și, bizuindu-se pe acest fapt, nu a mai întreprins nimic, în afară de a aștepta. Au așteptat vreme îndelungată. Anchetatorul avea și numele, și adresa din strada Coroanei a domnului în alb, dar era încredințat că sunt false.

„Oare de ce și-ar da cineva la hotel numele real și adresa, dacă ar avea de gând să ucidă?" Totuși, a trimis pe cineva să țină sub observație apartamentul din strada Coroanei, care a fost declarat la hotel ca fiind domiciliul bărbatului în alb.

Între timp, domnul anchetator luase declarații de la personal.

A mai încercat un lucru, ce ținea de rutina activității sale, și a verificat dacă fuseseră declarate multe dispariții în oraș și dacă între

timp majoritatea dispăruților se întorseseră acasă. Printre dispariții erau și cazuri neelucidate. Îi sărise în ochi dispariția unei precupețe din piața Zeleni Venac, dar n-a fost asta. Dispăruse și soția unui oarecare domn Isidor Groll, din strada Banat. Printre alții, trecuse și pe la el. Bărbatul căruia i s-a prezentat l-a lăsat pe anchetator să intre în apartament; era mai înalt decât vizitatorul și avea o stranie privire sticloasă. Anchetatorul a trecut în balcon unde se aflau multe ghivece cu rododendroni. Se uscaseră. Se pare că domnul Isidor Groll nu ajunsese să-i ude. Au discutat prietenește, domnul Groll mirosea a medicamente și era mâhnit din pricina dispariției soției sale. Când a înțeles că domnul anchetator nu are noutăți despre ea, și-a pierdut complet interesul față de el. În clipa aceea domnul anchetator a spus adevărul, chiar așa, ce s-a petrecut cu doamna Groll, care se prezentase ca doamna Schitz în camera de hotel. Că a fost ucisă. Pentru o clipă, domnul Groll a rămas fără cuvinte, după care a declarat că în ultima vreme ea se comportase ciudat. Nu mai avea nimic de spus și era evident că abia aștepta să rămână singur cu acea veste care se pare că îl afectase mai mult decât voia să arate. Anchetatorul s-a scuzat repede și a plecat, când a sunat telefonul. Domnul Groll a ridicat receptorul ascultând. După care, mirat, a trecut receptorul în mâna anchetatorului și a zis:

— E pentru dumneavoastră!

— Mulțumesc, a zis anchetatorul, privind mâinile zdravene și vânoase ale lui Groll, care îi ofereau receptorul și l-a luat.

Vocea aparținea agentului pe care anchetatorul îl postase în fața casei din strada Coroanei.

— Bărbatul în alb locuiește, într-adevăr, în strada Coroanei. Am găsit acel nume la hotel – nume care se află pe lista locatarilor.

Cu mii de scuze, anchetatorul a părăsit apartamentul lui Isidor Groll și și-a spus sieși pe stradă: „Într-adevăr, criminalul se întoarce întotdeauna la locul crimei. Să așteptăm și să vedem dacă și cine va veni.”

Era într-o vineri când bărbatul, pe care-l lăsase la hotel să urmărească intrarea, a telefonat:

— Bărbatul în alb a venit. Domnul din strada Coroanei. E sus în cameră. N-a spus nimic nimănui.

— Ajung imediat! a strigat anchetatorul în telefonul mobil și a zbughit-o pe scări.

Răstimp în care și-a sunat un prieten și coleg de la secția de poliție vecină, cu care s-a întâlnit în fața intrării la hotel. Al doilea inspector avea un soi de ceafă dublă pe post de gușă și o barbă de tipul furcă franceză.

Au urcat amândoi la etajul patru. Tânărul în costum alb ședea pe unul dintre cele două fotolii din camera 428 și fuma. Pe celălalt fotoliu se afla pălăria lui panama.

„Oho, asta e deja a doua pălărie panama din acest caz", s-a gândit anchetatorul, și i-a spus bărbatului în alb:

— Ce faceți aici? O așteptați pe doamna Schitz?

— Nu e treaba dumitale, i-a întors-o tânărul. Cine ești dumneata?

— Și-ncă cum mai e treaba mea! a zis anchetatorul, apropiindu-se de masă. Sunt de la poliție. Pentru început vă voi spune că doamna Schitz nu va veni.

— De unde știți asta? a întrebat furios tânărul.

— Vinerea trecută a fost ucisă în camera asta, cu o pernă îmbibată cu un somnifer.

La acele cuvinte, tânărul în alb a rămas cu gura căscată și s-a ridicat din fotoliu, iar anchetatorul s-a așezat în celălalt fotoliu.

Când și-a mai revenit, tânărul în alb a întrebat:

— Cine a ucis-o?

— Asta să mi-o spui dumneata! a zis tăios anchetatorul.

Apoi în cameră s-a așternut tăcerea. Se putea auzi cât de repede gândea bărbatul în alb...

Care a spus:

— Eu n-am omorât-o.

— Presupunem, a zis anchetatorul. Acum puteți pleca.

După ce tânărul, de voie, de nevoie, a părăsit camera, celălalt anchetator, de la secția de poliție vecină, a întrebat mirat:

— De ce l-ai lăsat pe suspect să plece?

— El nu e suspect. Nu e nici criminal.

— Unde ți-e dovada?

— Chiar stau pe dovadă, i-a întors-o liniștit anchetatorul și s-a ridicat de pe pălăria panama pe care tânărul în alb o uitase la plecare.

Cu mișcări largi, a scos din buzunarul de la vestă centimetrul de croitorie și a măsurat circumferința pălăriei.

— Așa am și gândit, a adăugat, șaizeci de centimetri. Dragul meu, avem o problemă! Avem doi oameni în costum alb. Unul dintre ei e criminalul, dar nu acesta cu circumferința capului de șaizeci de centimetri; se vede din prima. Ci celălalt.

— Care celălalt?

— Cel care și-a uitat pălăria cu circumferința de șaizeci și șapte de centimetri. În general, își uită pălăria cei care o poartă rar.

— Păi atunci cine naiba e ăsta? a întrebat al doilea anchetator. Ăla cu circumferința de șaizeci și șapte de centimetri?

— Soțul doamnei Groll, a cărui soție s-a prezentat aici sub numele fals de doamna Schitz. Dar ar fi bine să înhățăm păsărica până ce nu-și ia zborul.

— Și acum încotro?

— La Dunăre, pe strada Banat! De fapt, domnul Groll știa că soția lui se întâlnește și unde se întâlnește cu amantul ei. L-am suspectat atunci când am văzut că nu stropește florile nevesti-sii. S-a decis ca, printr-o singură lovitură, să-i aranjeze și pe soție, și pe amantul acesteia, pe care l-ar fi trimis la o detenție pe viață. Era cam de aceeași statură cu tânărul și probabil că de aici i-a venit ideea. Știa – e vară și văzuse că amantul nevesti-sii venea la hotel îmbrăcat în costum alb. Și-a comandat un costum alb, o pălărie panama și pantofi din pânză cu întărituri din piele. A așteptat camuflat în dreptul hotelului ca tânărul să iasă de acolo, iar la scurt timp a intrat îmbrăcat identic, a spus portarilor că a uitat ceva în cameră, a urcat la etajul patru și și-a omorât soția. Totul n-a durat mai mult de cinci minute. Apoi s-a întors, le-a făcut un semn cu mâna portarilor, care n-au observat schimbarea, și a ieșit. Numai că el, într-adevăr, a uitat ceva în cameră. A uitat pălăria. I-am măsurat pălăria panama. Avea circumferința capului șaizeci și șapte de centimetri. Când am măsurat circumferința pălăriei tânărului pe care l-am găsit în cameră și pe care l-am lăsat să plece, nefiind nevinovat, aceasta măsura șaizeci de centimetri. De aceea am fost sigur că domnul Groll e criminalul... De altfel, se vede cu ochiul liber că domnul Groll e mai căpos decât tânărul.

Când au ajuns în strada Banat, inspectorul i-a spus colegului său:

— Se pare că Groll e sus, în apartamentul său de la etaj, fiindcă arde o lumină. Pentru început o

să mă duc singur… Te rog să aștepți aici în mașină, cinci minute. Dacă nu revin, să vii după mine să mă iei.

Câteva minute mai târziu, domnul anchetator suna la ușa pe a cărei plăcuță scria „Groll”. Deloc surprins, cunoscutul domn cu privire sticloasă l-a lăsat să intre.

— Să trecem, domnule anchetator, pe aici, prin terasă.

Și domnul anchetator a mai trecut o dată prin terasă. În ghivecele lor, rododendronii se veștejiseră de tot.

De cum a intrat pe ușă, domnul inspector a scos revolverul, dar nu a apucat să tragă. Ultimul lucru pe care l-a simțit în viață a fost mirosul unui somnifer puternic cu care era îmbibată perna. Niște mâini puternice și vânoase îl înăbușeau cu perna. Domnul Groll era al naibii de abil în mânuirea pernei.

GANE SOTIROSKI (Macedonia de Nord)

Sotiroski este poet și prozator. A studiat istoria artei la Skopje, Sofia și Belgrad. Este tradus în engleză. Provine din marea familie Kija-Sotiračija din Prilep, care a dat pictori, poeți și care astăzi dă traducători și oameni de afaceri. A publicat însemnări și interviuri la o editură din Strumița. De pildă, sub titlul „Feminism”:

EL: Îți dau bani, cumpără-ți chiloți.

EA: Nu port chiloți.

Întotdeauna a spus că doar în Macedonia n-a curs o picătură de sânge în timpul destrămării statului.

ICOANĂ PE AUR

A–i adus-o?

— Am adus-o. E aici.

— Să văd.

Această discuție a fost purtată de doi bărbați, la vreme de seară, într-o cârciumă de la periferia Bitolei. Cel mai în vârstă era în uniforma forțelor armate ale Națiunilor Unite, celălalt, într-o cămașă din pânză topită, de țară. Tânărul a scos din tolbă ceva învelit într-un chilim mititel din Pirot. Era icoana Sfântului Dumitru. Pictată pe un fundal de aur, îl reprezenta pe sfânt călare, galopând pe mare și tăind cu sabia velele unor nave mici, răzlețite în golf. În depărtare se vedea orașul, iar la poalele icoanei era pictat un omuleț care ara cu brăzdarul, la care era înjugată o pereche de boi.

— E furată? întrebă cel în uniformă.

— Normal că e furată, dar eu am plătit-o cum se cuvine, ceea ce aștept și de la dumneavoastră. Vasăzică, tranzacția este cât se poate de legală.

— Când a fost pictată?

— În secolul al XVII-lea, poate un pic mai târziu.

— Și cine a pictat-o?

— Ei, asta nu se știe. La noi, pictorii nu-și semnează icoanele.

— Nu? Pot să îndrăznesc să întreb ceva?

— Întrebați, știu și ce-o să mă întrebați.

— De ce-o vindeți?

— Ei, aici e vorba de o povestioară din cu totul alt loc. La Moscova se află multe manuscrise vechi ale noastre, despre care se susține că le-ar fi vândut un mare om al nostru. De aia și mulți îl acuză. Eu mă întreb însă ce-ar mai fi fost cu acele cărți ale noastre dacă el nu le-ar fi vândut rușilor? Zile în șir le-ar fi azvârlit ienicerii în mare de pe țărmul Muntelui Sfânt, cărate cu roaba de moloz.

— Iar icoana asta a dumneavoastră de unde e?

— Cum adică de unde e?

— Se știe unde a fost pictată?

— Sigur că se știe, în Macedonia.

— În care Macedonia?

— Păi, în asta.

— Păi cum se poate ști dacă nu e datată, semnată și nu are locul unde a fost făcută?

— Vreți să cumpărați icoana sau cumpărați un desen de Rembrandt? Există nu știu câte feluri de a putea determina tot ceea ce cereți, doar că toate astea sunt altcumva însemnate pe icoană decât pe o pânză pe care au pictat-o artiștii de pe la voi.

— Și toate astea se pot oare tâlcui în aur?

— Dar pot să vă pun și eu o întrebare? Pentru ce cumpărați icoana asta? Ca s-o revindenți unui misit și să vă trageți un câștig? În cazul ăsta, cred că e de-ajuns să știți că veți cumpăra un fundal de aur, iar restul, deci, icoana, ceva ca un adaos, ceva care merge cu ea.

— Ei, vedeți că nu-i așa. Oi fi eu din forțele aliate ale ONU, dar sunt originar din Rusia și vreau ca în apartamentul meu din Glasgow să-mi fac într-un colțișor al casei un iconostas după vechea tradiție rusească. După moartea mea, totul va aparține muzeului local.

— Păi de ce nu spuneți așa, atunci e cu totul altceva!

La care tânărul în cămașă albă strigă, întorcându-se către cei din fundul restaurantului:

— Medor, medor, medor: o-li-li-li!

Strigare la care chelnerul aduse degrabă bostan copt și semințe prăjite și sărate. Imediat cerură salep, o bragă și două farfurioare cu halva de in. După ce-și ostoiră foamea, tânărul continuă:

— Deci, iată cum stă treaba cu proveniența icoanei. Așa cum am zis, e din Macedonia, mai exact, din Pelagonia. Există prototipuri de icoane din acea vreme și chiar de dinainte, despre care se știe, fără drept de tăgadă, de unde provin. De pildă, Născătoarea de Dumnezeu, „Mângâietoarea" cu micuțul Hristos în brațe căruia îi iese sândăluța din picior. A fost pictată în Pelagonia.

— Dar icoana asta a dumneavoastră?

— Despre icoana asta a noastră se vede că e de aici pentru că în fundal este pictat Marko Kraljević[10] arând pe cale.

— Cine e Marko Kraljević?

— Un rege din Macedonia, iar scena a fost descrisă într-un cântec popular sârbesc.

— Complicat. Mie mi s-a spus că orice icoană își are prototipul său vechi. La fel e și-n cazul de față?

— Desigur. La noi icoanele vechi se îngroapă, căci există cimitire de icoane la mănăstiri. Ăsta-i e tiparul unei lucrături grecești de acest soi.

— Icoană grecească? Cum de știți asta?

— Simplu. Sfântul Dumitru este un sfânt grec, protectorul Salonicului. El i-a tăiat pe sârbii care au năvălit de pe uscat în Salonic, iar în icoană sfântul e reprezentat cum taie cu sabia velele corăbiilor turcești care amenințau să-i asedieze orașul.

— Și atunci de unde e icoana asta?

— Mantia dovedește că icoana a fost lucrată de un clept. Veșmântul are ornamente din acel ținut.

— Ce-i ăla clept?

— E un schipetar înainte să treacă la Islam.

— Nu înțeleg.

— E un creștin din Albania.

— Atunci icoana e din Albania?

— Nu e lesne de presupus. Pentru ea s-au folosit ancadramente bulgărești, sub stratul de aur. Încât pe lemn să nu ajungă cariile. De asta e la mare preț și de-asta icoana s-a păstrat până-n ziua de azi.

— Dar aurul de unde e?

— De fapt e glama, aur amestecat cu argint obținut în Kosovo și în minele bosniace din vremea despotului sârb Ștefan Lazarević.

— Încă o întrebare. Înscrisul „Sfântul Dumitru” nu e nici în rusă, nici în greacă. Știți cumva în ce limbă este?

— E greu de spus. Cred însă că este în limba sârbă veche bisericească.

— Păi icoanele voastre parcă sunt pictate de toate popoarele care trăiesc în Balcani.

— Chiar așa. De asta și este icoană. Altfel ar fi tablou.

SEBASTIAN BURGOS (Portugalia)

Scriitorul portughez Sebastian Burgos s-a născut în Evora, unde a terminat școala generală. A locuit în Lisabona, făcând design pentru telefoane mobile la diverse firme. S-a ocupat un pic și de pictură, iar tablourile i-au fost expuse mai mult în Argentina și Brazilia decât în Portugalia. Editurile lui au fost: Don Quixote din Lisabona, Marco Zero și Companhia das Letras din São Paulo. Romane: *Vântul numit Eu* și *Întâlnirea nocturnă a doi câini*. A alcătuit o selecție din proza satirică portugheză a secolului al XVI-lea. A tipărit *Antologia povestirii universale.* Toate povestirile din această carte au fost scrise de el. N-a fost niciodată căsătorit. E cunoscută maxima lui oferită unui ziarist: „Nu mai merg la recepții. Acolo toți mă cunosc, iar eu chiar pe nimeni.” A murit în anul 2002.

PIEPTENELE DE ARGINT

Sunt un pictor cunoscut, iar nevastă-mea, o vrăjitoare. De multă vreme lumea mă recunoaște pe stradă, chit că e vorba de o stradă din Lisabona sau din Buenos Aires. Uneori nevastă-mea și cu mine plecăm departe într-o vacanță, doar ca să ne mai ferim de obligațiile care ne asaltează. Așa că anul ăsta ne-am dus iarăși în Insulele Azore. Era vreme de iarnă, la un hotel în care ne mai cazaserăm și altădată. Cândva îl dotasem cu picturile mele; exista o piscină cu apă caldă de mare, 33 de grade. Puteai trece peste torentul apei în partea exterioară a piscinei, de unde vedeai Atlanticul. Ca pe vremuri

Cartagina. Nu m-a surprins să văd pe peretele camerei noastre un tablou în ulei de-ale mele, din 2004.

Am cinat în sufrageria hotelului fiindcă plătisem demipensiune. Acolo am constatat că, fără voia noastră, am picat la o întrunire a scriitorilor care, evident, mă știau cu toții, așa că mi-ar fi venit anevoie să mă apăr de cordialitatea lor. Am găsit rezolvarea, după cină urma să bem împreună un ceai, chit că soția mea, Sandaria, avea aversiune față de așa ceva, căci și acel ceai aducea tot cu o obligație din cele de care voiserăm să ne sustragem fugind pe insulă.

După următoarea cină (pentru a nu fi iarăși nevoiți să luăm parte la un ceai cu mai știu eu cine, cu care nu am fi vrut să ieșim la un ceai), am roit-o la un alt hotel ca să bem ceva. Acolo ne-am așezat într-un lobby și am cerut tequila cu tortilla unsă cu cremă de măsline și gem de ceapă. Apoi am privit în jur. În mijlocul acelui spațiu, se afla un butic foarte șic. Numai din sticlă, așezat ca o nestemată în holul hotelului, care nu stătea „în curent" ca în majoritatea unor astfel de holuri. Buticul oferea obiecte antice prețioase și bijuterii. Am văzut în vitrină acele secretere de damă pe care doamnele scriau epistole de amor, din Valladolid. Stăteau pe niște piciorușe subțirele, iar deasupra lor străluceau lustre din lemn aurit din secolul al XVIII-lea; peste tot vedeai porțelanuri de Sèvres originale și evantaie din fildeș, confecționate la Porto, care cândva răcoriseră doamne care acum de mult nu mai erau în viață. Pe o poliță de sticlă am văzut în

vitrină câteva inele Biedermeier din Austria, o limbă de pantofi dintr-o scoică, cu o coadă în formă de mână, cu care te puteai scărpina pe spate. Acolo era expus și un divin pieptene din argint. Pentru că Sandaria își uitase unul din pieptenii preferați (cumpărat la o expoziție de la Beaubourg) pe o etajeră din Paris, mi-a trecut prin cap să i-l cumpăr. Însă buticul era deja închis și abia a doua zi de dimineață se deschidea. Așa că, în seara aceea, nu mai puteam cumpăra pieptenele de argint. Am reținut cu exactitate cum arăta. Avea pe mânerul destul de lat o oglinjoară. În acea oglindă, Sandaria se putea convinge dacă părul pieptănat îi stătea bine.

A doua zi am ieșit cu vaporul, încât abia în ziua următoare am revenit la butic de unde, în fine, am putut întreba de pieptenele de argint. Costa îngrozitor de mult, fiindcă era din Setúbal, de la sfârșitul secolului al XVIII-lea. M-am prefăcut că n-o să-l cumpărăm, dar, în sinea mea, am apreciat că totuși l-am putea avea. Am decis să fie o surpriză pentru Sandaria. De aceea nu l-am cumpărat atunci, ci, înainte să plecăm acasă, m-am întors și am cumpărat pieptenele de argint pentru ea. Am șovăit dacă să-i fac acea surpriză acasă, la Lisabona, sau chiar atunci la hotel. M-am decis pentru a doua variantă, fiindcă-s un bărbat nervos și nerăbdător, care nu e în stare să amâne ceva, nici atunci când ar fi în folosul său.

În ultima seară, înainte să coboare din cameră la cină, i-am întins Sandariei darul de argint. Frumos ambalat, a surprins-o într-atât, încât mai degrabă s-a mirat decât s-a bucurat. Lucru căruia

nu i-am dat atenție, și-n vreme ce ea se aranja pentru cină, eu am ieșit la plimbarea mea obișnuită pe malul mării. Era vreme frumoasă, nisipul zăcea încă fierbinte de la soarele care apunea, ascultam păsărelele care se pregăteau de odihnă în coroana copacilor tunși în formă de minge. Am mângâiat o mâță de la hotel și am pornit-o către sufragerie. Acolo mă aștepta șocul.

Sandaria nu era la masa noastră. Zadarnic am așteptat-o o vreme și, pentru că până atunci nu se mai întâmplase așa ceva, am telefonat în cameră. Nici acolo nu era. Am format numărul ei de mobil, dar în clipa aceea am observat că Sandaria se afla la masă cu scriitorii care, în seara aceea, aveau și ei cina de adio. Bea și mânca cu ei. M-am apropiat de masă și abia atunci s-a petrecut adevărata surpriză.

Soția mea, Sandaria, avea pieptenele de argint în păr, era frumoasă, cu o splendoare de sprâncene și ochi, însă nu m-a recunoscut. Se comporta de parcă niciodată n-am fi fost căsătoriți, de parcă nu am fi împărțit binele și răul două decenii, se purta de parcă nici n-am fi stat împreună la micul dejun, ca apoi să ne pregătim pentru a doua zi dimineață, când o porneam la drum spre casă, la Lisabona. Și nu numai asta. Când i-am spus pe nume, ea a rămas surprinsă și a reacționat de parcă aș fi fost mai știu eu ce tip inoportun. Arăta ca o persoană care-și irosise toate zâmbetele. De atunci, n-am mai văzut-o niciodată.

Încă vulnerabil după acea scenă, am mai primit o lovitură. Spre uimirea mea, nici ceilalți, adică

scriitorii, care mă cunoșteau bine, dintr-odată nu-și mai aminteau de mine. Pentru toți ceilalți, devenisem un tip absolut necunoscut.

Atunci m-am întors cu un ciudat presentiment și m-am dus la etajul patru, unde, pe peretele camerei noastre de hotel, atârna unul dintre tablourile mele din 2004. Acum, pe perete atârna o acuarelă total necunoscută. Era ceva mai mare decât tabloul meu, iar de numele care se afla în josul acuarelei nu auzisem niciodată. Atunci mi-am amintit de o antică formulă magică: „dacă nu privești, nu poți fi văzut”. Și m-am gândit: poate că ei nu mă cunoșteau pentru că eu uitasem să privesc. Ei nu mai știau cine sunt fiindcă eu am încetat să-i mai privesc.

ERIKA BEVC (Slovenia)

Erika Bevc s-a născut în Pomurje, într-o familie numeroasă, în care a fost al șaptelea copil și a treia fată. A învățat la Maribor, Ptuj, Gratz și Viena. N-a studiat niciodată. Autodidactă, a devenit scriitoare absolut din întâmplare (așa cum ea însăși spune), fiindcă, la un moment dat, era mai ușor să-ți câștigi astfel existența decât să vinzi computere. Și-a postat poeziile online (*Sudoare fără muncă*). Și-a publicat în limba germană romanul: *Puștii care n-au fost copii* (2001). Divorțată. Povestirile sale au apărut de două ori pe internet în culegeri (*Nimeni nu ne-a chemat*, *Căței leoarcă*). Toate cărțile ei au fost publicate la Ma-No, editură din Mala Gorica. În prezent, trăiește și scrie la Maribor. Va muri peste cinci ani.

PERDEAUA

1.

Deseori am vise în reprize. Visez o casă mare, solidă, cu două giruete pe acoperiș și cu o încăpere spațioasă cu trei ferestre. La fiecare fereastră este o perdea, pufoasă și străvezie. Sunt încă o fetiță (oricâți ani aș fi avut în realitate) și îmi place să mă furișez între perdea și fereastră. De acolo, mă zgâiesc când în cameră, când în stradă, prin pleoapele oblonite, ca după aceea să se producă ceea ce e mai important. Din care pricină probabil că am avut acel vis.

Întâi că prin perdea mă ating de ceva. De ceva viu și cald, care nu poate fi peretele sau canatul ferestrei. Fiindcă n-au acea căldură. Și devine

aproape evident atunci când pipăi prin perdea că acolo „de partea cealaltă” e cineva. Cineva care poate fi pipăit, tot așa cum acea persoană necunoscută mă atinge pe mine. Există cineva care se mișcă, înfășurat în perdea, deși perdeaua ne împiedică să ne vedem și să ieșim la iveală. Când să dau deoparte perdeaua, ca să descopăr cine e acolo, mă trezesc și totul dispare. Cu timpul, visul se repetă și eu înțeleg că acea persoană de cealaltă parte a perdelei mă atrage. Mă bucură, așa încât uneori o îmbrățișez prin marchizet, ca pe o dulce taină. Așteptăm ceva...

2.

În fine, după ce am mai crescut, iar visul s-a repetat, l-am întrebat pe medic ce poate însemna acel vis. Și dacă este un vis normal.

Medicul râde. Mirosul lui e mai puternic în timpul râsului și spune că un asemenea vis îl au îndeobște gemenii. Cărora încă din pântecele mamei le place să se atingă prin membrană. Poate fi o experiență prenatală.

Fac un drum de la Maribor la Ptuj, unde trăiește mama, fiindcă vreau să dau lucrurile în vileag. O întreb pe mama, însă ea răspunde cu o convingere în care nu poate fi urmă de îndoială că n-a avut niciodată gemeni, că eu m-am născut prematur (așa cum o știu toți), la șapte luni, și că mă încălzeam la biberonul cu lapte cald din care eram hrănită. Așadar, nimic neobișnuit.

3.

La Ptuj s-a mai petrecut un lucru important. Întorcându-mă eu pe neașteptate în acel oraș, am dat de casa din vis. Solidă, cu două giruete pe acoperiș și trei ferestre la stradă. Giruetele nu mai au destinația de altădată, dar sunt frumos colorate și acum slujesc ca decor, iar soba al cărei fum îl duceau, acum stă în antreu ca soclu pentru o vadră cu flori.

Casa e de vânzare și eu intru, chipurile, să studiez încăperile. Înăuntru mă primește un tânăr limbut, cu buză de iepure. Care mă înștiințează că, în urmă cu trei ani, părinții lui au cumpărat casa, că trăiește din rentă, că e singur la părinți și că acum casa are instalație de căldură cu gaz metan.

Înăuntru dau de odaia din vis, cu trei perdele lăsate până la podea. El stă la intrare și tot spune mereu câte ceva, eu însă mă trag imediat după perdea, aproape fără să-mi dau seama ce fac. Mă fac că privesc în ce parte dă camera.

Atunci se ajunge la o întorsătură teribilă. El mă întreabă, oarecum tulburat de comportamentul meu:

— Domnișoară, vă e bine?

La care eu simt imediat că sub perdea mai e cineva. Întind mâna și, sub marchizetul străveziu, prind chica cuiva. Chică de femeie. De înălțimea și de vârsta mea, ghicesc eu. Iar eu aveam atunci nouăsprezece ani. Așadar, necunoscuta e de gen feminin; suntem gemene măcar după ani, și atunci încerc să smulg vălul perdelei de pe ea.

Însă, după perdea nu este nimeni, iar de undeva de departe, de la intrarea în cameră, iarăși răzbate vocea tânărului cu buză de iepure:

— Domnișoară, v-am adus un pahar cu apă!

4.

La douăzeci și trei de ani m-am căsătorit cu Guderian. E îndatoritor, are niște imenși ochi verzi pe care știe atât de frumos să și-i mijească, mai degrabă decât să privească. Îl iubesc mai mult când doarme. Eu însă, de când m-am măritat, nu mi-am mai visat visul. Sau, mai exact, din ziua în care, ajunsă la Ptuj, am vizitat casa solidă. Acum m-am mai liniștit și viața mea curge parcă într-o direcție opusă. Dar, într-o noapte, culcată lângă soțul meu, care deja adormise, am simțit ceva foarte ciudat. O durere. Ca de la deflorare.

„Oare pot fi dezvirginată de două ori?" m-am întrebat eu involuntar, însă m-am și luminat. Nu, nu era vorba de cunoaștere. Nu. Pântecele meu știa sau mai degrabă simțea ce anume se petrece. Necunoscuta era dezvirginată în seara aceea și eu am simțit asta. Oare pentru că se măritase? Sau indiferent de asta?

5.

Într-o dimineață, i-am șoptit lui Guderian:

— Cred că sunt însărcinată.

S-a fâstâcit și n-a spus nimic. M-a privit cu ochii lui mari și verzi, care vorbeau o altă limbă, poate limba bărbătească, care nu era și a mea, și m-a sărutat. Acel sărut a fost ca o punte. Trei luni mai

târziu mi-am cumpărat o rochie de gravidă și am pus-o pe mine. Nouă luni mai târziu am socotit ziua când trebuia să nasc, ne-am pregătit cu numele viitoarei noastre fiice – Cordelia, ca și cu celelalte: pătuț, cămășuțe, botoșei roz cu urechi de iepure. Dar nu s-a ajuns până la naștere. Și am știut asta din adâncul sufletului. Stomacul meu nu creștea, eu nu-mi împingeam spre mine rodul pântecelui, așa cum fac celelalte gravide. Și când am recunoscut în fața lui Guderian sarcina falsă, brusc m-au cuprins durerile facerii. De parcă urma să nasc. Și atunci, iarăși lăuntrul meu a simțit primul. Undeva pe lumea asta năștea cealaltă: graviditatea ei nu a fost falsă, iar eu, de fapt, am simțit nouă luni acea graviditate ca fiind a mea. Așa încât, în gândurile și în visele mele s-a născut fiica necunoscutei. Pe care mi-am imaginat-o imediat. Avea niște minunați ochi albaștri și doar o gropiță pe un obraz. I-am spus Cordelia.

6.

Nouăsprezece ani mai târziu am fost singură. Guderian nu mai era în viața mea. Nimeni nu mai era cu mine. De aceea, am rămas surprinsă când, într-o după-amiază, cineva a sunat la ușă. Am deschis și am văzut în fața casei o puștoaică la cei nouăsprezece ani ai ei. Avea niște adânci ochi albaștri și un zâmbet plat, cu doar o gropiță pe un obraz.

— Salut! Eu sunt Cordelia, a spus, m-a sărutat și a intrat în casă.

JAMES FENIMORE STEW (SUA)

James Fenimore Stew s-a născut la Londra, dar și-a făcut veacul în Statele Unite ale Americii, ca instructor de tenis. A trăit în diverse locuri (Chicago, California, Buffalo ș.a.); pretutindeni s-a întreținut din tenis și a dus o existență lejeră, la umbra lumii mondene pe care a slujit-o toată viața. În răstimpuri și mai mult pe furiș, a scris povestiri care dezvăluie oarecum nostalgia sa față de Anglia, dar care sunt adevărate „zornăitoare" americane, cum le-a numit un critic. Culegeri: *Ruj de buze*, *Valul care va pleca în Anglia* ș.a. Au fost publicate la: Knopf, Vintage International, ca și la o mică editură, puțin cunoscută, din Pennsylvania – Difour. La New York i-a apărut cartea *Book of the Monte Club*. Avea o frumoasă voce cultivată și o vreme a activat în grupul muzical Hunters. A murit de SIDA, în anul 2003.

SUDOARE ALBASTRĂ

În acele prime zile în Washington, am simțit permanent dorința de a-mi azvârli pantalonii de pe mine. De la arșiță și umezeală, mi se tot lipeau de corp. Aveam paisprezece ani împliniți, când ai mei m-au trimis pentru câteva luni din Europa, la o mătușă din Washington. Locuia aproape de Connecticut Avenue, într-o clădire din cărămidă aparentă. De cum m-a văzut, bunicul Joe i-a spus mătușă-mii:

— Ăsta tare repede crește, o să avem cheltuieli cu el. Va trebui să-i cumperi încălțări și pantaloni, fiindcă-n două luni o să-i rămână mici.

În timp ce vorbea, încăperea s-a întunecat brusc, iar eu am tresărit.

— Nu te teme, a zis bunicul Joe râzând, e un oposum. Vine la fereastra noastră ca să bea lapte.

Bunicul Joe avea pistrui ca un ou de șarpe, îmi era văr și n-avea mai mult de șapte ani. Abia ce intrase la școală. N-am întrebat niciodată de ce-l numeau atât de ciudat. Apartamentul mătușii era minuscul, așa încât migrena ei, care o apuca vinerea, răzbătea cam până în mijlocul pădurii din spatele casei. Apartamentul ei se afla la parter și dădea, precum clădirile învecinate, într-o zonă verde mustind de umezeală, veverițe și oposumi.

Bunicul Joe m-a scos a doua zi „să vedem ce scrie în pădure". Și, într-adevăr, pe trunchiuri erau bătute în cuie ferpare, oferte de închiriat apartamente ori mai știu eu ce anunțuri de toate soiurile. Pe unul era notat de mână un număr de telefon și scria:

7 EARLS WANTED

— Ce înseamnă asta? l-am întrebat pe bunicul Joe.

— Păi nu știi să citești?

— Ba știu, dar cine să „caute șapte conți"?

— Că prost mai ești! Pune-ți mintea la contribuție. Închipuie-ți că mintea ta e o bilă, cu care trebuie să nimerești bila altuia pe care s-o împingi în gaură!... Care e a șaptea literă a alfabetului?

Am început să număr pe degete:

— Ei, bi, si, di, i, ef, gi... G este a șaptea literă, am spus.

— Păi atunci leagă-le între ele, dacă ai ghicit! G + earls = girls!

— Asta înseamnă „se caută fete”? Pentru ce?

— Cine știe pentru ce.

În momentul acela răsună o fermecătoare muzică diafană. Care m-a surprins și am întrebat:

— Ce e asta?

— E Ausencia.

— Ce?

— Ausencia. E numele unei vecine, dar și numele unei melodii dintr-un film, pe care ea o pune adeseori și o ascultă. Ea e din Lima. Există o povestioară cu ea. N-am înțeles bine povestea asta și nici porecla Ausenciei. I se spune „Gâtlej adânc”.

— Adică cum?

— Nu știu. Mama spune că nu e frumos să spui așa ceva. Cândva, Ausencia a fost călugăriță, dar a fost violată, așa că a părăsit mănăstirea.

Bunicul Joe zâmbi stânjenit și povesti ceva ciudat, iar eu am înțeles, desigur, dar el, care povestea, nu. Era totuși un mucos.

Atunci am văzut prins de un trunchi un alt anunț:

GOO WANTED!

N-am vrut să întreb ce înseamnă anunțul, ci l-am smuls și l-am luat cu mine.

În apartament, l-am scos din buzunar și am silabisit. G + eyes wanted! Deci, GUYS WANTED, deci, „se caută băieți”. Nu era nimeni acasă, nici mătușa, nici bunicul Joe, așa încât am format

numărul din anunț și a răspuns o frumoasă voce gravă. N-am putut evalua dacă era masculină ori feminină, până ce n-a zis:

— Ausencia. Cine o caută?

— În privința anunțului, am replicat eu.

Un râset la capătul celălalt al firului, iar apoi:

— Și n-o mai freca cât discuți cu mine!

Ca ars, am scos mâna din buzunar acolo unde o țineam de obicei. Iarăși un râset.

— De unde ați știut? abia am reușit să spun.

— Ce crezi, prostovane, cum de-am știut? Te văd prin fereastră! Vino să stăm de vorbă. Așa cum am scris în anunț, am nevoie de tine.

— Pentru ce? i-am întors-o înfricoșat.

— Nu te teme, n-o să te mănânc. Îmi trebuie un fals șaman pentru o misiune umanitară.

— Ce-i ăla șaman?

— Ceva ca un vraci indian. Vino mâine la șase după-amiază.

Și „clic".

Atât.

Evident că nu le-am spus nimic bunicului Joe și nici mătușă-mii, atunci când a doua zi după-amiază am plecat la Ausencia. Am găsit-o repede, fiindcă pusese iarăși melodia aceea. Trăia într-o imensă încăpere goală, unde erau doar un cufăr, un scaun și un hamac dintr-o împletitură groasă de sfoară în două culori, prins de tavan. Pragul încăperii ei pronunța tot felul de vorbe. Când am intrat a spus: „Taman!"

Pe cufăr ardea un sfeșnic, chit că era ziuă. Pe perete atârna un poncho în multe culori, din cele

purtate de preoții din Anzi. Din care ieșea o tichie cu mult portocaliu. Mi-a făcut semn să mă așez pe cufăr și să tac până ce se termină melodia.

Avea buzele pompate cu silicon, părul drept ca iarba neagră și nu avea vârstă. Purta o pălărie bărbătească și un inel la picior. Privea prin mine cu ochii mijiți și dureros de frumoși. Părea să aibă piept de bărbat sub poncho, iar talia îi era dezgolită, ca să i se vadă buricul dat cu cârmâz. Mirosea a ceai alb. Părea să locuiască permanent aici, trăind în după-amiezile ei de sticlă, ca în restul timpului să nu fie niciunde. De parcă locuia doar în acea parte a zilei în care era musai.

De cum s-a terminat melodia, ea opri aparatura muzicală, se întoarse spre mine și, cu un indescriptibil jet de scuipat punctual și năvalnic, stinse lumânarea de lângă mine.

— Ai văzut?

— Ce anume?

— Ceea ce și tu trebuie să înveți. Să ai în minte că esențial este să strângi suficientă salivă în gură. După care, cu puțin exercițiu, o vei putea împroșca până departe și drept la țintă.

— Dar care e ținta? am întrebat eu.

— Ținta e să mă ajuți pe mine.

— Ce primesc în schimb?

— N-o să primești bani, dar, dacă ai necazuri și greutăți, eu te pot ajuta. Asta-ți va fi răsplata. Acum te du și să nu mai vii până ce n-o să înveți să nimerești broasca ușii cu jetul scuipatului. Ne-am înțeles?

Și am plecat acasă, dacă minusculul apartament al mătușii se poate numi astfel. Și m-am pus pe

exersat. M-am antrenat la greu. Am fixat într-un copac din pădure o cutie de bere din tablă, ca să-i nimeresc deschizătura. După o săptămână, m-am dus iarăși la Ausencia și, cu jetul scuipatului, am stins lumânarea care mă aștepta aprinsă pe cufărul ei.

— Iată un început bun, a spus Ausencia și m-a pus lângă ea în hamac. Excelent, acum trebuie să-ți povestesc o istorioară care are importanță în afacerea noastră. În munții de deasupra Limei, trăia señor Eusebio, vraci. Purta un poncho și o tichie aidoma celor pe care le vezi aici, pe perete. Joia, el se instala în „piața vrăjitoarelor”, pe un butoi unde noi, fetițe de toate vârstele, de la cinci la treisprezece ani, veneam să-i arătăm ceva. Stăteam una în spatele alteia, descheiate și ridicam ponchoul când ne vedea rândul, ca să-i arătăm sânișorii. El îi prețăluia, îi pipăia, îi ciupea de sfârcuri și, dacă era mulțumit, zicea: „Excelent!” sau: „Foarte, foarte bine” sau: „Va fi și mai bine, o să crească, n-avea grijă!” și ne dădea fiecăreia câte un ban. Dar câte uneia îi mai spunea: „Nu merge! Nu te străduiești îndeajuns!” Și ăsteia nu-i dădea nimic.

Când au aflat unde se duceau fetele lor joia, unii dintre părinții înstăriți au încercat să le împiedice. Le-au dat bani ca să nu se mai ducă. Atunci Eusebio a încetat să ne mai dea bani. Iar noi ne-am dus în continuare, și banii primiți de la părinți îi dădeam lui señor Eusebio.

Astăzi știu că el avea capacitatea de a le impulsiona pe cele mai puțin dotate în acea chestiune atât de importantă pentru orice femeie,

forțându-le să se dezvolte și să dobândească dacă nu niște sâni de invidiat, atunci măcar niște sfârcuri ca murele. Iar pe tine te-am luat ca ajutor ca să joci acum rolul lui don Eusebio. Fiindcă și aici, tare le mai lipsește fetițelor cineva care să le stimuleze creșterea. Eu o să te învăț cum făcea el. Ia foarfecele alea și taie-mi câteva fire de păr. Trebuie să fie cât mai lungi. Acum, pentru o clipă, uită de tine însuți, fiindcă în ceea ce vei face nu tu ești important, ci partea femeiască pe care o vei ajuta să dobândească ceva în dezvoltarea ei.

Și Ausencia își scoase ponchoul și-mi expuse sânii ei plați, însă cu niște imense sfârcuri, care țâșneau din piept aidoma unor degete. Sfârcuri care erau precum două vertebre, partea de sus sferică și mare și cea de jos mai îngustă și gâtuită. Aceste două ciuperci ale ei erau de un movuliu închis cu irizări zmeurii. Ea îmi spuse să fac două lanțuri din firele de păr și să i le trec peste sfârcuri.

După ce-am făcut asta, îmi zise să strâng lațurile, dar cu grijă, să nu o rănesc. După care și-a tras ponchoul pe ea și asta a fost tot pentru acea zi. M-a condus fără multe vorbe, mi-a zis să vin iarăși a doua zi și a pus melodia ei.

În noaptea aceea n-am dormit. Și câte n-am mai făcut cu mine.

Abia așteptam după-amiaza ca să mă duc la Ausencia. Pragul ei a zis: „Taaare-i greu!", de parcă-l durea atunci când l-am călcat. Ausencia se afla lângă o tavă mare, pusă pe jos. Plină cu diverse obiecte, care de departe păreau bomboane și ciocolățele.

— Asta ce-i? am întrebat eu.

— Ești tu.

— Eu?

— Da. Mai bine zis, energiile tale bune și rele. În această piatră stă încuiată ziua ta de mâine, în cealaltă dorințele tale, aici boala ta de picioare ce va să fie, aici e capul tău. Ăsta verde este mădularul tău bărbătesc. Și așa mai departe.

— Nu cred. De unde până unde toate astea la tine?

— Înseamnă că n-ai înțeles. Bine. O să-ți explic într-un alt mod. În natură există multe limbi. Omul le-a uitat treptat de-a lungul veacurilor și a miilor de ani, până ce i-a rămas doar una, vorbirea sa proprie, limba oamenilor. Unele dintre aceste limbi uitate ne vor fi acum de trebuință în munca noastră de aici, cu mine. De aceea se află tava asta aici. În ea sunt reprezentate în diverse culori multe dintre aceste limbi pe care oamenii nu și le mai amintesc. Și nici tu nu ți le amintești. N-o să-ți explic cum de au ajuns în farfuria asta a mea. E de-ajuns să știi că le-am adus din Anzi. Acum, te du în pădure și culege două frunze dintr-un copac și adu acele frunze cu gura. Ele o să-ți înlocuiască limbile pe care le-ai uitat cu mult înainte să te naști.

După ce-am adus frunzele, ea a spus:

— Asta din os, învelită în albastru, este mirosul tău. Trebuie s-o aduci în stare să glăsuiască într-una din acele limbi uitate, să simtă atunci când în sudoarea femeii ori a bărbatului apare frica.

Și lăsă frunza pe care o adusesem cu gura pe sulul albastru. Apoi se duse la tigva ei, în care amestecă iute cu paiul și mi-o dădu să miros. Se simțea ceva amărui și înțepător.

— Să ții minte mirosul ăsta.

— Ce e asta?

— Asta este „sudoarea albastră” – mirosul fricii. Atunci când îl simți, vei ști că vine de la cineva care se teme. Și că, prin urmare, va trebui să te comporți ca atare.

După care luă cea de-a doua frunză din gura mea, o puse pe celălalt sul din farfuria ei și zise:

— Acest al doilea sul în roz este mintea ta. Va trebui s-o stimulăm. Va trebui să lucreze în două limbi, iar nu în una. Și nu mă gândesc la engleză sau spaniolă. Mă gândesc la acele limbi uitate. Știi ce e ăla un mouse de computer?

— Știu. Are un clic.

— Așa-i. Numai că are un dublu clic. Ei, așa trebuie să-ți meargă mintea.

Și Ausencia puse frunza pe acel sul.

— Asta-i tot pentru azi. Să nu uiți să vii joi după-amiază.

Joi după-amiază am ieșit din apartamentul mătușii, l-am încuiat și, de la o distanță de trei metri, m-am întors și, cu jetul scuipatului, am nimerit broasca ușii. Am fost satisfăcut. În pădure era un cub dur de liniște, în care fiecare sunet plutea nemișcat precum gâza în chihlimbar.

Când am dat să intru, pragul Ausenciei a zis: „Așteaptă!” Ausencia ședea în hamac, iar picioarele îi atârnau peste margini. Era scăldată

în soare și complet goală. Nu s-a ridicat să mă întâmpine. I-am dat ocol și m-am așezat la picioarele ei. Care erau ușor desfăcute și-am văzute între ele două codițe frumos împletite. Am înlemnit, iar ea a spus cu o voce de gheață:

— Ce zăpușeală! Umezeală și arșiță. Vin dinspre pădure. N-ai avea chef să arunci de pe tine pantalonii ăia groși?

— Și-ncă cum. Și-ncă tot timpul. Stau lipiți de mine.

— Păi aruncă-i odată!... Așa, să te vedem...

Și atunci s-a petrecut incredibilul. Cu jetul salivei mi-a nimerit mădularul cu atâta putere încât, ca hipnotizat, am rămas cu gura căscată la ea. După care a zis:

— Ei, acum să te vedem!

Am lansat țâșnitura scuipatului și, într-adevăr, am nimerit încuietoarea Ausenciei între cele două codițe... Ausencia a aplaudat, m-a tras spre ea și am făcut dragoste. Ea, de fapt, n-a ieșit din hamac, iar eu i-am tras-o printr-un ochi al hamacului și legănându-ne împreună cu culcușul ei. Când totul s-a terminat, mi-a zis:

— Acum îmbracă-te repede, fetele o să înceapă curând să apară.

Și mi-a tras peste hainele mele ponchoul lui don Eusebio. Abia ce mi-a pus pe cap tichia lui, că au și intrat primele două fetițe. Una avea cam șapte, iar cealaltă, brunetă, zece ani. Eu ședeam pe cufăr, ele s-au apropiat și și-au descheiat cămășile. Ausencia a încuviințat cu capul, iar eu am început

să îndeplinesc sarcina lui don Eusebio. În ziua aceea am devenit un fals șaman. Iar fiecare fetiță mi-a dat câțiva cenți.

Am avut cinci vizite, iar când totul s-a încheiat, Ausencia a pus banda ei muzicală și s-a tolănit în hamac.

— Acum ți-e clar de ce înainte să-ți intri în rolul de șaman va trebui să facem dragoste. Altfel te-ai tulbura când nu trebuie. Și în fața cui nu trebuie. Iar un vraci nu are voie să se aprindă în vreme ce privește sânișori de femeie...

Atât a fost pentru ziua aceea. La plecare m-am încumetat ca, în fine, să pun o întrebare care de mult mă incita:

— Ausencia, spune-mi de ce ți se spune „Gâtlej adânc"?

Ea râse și spuse:

— Nu știu dacă trebuie să-ți arăt de ce. Voi reflecta până joia viitoare. Fiindcă dacă o fac acum, n-o să mai vrei să faci dragoste cu mine ca azi. Și să nu mai întrebi nimic...

Joi, când am intrat, Ausencia nu stătea culcată goală în hamac, ca data trecută. Era îmbrăcată în dantelă neagră. Ședea în hamac și se legăna. M-a salutat cu mâna, m-a descheiat și mi-a făcut ceva ce n-o să uit niciodată. Mi-a molfăit-o blând, ca pe un copan de pui, legănându-se în hamacul ei. Înainte-înapoi, înainte-înapoi, tot mai adânc și mai adânc, până ce m-am cufundat cu totul în gâtul ei adânc. M-am speriat îngrozitor. Atunci a început să mă înfulece. Au trecut secunde din ce în ce mai lungi, iar ea mă sorbea cu nesaț, minute, ore, săptămâni, m-a sorbit o toamnă și o iarnă.

Când s-a încheiat anul, totul a fost gata. Atunci am fost cu totul altul, un al treilea, necunoscut mie însumi.

Astfel am aflat de ce Ausencia avea acea poreclă.

În ziua aceea am avut doar vizita a două fetițe. Evident că purtam ponchoul și tichia șamanului. Una dintre vizitatoare era cu puțin mai tânără ca mine, însă nu avea sânișori. Imediat am simțit pe pielea ei mirosul fricii. Acea duhoare înțepătoare și amăruie „a sudorii albastre". Se temea. Am mângâiat-o, i-am tăiat un smoc de păr cu care i-am legat sfârcurile, care s-au înroșit și s-au întărit.

— E bine. Cu timpul o să crească, am consolat-o eu, iar ea a plecat fâstâcită, îngândurată, dar poate și mulțumită.

La plecare am sărutat-o pe Ausencia pe gură și am dat să plec. La ușă, m-am întors și i-am spus:

— Îți mulțumesc. Tu chiar ești seducătoare.

— Și-ncă cum, mi-a întors-o ea cu un zâmbet oarecum de a doua zi, după care și-a pus melodia.

Era o după-amiază toridă, eram singur în apartament și așteptam pe treapta de la intrare să se întoarcă bunicul Joe de la școală, și mătușa de la serviciu. Înăuntru era un aer apăsător. Afară, deasupra mea, printre vârfurile brazilor și pinilor, fremătau, aidoma mării, valurile vântului. Când, dintr-odată, s-a ivit un puști cu crosa de baseball. Își flutură crosa, împinse capătul ei gros în mine și se opri, la o unghie de dinții mei. După care iarăși o flutură, opintind-o taman la gâtul meu.

Mă împinse în apartament. Părea mai tânăr decât mine, era negru și avea unghiile lucioase ca niște migdale.

Era uriaș și avea niște ochi cu care mi-a înghețat sângele în vine.

— În farfuria de pe masă ai zece dolari pentru d-ăștia ca tine, ia-i și șterge-o, până ce nu se întoarce frate-miu din oraș, am spus eu și m-am mișcat astfel încât, dacă voia să stea în fața mea, trebuia să se întoarcă un pic cu spatele la fereastră.

— Tu pe mine să nu mă aburești, mi-a întors-o, varsă tot ce ai în casă, altfel o să-ți sucesc gâtul ca la pui.

A trebuit să gândesc iute. Am început să strâng saliva în gură rugându-mă lui Dumnezeu să sară vreun oposum pe fereastră, ceea ce în acel moment al zilei se întâmpla deseori.

— Eu nu știu unde ține banii, sunt din Europa și sunt aici musafir. Doar vezi că abia îngăim americana. Așteaptă să vină frate-miu și el o să-ți arate unde-s banii.

— Tu pe mine să nu mă aburești, că mie nu mi-e frică nici de tine, nici de frate-tău.

— Atunci așteaptă-l, dar ar pica bine pe căldura asta să bem o coca-cola…

Neașteptând încuviințarea lui, am scos din frigider sticla cu băutură și i-am oferit-o.

În ochii lui lucea nedumerirea.

Luă cu stânga sticla dintr-o smucitură, dar aproape în acelasi timp sfărâmă cu bâta paharul de pe masă. Cioburile se împrăștiară, el azvârli sticla și se îndreptă spre mine.

Ochii lui erau iarăși străfulgerați deopotrivă de naivitate și cruzime. Când sună telefonul.

— Să ridic receptorul sau nu? l-am întrebat.

El s-a fâstâcit și s-a răstit.

— Cine e?

Atunci am simțit că asudă și i-am adulmecat acel miros înțepător și amărui al fricii. Sudoare albastră. Ceea ce m-a încurajat.

— Presupun că e iubita mea.

— Adică ai iubită?

— Da.

— Cum e?

— O să-ți povestesc totul cât așteptăm să se întoarcă fratele meu.

Prin salivă, am început să povestesc, mișcându-l un pic din loc pe intrus, astfel încât să se întoarcă tot mai mult cu spatele la fereastră.

Iubita mea a fost cândva călugăriță. Undeva în Anzi, asta în America de Sud. Era fecioară. Odată a ieșit în pădure când, dintr-un lăstăriș, i-a sărit în cale un bărbat, care a violat-o. Când totul s-a încheiat, a întrebat-o:

— *Ce-ai* să spui la mănăstire, când te vei întoarce?

— *Eu* sunt pustnică, trebuie să spun adevărul. Deci voi spune cum a fost. Că am mers prin pădure, că din lăstăriș a sărit un bărbat, care m-a violat de șapte ori...

— *Cum* adică de șapte ori? se înfurie tânărul, păi eu te-am răsturnat doar o dată.

— *Și adică, ce, te grăbești? l-a întrebat ea.*

Băiatul tuciuriu a râs, iar eu m-am uitat prin fereastră la oposum. Atunci mintea mea a început să lucreze în două clicuri. Trebuia să mă lungesc cu povestea, până ce avea să sară pe fereastră oposumul. Bancul se terminase prea repede. Am continuat să vorbesc, adunându-mi saliva.

La mănăstire ea s-a spovedit în lacrimi stareței, pe care a întrebat-o dacă după grozăvia îndurată mai exista vreun mod de a deveni iarăși neprihănită și nevinovată ca mai înainte.

— *E* greu, dar există un mod ca lucrurile să se mai ușureze… Ia șapte lămâi, stoarce-le într-un pahar și apoi să le bei.

— *Și-o* să-mi readucă neprihănirea? a întrebat-o pustnica pe stareță.

— *Nicicum, dar o să-ți mai șteargă desfătarea dezgustătoare de pe chip…*

În clipa aceea a sărit pe fereastră oposumul care a întunecat încăperea cu trupul lui, băiatul negru s-a pierdut pentru o clipă, neînțelegând ce se petrece, și atunci eu l-am nimerit cu jetul de salivă drept în ochi.

— Am SIDA! am strigat eu, strecurându-mă pe lângă el afară din apartamentul din Connecticut Avenue.

Evident că am mințit. Numai că el nu avea de unde ști.

De altfel, atunci nici eu nu puteam ști dacă aveam sau nu SIDA.

BORIS G. (Bulgaria)

Pictorul bulgar Boris G. s-a născut la Rusciuk, în anul 1950. Pentru că pe tablouri se semna cu inițialele, niciodată nu i s-a putut stabili numele de familie. A avut ghinionul să se accidenteze la mâna dreaptă, așa că a încetat să mai picteze. S-a stabilit în fosta Iugoslavie, fugind peste graniță într-un vagon de vite. O vreme a locuit la Belgrad. Vorbea franceza, pe care o învățase în orașul natal, de la o călugăriță din fosta mănăstire-internat Notre Dame. La începutul secolului XXI, îl aflăm la Paris, unde publică în limba franceză pentru revista *Formule*, iar uneori publică și în rusă, pentru *Inostranaia literatura*. În vremurile noi din Bulgaria, a fost publicat de *Narodna kultura*, *Delta* și *Kolibri*. Pentru contribuția literară, a obținut în acest veac un doctorat onorific al Universității din Sofia. A murit la Besançon, în 2004.

DIAVOLUL

— În fiecare dimineață, când privesc în oglindă, mă îngrozesc! auzeam eu aceste cuvinte de la tatăl meu, când credea că nimeni nu-l aude.

Tatăl meu era un om cu mulți ochi. Și când spun asta nu mă gândesc în sens literal. Iar uneori, când îmi vorbea, era de neînțeles pentru mine că-mi este și tată, și bunic, lucru pe care câteodată îl mai spuneau și alții, cărora el nu le putea fi bunic. Când i-am întrebat de ce, ei mi-au răspuns ceva de neînțeles:

— Așa-și spun cei care sunt bogomili.

— Bogo-mili? m-am mirat eu.

— Nu, ci bogomili, spuneau ei, după care amuțeau, dând din mână a tăgadă.

Tata a fost cadru didactic la o școală generală din Rusciuk, de la Dunăre.

Treabă care nici pe departe nu aducea cu ceea ce îl preocupa pe el. Și el, și mama au fost pasionați de gimnastica la aparate, au jucat tenis, încă din perioada interbelică – prin casă erau împrăștiate frumoase bentițe de tenis. Tata a fost pictor și sculptor, iar la liceu a predat arte plastice și gimnastică. Uneori s-a mai ocupat și de teatru pentru copii. Cânta minunat la scripcă, iar uneori ieșeam la cinema să-l ascultăm la filmările mute, acompaniind la vioară scenele de dragoste.

Locuiam la periferie, pe o stradă noroioasă, care vara se afunda în colb. Singurul lucru frumos era Dunărea. Pe strada aceasta erau multe gâște care-și răsfirau aripile și gâgâiau, parcă să-și ia zborul, dar n-o făceau. Zilnic strada era aidoma unei piste de decolare pe care nu ateriza nimic. La parterul casei cu trei ferestre la stradă, camera mea era cea mai mică. În interior, ungherele erau deja înstăpânite atunci când am fost mutat în ea într-o noapte, fiindcă părinții nu m-au mai suportat în dormitorul lor. Cel care nu vrea să aibă de-a face cu forțele răului, atunci să-și zidească locuința, astfel încât ungherele să fie ori mai boante, ori mai puțin ascuțite. Niciodată drepte. Așadar, în contrast cu cele spuse, în camera mea, colțurile erau în unghi perfect și taman pe placul forțelor răului.

Într-un colț (care era cam igrasios), se ascundea în partea de sus o vrăjitoare. Ziua nu putea fi

văzută, însă noaptea o puteam adulmeca de cum venea, iar eu mă acopeream cu perna pe care, până dimineața, cădea zăpada, fiindcă fereastra era deschisă și iarna. Dacă era vară, patul îmi era plin de pene de gâscă, și pe dinafară, și pe dinăuntru.

În celălalt colț domnea Dracula. Care venea de peste Dunăre, din România, cred că pe la Giurgiu, care tare frumos se mai vedea de pe malul nostru. Am recunoscut prezența lui prin aceea că umbrele din acest unghi erau întotdeauna înfiorător de ascuțite. Aidoma țepei în care el își înfigea victimele. Uneori râdea, doar că râsul lui putea fi auzit doar de câinele meu. Atunci când scheuna și se trăgea sub pat. Când era doar un cățelandru, el dormea fără grijă sub pat, dar, într-o dimineață, brusc a început să urle și să se zvârcolească îngrozitor. A trebuit să pricep repede ce se întâmplase. Crescuse și, când trebuia, încă mai putea să se strecoare la locul lui de sub pat, numai că la crăpatul zorilor, când dădea să iasă, nu mai reușea. Nu-i mai ieșea capul. Am ridicat repede patul și l-am eliberat. Mai bine n-o făceam. Acum că a crescut, scheunatul lui nu e fiindcă dă cu capul, ci pentru că îl aude pe Dracula.

În cel de-al treilea colț nu era nimeni, iar al patrulea era locuit doar joia. De ceva negru, care parcă mieuna pe nas o melodie ciudată. Aducând cu un behăit.

Atunci îmi adunam forțele și alergam prin noapte în patul mamei și al tatei. Însă nici acolo nu era un loc sigur. Pe cel mai mare perete al

dormitorului, se afla un uriaș dulap negru. Înăuntru ședeau, presimțeam eu, toate fricile mele. Era întotdeauna încuiat, iar tata nu dădea nimănui voie să se uite-n el în timpul zilei.

— Pentru ce nu am voie să-l deschid, ca să văd ce-i acolo, înăuntru? am zâmbit eu întrebându-l odată pe tata.

— Pentru că înăuntru e diavolul.

— Diavolul? Un diavol adevărat?

— Diavolul cel adevărat, a zis tata. Are o pelerină, pe dinăuntru din velur roșu, coarne pe cap și toiag. A venit din Munții Rodopi.

— Ce face el acolo?

— Așteaptă să-i dea drumul cineva. Să descuie ușa ca el să poată ieși. Și, când o ieși, o să ne strângă pe toți în sac, și-apoi o să ne-arunce-n Dunăre...

Într-o zi, când tata și mama aveau ore la școală, am luat cheia din ghiveci, m-am apropiat de dulapul negru și l-am descuiat. Înăuntru domnea bezna și eu, zor-nevoie, am început să-i răvășesc cotloanele. Când, brusc, am înghețat de frică. În dulap se aflau niște picioare în cizme roșii. Am încuiat iute ușa și am lăsat în pace dulapul câteva săptămâni.

Dar atunci, de la Giurgiu veniră Țichindeii, care și-au adus cu ei fetița. Era cu-n an mai mare decât mine, avea un coc arămiu plin cu agrafe tare frumoase și niște chiloți cam murdărei. Mi-am zis că-n fața ei se făcea să mă dau mare, așa că, într-o seară, când am rămas singuri, m-am semețit:

— În dulapul negru e un diavol, am spus.

— Pfi! a zis ea, nu există diavoli.

— Vrei să vezi? A venit din Munții Rodopi.

— Chiar mă interesează.

— Nu te temi?

— Ba mă tem.

— De cine?

— De tine, fiindcă ești un mucos, nu știi ce e periculos și ce nu. Bați câmpii.

Am luat cheia din ghiveci și am descuiat dulapul. Înăuntru domnea bezna, dar cele două picioare în cizme roșii se vedeau perfect. Atunci ea a chicotit și le-a atins. În aceeași clipă, picioarele parcă s-au dezmeticit la atingerea ei. Ca și când ar fi fost vii. Ea și-a tras mâna și atunci amândoi ne-am uitat în sus, căutând în întunecime ale cui erau acele picioare. Deasupra noastră, în bezna dulapului, stătea diavolul. Cu niște ochi strălucitori, ne privea fix de sus. Am început să distingem barba ascuțită, coarnele, lunga-i mantie neagră, căptușită cu velur roșu. Picioarele în cizme roșii erau ale lui. Pe care erau dâre de praf aduse din Rodopi.

Atunci, domnișoara Țichindeal trânti năpraznic ușa dulapului și alergă în dormitor. Mă trase în pat, înhățându-mă de chestia aia pe care încă nicio fată nu o mai ținuse. După care mă azvârli pe ea, iar eu pentru prima oară mă afundam în carne de femeie. Pe atunci eram încă neexperimentat și astea au fost primele impresii. Eu am fost moartea, ea viața. Am combinat în patul acela cele două lucruri. În ce mă privește, a trebuit să străbat un ostrov plin cu resturi menajere, ierburi spinoase, catrafuse, noroaie și

prăfoșenie, până să ajung la apă curată de cealaltă parte a ostrovului... Pe urmă, ne-am tolănit fericiți și înfricoșați. Toate s-au petrecut atât de repede, una după alta. Iar atunci s-a ivit parascovenia: au venit părinții, asta fiind a treia chestie pe care trebuia s-o rezolvăm iute, prefăcându-ne că totul era într-o stare perfectă.

— Când o să mă fac mare o să mi-o pot trage cu cine vreau? s-a răstit ea în urechea mea. O să mi-o trag și cu diavolul din dulapul tău. Ăsta cu cizme roșii! Din Rodopi!

— Dar de ce trebuie să aștepți până crești?

De fapt, eu nu știu ce a avut ea cu adevărat în minte, dar vara următoare, când Țichindeii au revenit în vizită, ea era deja o domnișorică pe niște tocuri înalte, galbene. Mirosea a ceva ce nu e de găsit în grădină, purta o cămașă care-i lăsa frumosul gât să se desfășoare în toată plinătatea, iar dinții îi străluceau la soare ca apa. Avea o voce complet schimbată, cu care, rămași singuri, mi-a spus pe nume. M-am gândit că poate vrea iarăși ca ultima oară să mă ducă în așternut, dar nu s-a întâmplat așa ceva. S-a dus direct la dulapul negru, a luat cheia din ghiveci, a deschis monstruozitatea și mi-a șoptit:

— Privește, acum o să fac dragoste cu diavolul tău!

Fără urmă de frică, a deschis ușa. Acolo zăceau, ca întotdeauna, cizmele roșii și, în ele, diavolul cu coarne și toiag, într-o mantie neagră, cu căptușeală din velur roșu. Privea cu ochii săi imobili și frumoși drept la domnișoara

Țichindeal. Atunci ea îi atinse cizmele, care, ca și anul trecut, începură să dănțuiască și abia se liniștiră. Spre groaza mea, ea îl apucă de sculă. Nedându-i drumul, urcă în dulap, i se vârî sub mantie și trase ușa după ea.

Și-a tras-o cu diavolul. Am auzit clar.

Când a ieșit, am vrut, ca data trecută, să o duc în pat, dar ea s-a smucit, spunând disprețuitor:

— Nu fac dragoste cu copiii!

Patru ani mai târziu tata, mama și cu mine, ca niște păsări dodoloațe din zahăr, de la iarmaroc, înhămarăm caii la căruță, tata dădu bice și luarăm bacul către Giurgiu. O pețirăm pe domnișoara Țichindeal pentru mine, iar ea a acceptat fără o vorbă. Era mai frumoasă ca nicicând și, din când în când, pe sub masă, să nu vadă nimeni, mă lua de sculă. Despre ea, mai trebuie spus ceva. Înaintea mea, ea n-a avut căsnicie, dar a avut un copil. Așa că a adus în căsnicia noastră o frumoasă fetiță de doi ani. Uneori, fetița mă privea fix cu ochii săi ciudați, că-mi părea că acei ochi îmi aminteau de cineva, însă nu mi-am dat seama imediat de cine.

După ce ne-am căsătorit, am trăit în România, la Giurgiu, dar când tatăl și mama mea au murit, ne-am mutat în Bulgaria, la Rusciuc, la casa părintească. Într-una din primele zile, în chicotele soției mele, am deschis dulapul, unde am dat de diavol, pe care l-am scos afară. Coarnele lui erau frânte și viermuite, fosta lui pelerină purpurie, mâncată acum de molii, avea culoarea ruginei. Cizmele roșii își pierduseră forma și erau aidoma

unor pești uscați și sărați. Ca înălțime era mai mic ca mine... Atunci, la fel ca odinioară, ea îl trase de chestia aia bărbătească, care chestie nu mai era la locul ei. Diavolul nu mai era pulos.

Toată scălâmbăiala asta a fost cu satana din teatrul de păpuși, pentru care tata meșterise cândva marionete...

Azi îmi cam pare rău că nu mai am diavolul meu. Deși, uneori, când fetița își pune cizmulițele ei roșii și mă fixează cu privirea ei minunată, eu mă gândesc: Capra sare masa și iada sare casa. N-o fi copilul ăsta fiica din dulap?

MARIA ANA LOPEZ (Spania)

Arheologul Maria Ana Lopez s-a născut în Tarragona, a învățat în Barcelona, Guadalajara și în Salamanca. A lucrat ca arheolog la săpăturile din Altamira, din China și de la Yucatan, în Mexic. Literatura a început să o preocupe dintr-o anume rațiune. Când medicul i-a recomandat ceva în afara arheologiei, a început să scrie studii. Scria în catalană. Astfel au apărut cărțile *N-o să vă spun nimic* și *Călătoria ca substitut al nefericirii*. A fost publicată de editura catalană Columna din Barcelona. Dramele, pe care ea nu le considera literatură, i-au fost jucate la New York, în Franța, Germania, Italia și Rusia. Titlurile acestor drame: *Împărțirea între masculin și feminin*, *Cercul fără cretă* ș.a. O scurtă perioadă a fost măritată cu un fotbalist. Deși studiul prezentat aici se află la granița cu literatura, acesta sună ca o excelentă povestire. Se zice că în fiecare dimineață, după micul dejun, pronunța aceeași propoziție: „Dacă tot îmi vine a mă însera, păi să mergem la culcare!"

PRIVELIȘTE DIN DORMITOR

Există la Gaudí, în Palacio Güell din Barcelona (1886–1891), un foișor al dormitoarelor, care lasă o impresie ziua și o cu totul alta noaptea, când impresiile de peste zi se sting într-un mod unic. Ziua, pe acea boltitură, lumina soarelui se preface în strălucirea clarului de lună, spuzit de stele, însă noaptea această impresie dispare, fiindcă afară e noapte și deschizăturile nu sunt luminate, dar procedeul este irepetabil: ziua se poate preface în noapte, însă noaptea în zi

nicicând, fiindcă noaptea vine din cosmos, iar ziua din natura terestră. O deschizătură circulară din vârful cupolei, și apoi artificiile mici din jur permit astfel luminii soarelui să dea impresia că afară e noapte (bolta albastră a turnului) și că deasupra lui se află Luna (marea deschidere din vârful turnului) și stelele dimprejur (mulțime de mici orificii risipite pe bolta cupolei). Și toate, ca și în natura terestră, se hrănesc de la lumina soarelui. În palatul său, Gaudí, imitând actul creației lumii, a zidit un mic univers aflat în contact nemijlocit cu marele univers din jurul nostru, cum este acest mic univers din om în contact nemijlocit și interacționând cu acest mare univers din afara noastră.

Doar astfel poate dispărea arta: legându-se și dezlegându-se de Creator, de univers, din care se adapă precum mica noapte artificială la Gaudí, care se adapă de la adevărata energie a soarelui și de la adevăratul univers. În vârful acelui turn al lui Gaudí se află și adevărul despre relația dintre artă și natura noastră – pe când în natura terestră e ziuă, în artă e noapte. O noapte împrumutată de la univers, unde nu există ziua și noaptea din accepțiunea terestră. În același timp, dacă astfel vedem lucrurile, iar Gaudí ne-a constrâns la o astfel de viziune, aici diferența dintre univers și natura terestră este trasată net. Omul, ca un mic univers, este mai aproape de marele univers ceresc unde nu există ziuă, decât de natura terestră, care îl înconjoară cu zilele și nopțile sale.

În dormitoarele lui Gaudí domnește pe veci noaptea cosmică. Iar trezia noastră poate răzbate

în univers doar prin acele deschizături din turnul lui Gaudí, prin care ne apar Luna și stelele, chiar dacă, de fapt, este Soarele. Trezia noastră poate răzbate universul doar prin ziua trăită de noi ca noapte, dacă suntem îndeajuns de vizionari aidoma lui Gaudí. Și îndeajuns de lipsiți de frică.

KATARINA MNIŠEK LEWANDOWSKA, căsătorită BAMBERG (Polonia)

Dintr-o veche familie poloneză nobiliară care a dat și o „falsă” țarină rusă, Katarina Mnišek s-a căsătorit, după căderea Zidului Berlinului, cu domnul Emilian Bamberg, dintr-o familie la fel de veche. A studiat bizantologia la Universitatea „Nicolaus Copernicus” din Toruń. A sfârșit însă într-o fabrică de textile din Polonia, unde a făcut design vestimentar. A creat costume și scenografie pentru teatru. Pentru radio-drama *Trei lovituri scurte și una lungă* a obținut un premiu ce a scandalizat multă lume în Polonia, care a considerat că nu-l merita. Alte cărți cu radio-drame: *Ploaia de la ora cinci* și *Scherzo baltic*. A fost publicată de tCHu, la Varșovia. Editura poloneză Philip Wilson i-a publicat culegerea *Scrisori din Bizanț*, astăzi dată uitării. Povestirea publicată aici face parte din această carte. A murit în anul 2005. Gurile rele spun că, murind, n-a știut că acest lucru i se întâmpla pentru a treia oară.

EXAMENUL DE DIPLOMĂ

Malgorzata Posnik se afla în preajma examenului de diplomă. Urmase bizantologia la Universitatea din Cracovia. Profesorul și îndrumătorul ei în acea cercetare, Aleksandar Napjorkowski, excelent cunoscător al domeniului bizantologiei, i-a dat ca temă să pregătească o lucrare despre o femeie din Țarigrad, născută în secolul al XIII-lea și decedată în secolul al XIV-lea. Pentru început, a îndrumat-o să cerceteze surse. Printre altele, erau

binecunoscutele surse ale domeniului, dar total necunoscute din afară, Pachymeres[11], Panaretos[12], Grégoire[13], Lucius Marinaeus Siculus[14], Teodor Metochites[15], apoi du Cange[16] și, în fine, culegerea editată de Mignet[17].

Napjorkowski i-a mai spus ceva. Examenul ei avea să fie împărțit în două părți. Întâi urma să publice cercetarea și să scrie prima parte. Care primă parte avea să aibă forma confesiunii unei femei căreia îi era dedicată cercetarea, urmând să aibă un caracter personal pentru studentă, fiind totodată un exercițiu pentru partea a doua, cercetarea în sine și, de fapt, esența acesteia, care avea să fie prezentată profesorului și evaluată ca atare.

„Pe scurt, a decis profesorul, prima parte e într-un fel o pregătire pentru partea a doua a cercetării."

Numai că prima parte părea inegală față de-a doua; profesorul a stăruit asupra ei, dată fiind importanța cercetării ulterioare a Malgorzatei Posnik. Cu temei. Pentru că prima parte dovedea faptul că studenta stăpânea întreaga materie.

*

Astfel, Malgorzata s-a pus pe treabă. Pentru că știa sursele temei date și ulterior s-a adâncit în literatura primară și secundară, a redactat prima parte a cercetării, pe care o prezentăm în întregime.

Stau și scriu aceste memorii în scriptoriul mănăstirii de maici Sfântul Andrei, din Țarigrad, pe care cândva a evocat-o ruda mea, Teodora, și unde eu acum m-am închinoviat.

Întâi e bine să spun cum am primit numele. Pentru că mama mea, Irina, avortase spontan înaintea mea, s-a hotărât să preîntâmpine un eventual avort, adică să-mi salveze viața înainte de naștere. S-au aprins douăsprezece lumânări identice la icoanele apostolilor, să vadă care dintre *acestea se* va stinge ultima, cu alte cuvinte, care dintre ele o să ardă cel mai mult. Cel mai mult a ars lumânarea de la icoana Sfântului Apostol Simon și eu am primit numele după el. Astfel am rămas în viață.

Din fragedă copilărie îmi amintesc de Țarigrad și Salonic, îmi amintesc de mare, de soare și de cântatul cuiva. Și de miros de pește, și de mirodenii aduse de nave. Mi-l amintesc și pe tata, cum într-o bună zi plângea în palatul său. Am întrebat-o pe mama pentru ce plânge Andronic[18] (așa se numea tatăl meu), iar ea mi-a zis îngândurată că din pricina mea.

— *Va* trebui, mi-a mărturisit ea, să te căsătorești și să pleci în țară străină, și din pricina asta este ocărât de patriarh și de monahi, pentru că te mărită prea devreme.

Răspunsul a fost scurt și ticluit cu chibzuință, dar eu n-am înțeles nimic. M-am speriat îngrozitor. Nu de necunoașterea viitorului, pentru că acea necunoaștere nu mi-o puteam imagina, ci pentru că părăseam palatul tatălui meu, pe mama, marea și soarele. Pe atunci aveam opt ani.

De cinci ori, trimisul nostru Metochites, pe care îl știam de la palat, s-a dus în țară străină și a mijlocit condițiile căsătoriei mele (după cum am aflat mai târziu). Lucru absolut de neînțeles și care n-avea nicio legătură cu mine. Se pomenea de ostatici, granițe de teritorii, de niște femei numite Ana și Elena, amândouă regine...

Într-o noapte, de 1 februarie – asta am aflat din manuscrisul lui Pachymeres, care este istoric și a participat la evenimentele despre care scrie – tatăl meu a trebuit să plece la mănăstirea Pamakarist din Țarigrad ca să se înfrunte cu patriarhul, cu autoritățile bisericești și monahale. Deși împărat, trebuia să se justifice din pricina mea. Atunci tata a spus lucruri ciudate pe care abia ulterior le-am înțeles.

— *Eu* n-am consimțit la această căsătorie dintr-o satisfacție personală, căci atât eu, cât și împărăteasa ne despărțim cu durere de draga și atât de frageda noastră copilă pentru a o preda în mâinile unui brutal rege barbar, deoarece acest lucru pare inevitabil. Regiuni din împărăție sunt năprasnic pustiite, populația luată în robie, iar eu însumi am decis să-mi dau fiica minoră după acest cuceritor. Armele nu-l pot sili pe dușman să încheie pace, și nici o pace încheiată cu un rege ca el n-ar fi deplină și trainică, ca o pace întemeiată pe o căsătorie.

Atunci patriarhul a spus:

— *Acest* rege nelegiuit și-a alungat soția legitimă, ca să se căsătorească anume cu un copil, cu fiica dumitale, care încă n-are doisprezece ani, deci nu e de măritiș.

— *Acțiunea* mea nu este potrivnică rânduielii bisericești așa cum crede patriarhul, i-a întors-o împăratul, căci, după rânduiala bisericească, atunci când cineva se recăsătorește în timpul vieții primei sale soții, noua căsătorie ar fi nelegitimă. Oare și-n cazul acesta nu e la fel? Prima soție a acestui rege era încă în viață când el și-a luat-o pe a doua. Așadar, aceasta a doua lui căsătorie nu poate fi numită legitimă, dat fiind că prima lui soție trăia. Însă după ce i-a murit prima soție, regele a ajuns văduv. Așadar, cea de-a doua femeie regină nu poate fi socotită legitimă, dar fără îndoială că fiica noastră este, într-adevăr, un copil… De altfel, regele s-a jurat că n-o s-o atingă până ce fiica mea n-o să împlinească doisprezece ani… Pentru binele obștesc, trebuie făcute orice sacrificii. Fiindcă împăratul, și-a încheiat tatăl meu Andronic spusele, împăratul nu are alți părinți în afara legilor și nu are alți copii în afara supușilor săi.

Tatăl meu a fost elocvent. Și-a apărat temeiul faptei sale. Ceea ce a însemnat că m-au pregătit pentru drum, m-au condus cu mare alai către granița de nord a imperiului, iar acolo m-au predat regelui, care trebuia să fie soțul meu. L-am zărit de departe, pe cal. După mine, semăna cu Sfântul Dumitru pictat pe zid la Salonic. Purta arme și avea frumoase podoabe pe veșminte. Îmi putea fi tată, așa arăta. Nu mică mi-a fost mirarea, când a descălecat și a îngenuncheat în fața mea. Salutându-mă de parcă eu eram vasilisa lui. Dar când a ridicat ochii la mine (îngenuncheat fiind), arăta ca Sfântul Gheorghe pregătit să omoare

balaurul. După care ne-a cununat mitropolitul Macarie. Ne-am întors la Salonic, unde nunta mea a fost prăznuită de soțul, de tatăl meu și de mama mea, înconjurați de curteni. S-a făcut schimb de daruri scumpe.

După care am plecat la reședința soțului și regelui meu. Unde nu erau nici mare și nici soare. Tot timpul stăteam cu frica-n sân. Atunci mi s-a dezvăluit că frica mea nu venea de aiurea. Deși atât mama, cât și însoțitoarele m-au încredințat că încă trei-patru ani (până la cei doisprezece ani ai mei) voi trăi ca și mai înainte, într-o odaie separată, în care n-o să intre regele, lucrul acesta nu s-a adeverit. Încă din primele seri, regele a venit în așternutul meu și m-a luat în două feluri cărora nu m-am putut împotrivi. Mi-a fost de neînțeles ceea ce voia el, pentru că, după ce m-a însângerat, a plecat în odaia lui. La despărțire, m-a sărutat și am înțeles că o să revină. M-am temut că iarăși voi sângera și atunci iarăși m-am apărat, dar am înțeles că trebuia să-l satisfac, după care a plecat repede. O doamnă de la curte mi-a șoptit că din pricina sângelui șiroit n-o să pot zămisli și că n-o să-i nasc regelui un urmaș. Avea dreptate.

Când mi-a murit mama, am plecat la Țarigrad la înmormântare, dar nu m-am mai întors. Aveam douăzeci și unu de ani, eram frumoasă și eram înnebunită după un tânăr latin, Monferrat de Vrie, cu brațe largi și *sabie* subțire. Dar când lucrurile să ajungă la îndeplinire, el dintr-odată nu mi-a mai plăcut. Și parcă presimțind în ce stare mă aflu, regele a trimis un sol la curtea împărăției cerând să mă întorc imediat. Eu, ca să

nu-i pricinuiesc neplăceri tatălui meu, m-am supus, dar pe drumul de întors către Serres, înveșmântată în călugăriță, am încercat să fug la Salonic. Atunci fratele meu vitreg, Constantin, mi-a sfâșiat hainele monahale și m-a constrâns să mă întorc la rege. Așa că am făcut cale-ntoarsă.

Regele era nebun după mine și eu atunci am înțeles ceva la care niciodată nu m-aș fi gândit. Și pe care nu l-aș fi aflat de n-ar fi fost plecarea și întoarcerea. De aceea și scriu toate astea. Am înțeles că el e singurul care mă putea mulțumi sufletește ca femeie. Am fost pictați pe zidul bisericii: el deja bătrân, cu căruntețea în barbă, eu în veșminte prețioase cu niște cercei mari. Pictorul era grec. Și el, ca și mine, printre străini. Pe mine m-a pictat mai frumos decât pe rege…

Când regele a murit, eu m-am mai întors doar o dată la Țarigrad. La soare și mare. Și am plecat la mănăstire. La mormântul regelui am trimis o prețioasă candelă de aur, ca și un acoperământ deosebit de grăitor.

Când Malgorzata și-a încheiat prima parte a lucrării de diplomă (care nu se cerea a fi arătată profesorului), dintr-odată a înțeles ceva important. A desfoiat acea poveste de dragoste de știință. Și-ncă un lucru, mai important. Scriind acea mărturisire din secolul al XIV-lea, ea și-a scris biografia.

Partea a doua a examenului de diplomă n-a mai ajuns s-o scrie. I-a fost de ajuns prima parte. După care s-a măritat.

ROGER KORALNIK (Elveția)

Prof. dr. Koralnik a predat la universitatea din Basel. Aproape pe furiș, de parcă era vorba de un viciu, a publicat trei culegeri de povestiri: *Pasărea de la miezul nopții* (în italiană), *Frați de mamă* (în germană) și *Amurgul ultimei zile* (în franceză), din care este preluată povestirea prezentată aici. A scris cea mai scurtă istorie a literaturii secolelor XX și XXI, în cinci rânduri. Titlul era *Cum sau ce*? Care sună așa: „Scriitorii suprarealiști au fost preocupați de *cum*. Scriitorii realismului socialist au dat întâietate lui *ce*. *Ce* să scrii era pentru ei mai important decât acel *cum*, fiindcă acel *ce* putea fi folosit ideologic. *Cum* nu le era pe plac. Postmodernismul a reintrodus ca semn de recunoaștere *cum* (exemplu: literatura pe computer și scrierea neliniară). Secolul nostru XXI, cu boomul scriiturii feministe, repune în prim-plan *ce*.

CASTELUL DIN OLON

— Ai găsit ceva? întrebă Carla, atârnând de gâtul prietenului ei Michael Brus, care avea răspunsul pregătit.

— Da! Lângă localitatea Villar-sur-Olon e de vânzare un castel. Anunțul spune că se află pe un teren mărișor, ceea ce pe noi nu ne deranjează. Doar că prețul poate fi ceva mai ridicat, ceea ce pe noi iarăși nu ne deranjează. Pe noi ne interesează doar clădirea. Sau, mai exact, doar camera din clădire. Dar de ce să nu-l vedem? E în preajma cunoscutului castel Chillon, unde am fost deja ca turiști, după câte îți amintești.

— Să mergem, zise Carla, mușcându-și buza dată cu balsam verde, cu miros de pepene galben.

Avea un pas foarte înalt, dacă se poate spune astfel.

Când au ajuns, i-a primit o femeie, pregătită să le arate castelul. Pe moment, ea s-a mutat de pe un picior pe altul, după care a făcut semn cuiva. Din încăperea învecinată a mai apărut o pereche. El avea în gură o pipă scumpă „Mogul”, care nu se putea stinge, iar ea o foarte frumoasă rochie, pe o siluetă urâtă. Și ei erau interesați să vadă castelul. Așa că o porniră toți cinci. Femeia care îi conducea s-a oprit pentru un moment la parter și i-a introdus într-o încăpere întunecoasă din care țâșnise cineva, strigând și gonind pe scări. S-au speriat toți patru, dar gazda, sau ce-o fi fost, de parcă nu se petrecuse nimic, și-a început povestea:

— Aici aveți camera de baie. Castelul este din secolul al XV-lea, pe atunci nu existau căzi, ci, în stânca pe care s-a zidit castelul, se făceau asemenea camere pe sub care curgea, ca și acum, apa muntelui în care se îmbăiau. Cumpărând castelul, cumpărați și apa aceasta... O cameră identică de înot a avut și Byron la proprietatea lui din Anglia. Acum o să ieșim pe prima terasă, care este cea mai mare, și se află în capătul scărilor pe care deja le-ați văzut.

Atunci la castel s-a oprit curentul electric. Doar o făclie de pe zid putea să ajute și gazda o aprinse, așa încât cumpărătorii să poată găsi scările despre care se făcea pomenire. Pe terasa cu o priveliște cât o bătaie de pușcă, se auzi deodată

muzică. Apărură două perechi în costume pitorești, invitându-i și pe cumpărători la dans. Pentru că aceștia nu le-au răspuns, una dintre tinerele fete din acel grup se apropie de domnul cu pipă și-l sărută.

— Jos puteți vedea, continuă gazda relatarea, de parcă nu sesizase nimic neobișnuit, curtea mare a castelului. Unde se află temporar o scenă metalică, fiindcă jos au loc spectacole.

— La ce oră? vru să știe doamna cu siluetă urâtă.

Primi răspuns de la un grup aflat jos, ca în tribune, în fața scenei goale. Fluierau, aruncând vorbe obscene.

— Dincolo de fortăreața castelului, puteți vedea un imens teren viran, își continuă gazda expunerea, unde puteți face o parcare ori construi un garaj, căci cei care fac previziuni în turism întrevăd o perspectivă favorabilă în privința viitorului acestui castel... Deci veți investi cu folos niște bani.

La poalele castelului se vedea o pajiște pe care pășteau câteva vaci trupeșe ca niște bărci.

— Acum o să vă întoarceți cam la o sută optzeci de grade și o să vă sprijiniți pe balustrada de pe partea cealaltă a terasei, de unde se desfășoară perspectiva asupra încăperilor castelului.

Cumpărătorii erau stupefiați. Într-o odaie spațioasă, doi paji în ținute impecabile din secolul al XV-lea îmbrăcau cu niște veșminte prețioase ale acelui veac o bătrână doamnă, care flutura vesel o batistă către nou-veniți, în semn de salut. Un salut din vâltoarea vremurilor trecute. După

care au urcat într-o bucătărie. Care avea o vatră cât hăul, întrucât puteai lesne intra în ea atunci când focul nu era aprins, și o grămadă de vase de aramă pe pereți, de aceeași vechime. Pe mese erau panere cu fructe și legume proaspete. În vreme ce cumpărătorii priveau toate astea, o slugă în livrea trecu prin bucătărie, luă din mers un măr din panerul care-i venea la îndemână și mușcă zgomotos.

— Am putea și noi? întrebă domnul cu pipă, luând un măr rumen.

Încearcă să-l muște, însă era artificial. Fâstâcit, îl puse la loc, iar Brus, enervat, o întrebă pe gazdă, întrerupând acel gest absurd, cât costă castelul.

— Cât costă castelul? se îmbățoșă gazda.

— Păi nu e de vânzare? întrebă Carla, decisă să facă lumină. Ați dat un anunț că este de vânzare, și acum vă mirați!

La care gazda zise:

— Sunteți într-o mare confuzie. Este vorba despre o falsă vânzare – un performance. Prezentând castelul într-un tur turistic, chipurile ca fiind de vânzare, împreună cu actorii pe care i-ați văzut încă din camera de baie până în acest punct, eu, de fapt, îmi fac treaba de ghid de muzeu, pentru care sunt plătită.

— Asta este o înșelătorie nemaiauzită! strigă Brus, cerând să-l vadă imediat pe proprietarul castelului. Noi suntem cumpărători serioși, ceea ce nu înseamnă că și doamna și domnul n-ar fi niște cumpărători serioși, în fața cărora, de bună seamă, noi vom veni cu o ofertă mai bună.

Panicată și înfricoșată, femeia ghid îl corectă sfios pe Brus:

— E o proprietăreasă, nu un proprietar!

— Nu ne interesează ce este, zise Brus, noi vrem să cumpărăm castelul!

— Castelul nu e de vânzare! se auzi un glas de femeie din spatele vizitatorilor.

Se întoarse și văzu o fată de douăzeci de ani, îmbrăcată cu un strai grosolan de cosaș. Ședea pe treptele de piatră.

— Dar ați dat un anunț!

— Asta n-are importanță, fiindcă anunțul e o formă de reclamă turistică.

— Atunci măcar să vindeți o cameră din castel. Prețul nu are importanță. Plătim cât doriți, stărui Brus.

— Doar o cameră? se miră proprietăreasa. Iată ceva ce nu mi-a mai fost cerut de nimeni. Incredibil... Veniți să bem o cafea împreună aici, în salonul meu.

*

În seara următoare, pentru că formalitățile legale se încheiaseră, Carla și Brus se mutară în noua lor cameră cumpărată. N-aveau nimic în afara bagajului, care însemna o cutie mare și una mică. Cea mare era din lemn, castanie, din cele în care se țin pistoale. Cealaltă era de bijuterii, din piele neagră.

— Ai făcut comanda? întrebă nerăbdătoare Carla.

— Întocmai, veni răspunsul lui, deschizând cutia mică și neagră.

Cutia mică avea două alveole din catifea roșie. În care se aflau două gloanțe de revolver. Străluceau ca două inele de logodnă. Cartușele erau din argint, iar gloanțele din ceva ca de sticlă.

— Ce e înăuntru?

— Parfum Hugo Boss. Pentru mine.

— Și-n celălalt?

— Chanel 5 pentru tine. Parfumul este închis în glonțul de calibru 6.35. Gloanțele sunt confecționate din briliante pure. Fiecare este de patru carate și șlefuit în formă de muniție de revolver. Acționează impecabil.

— Cum este posibil? se miră Carla.

— Pulberea care aruncă glonțul eliberează canalul mititel prin care a fost umplut cu parfum.

Când poliția le-a descoperit trupurile, al ei mirosea a Chanel 5, iar al lui, a parfum pentru bărbați, Hugo Boss.

XIANG LU (China)

Xiang Lu s-a născut la Nanking, a scris drame (*Ciu cu fetițele, Vânt pentru gâște, Trei bărbieri și o mâță*). A studiat la Moscova. Vorbește cursiv engleza. Considerat ca *l'enfant terrible* al literaturii chineze. Faimos pentru răspunsurile pe care le-a dat unui jurnalist. La întrebarea: „Ce credeți despre Mao Zedong?" a răspuns cu o altă întrebare: „Cine e acela?" La întrebarea: „Ce credeți despre Tiananmen? " a întrebat: „Unde e asta? " A fost publicat de o singură editură, numită Burdon. Xiang Lu a plagiat cel mai cunoscut roman al unui scriitor din Europa: când s-a descoperit plagiatul, a trebuit să compară în fața instanței. Despre asta a fost publicată o carte.

SIDA

—Te îmbraci frumos, îți scoți chiloțeii și vii în fața clădirii corporației Kowloon. Te duc la o petrecere nebună! Tutun cu aromă de *cherry*, parfum de damă din Europa și uleiuri balsamice din Africa. Catifea și brocart, oglinzi de cristal, Genpact din Bali. S-a verificat totul! am șoptit eu în mobil.

— Pe bune? s-a încins Sonia.

Era dintr-o țară din Europa și studia împreună cu mine la Shanghai. Eu eram chinez din Coreea, locuiam cu tatăl și fratele, ea într-o încăpere cu șase colege. Întotdeauna, una-două dintre ele erau la menstruație.

Aflați în fața clădirii corporației Kowloon, am numărat șaizeci și cinci de etaje. Pe când

număram, am socotit că Sonia are o gură foarte mică, că abia-și poate vârî înăuntru două bețișoare cu orez. Ziua de muncă se încheiase, așa că fără mari probleme ne-am putut îndrepta spre lift. Era luxos, numai butoane, din zinc, și avea covor. Mirosea a tutun de cireș, a parfum de damă, a alunițe false și a uleiuri din Egipt. Avea o băncuță din pluș și drept spetează oglinda care urca până în tavan.

— Despre asta e vorba? a întrebat Sonia.

— Da, despre asta e vorba. Până în vârf avem șaizeci și cinci de etaje. Asta înseamnă că avem mai puțin de cincisprezece minute la dispoziție ca să terminăm. Dacă nu reușim, cu puțin noroc, vom avea tot atâta timp să ne întoarcem de sus.

Puse liftul în mișcare, până la etajul șaizeci și cinci, și se descheie imediat.

— Că doar n-oi vrea aici? întrebă ea lipindu-se de mine.

M-am rezemat în colțul liftului, care se clătina plăcut și, cum Sonia nu avea chiloți, am fost în ea într-o clipă. M-a înfășurat între picioarele ei și a șoptit:

— Termină tu, eu nu pot!

— De ce nu poți? am întrebat și mi-am reținut sperma care se pornise.

— Pentru că nu pot în lift. Ne poate găsi cineva.

— Tu chiar ai porniri de sabotoare. Ziua de muncă s-a încheiat, cine ar putea să ne găsească într-o clădire pustie?

Liftul nu înceta să ne legene. Deodată s-a scuturat și s-a oprit. Cineva a intrat în lift. Era un alb. Ne-a studiat pentru o clipă, am realizat că în

oglindă o vede pe Sonia despuiată în brațele mele. Era clar ce făceam. A pus liftul în mișcare, coborându-l, și l-a oprit între etajele șapte și opt. După care s-a stins lumina în lift. În timpul ăsta, noi doi din colțul nostru ne mișcam sus, jos, în felul în care cerea natura. Atunci el se descheie, își scuipă pe mădular și intră și el pe la spate în Sonia. Cum am simțit că intră în Sonia de cealaltă parte, am terminat tăcut ca peștișorul de aur. După care, spre surprinderea mea, a terminat și Sonia, țipând ca un cimpanzeu. În fine, grohăi și el, și termină înainte să ajungă Sonia să-l vadă. După care se retrase, se încheie și părăsi liftul. Fără cuvinte.

El a coborât la trei, iar noi la parter.

Mult mi-a trebuit s-o înduplec pe Sonia să ne întâlnim iarăși în fața clădirii corporației Kowloon. Atrasă de amintirea mirosurilor și de oglinzile de cristal, dar împinsă din cuibușorul nostru fără ceas și toaletă, în fine a acceptat. Am intrat iarăși în cunoscuta clădire. De data asta, am ales un lift identic, dar cel din stânga. Programul de lucru se terminase. Cu mișcări exersate am pus ascensorul în mișcare, apăsând pentru etajul cel mai de sus, m-am baricadat în colț și am îmbrățișat-o pe Sonia. Care mi-a spus același lucru:

— Păi, tu știi că eu nu pot să termin în lift, mi-a șoptit ea la ureche, cuprinzându-mă între picioare și conducând înspre etajul treizeci și opt.

— Iarăși? am întrebat-o eu fără urmă de sarcasm, când liftul s-a oprit la etajul treizeci și trei.

Când a intrat un negru robust cu o cravată pestriță. Apăsă pe buton, fără să se întoarcă spre noi de parcă nici nu existam, după care se întoarse deja pregătit și-și îndesă chestia lui neagră în posteriorul Soniei. Termină imediat, nechezând ca un cal. Se petrecu la etajul patruzeci și nouă. După care, la etajul cincizeci și trei, termină Sonia, gâfâind ca o turmă de șacali și, când negrul s-a încheiat ca să iasă la etajul șaizeci și unu, am terminat și eu ca un amant sovietic…

Când am ieșit, Sonia mi-a spus:

— A fost minunat, de trei ori am terminat, dar așa nu se mai poate. O să fac SIDA.

Atunci am dus-o să ne căsătorim.

Ne-am instalat la noi. Mă gândeam în sinea mea: ce noroc că nu suntem japonezi, la ei niciodată nu e un pat gol! Acolo dorm cu schimbul! Totuși, știam că taică-miu și frate-miu erau puși pe futut cum se ivea ocazia, dar nici ea nu era pentru despărțire, lucru care trebuia avut în vedere. Era oricum mai bine decât în lift cu necunoscuți.

De altfel, eram îndeajuns de matur și chibzuit ca să știu: dacă ar fi să se mai culce cu cineva, Sonia mea ar fi mai bună la pat.

VIOLETA REPEČKA (Lituania)

Violeta Repečka este o poetă lituaniană. Născută la Vilnius, unde și-a încheiat și studiile și unde a predat la liceu greaca și latina. Culegeri de poezie: *SMS pentru începători* și *Tablou cu rezoluție favorabilă*. Pe lângă universitate, a luat ore de canto cu soprana Virginia Orantas. A înființat revista *Olmuc*. Practic, nu a părăsit Vilnius. A scris eseuri despre muzică, teatru și pictură. E faimoasă declarația ei: „Lituanie, patria mea, tu ești sănătate!" Ceea ce, evident, e un stih din Mickiewicz, stihuri pe care Violeta le-a spus în lituaniană, așa încât acestea au dobândit o cu totul altă semnificație. A scris texte pentru teatru, în care publicul avea o contribuție însemnată. Invenția ei a fost așa-zisul teatru *două cortine*, unde sala este despărțită ca la biserică, în partea femeilor și cea a bărbaților. Drame interactive: *Dezghețul camerei, Elan țintit*. Editorul ei este din Vilnius. A fost împotriva conducerii sovietice în Lituania, lucru pe care nu l-a ascuns. N-a publicat niciodată un volum de povestiri. Textul prezentat aici este descărcat de pe internet. Nu se știe dacă este încă în viață. Într-o vreme s-a vorbit că s-ar fi sinucis. Lucru dezmințit, dar nedovedit. În primii ani ai secolului XXI i s-a pierdut urma. E posibil să se fi călugărit.

CUM SE MERGE LA TEATRU

— Ar putea fi mai bun decât este, dar măcar de-ar fi de folos, a spus mama despre viitorul nostru și a adăugat: Am două bilete, te duc la teatru.

Împlinisem opt ani și încă nu fusesem la teatru. Mergeam la școală, pe lângă lituaniană știam rusa

și polona, și doar o dată îl visasem pe bunicul care era mort. Mi-a spus, deschizându-și ochii, o vorbă importantă, dar pe care am uitat-o de cum m-am trezit.

După școală, eu și cu mama am pornit prin zăpadă la râu. Era ca un fel de repetiție pentru teatru. Aveam picioarele murate când am intrat în frumoasa căsuță de lemn de pe mal, unde era sauna. Mi-au spus că pe vremuri în acel loc venea țarul Petru cel Mare. Acum, acolo, în mijlocul încăperii, era o masă de lemn pe care se găseau un blid cu cârnați și castraveți, brânză și o sticlă de Zubrowka. Mama a băut două pahare de vodcă, a gustat din brânză și a zis:

— Tu nu mergi înăuntru, acolo-s toți despuiați.

După care s-a dezbrăcat și a plecat goală în saună. Eu am stat la fereastră și am privit la râul înghețat. Zubrowka nu beau, pute, iar brânza nu era din cele mai bune.

Deodată, în ușa dinspre râu, din saună țâșniră aburi. În acei aburi, către scărița de lemn ce duce în apă, alergară bărbați și femei. Abia ce am recunoscut-o pe mama. Care încerca zadarnic să-și ascundă goliciunea cu băncuța cu care se spărgea gheața și plonjă în vâltoarea înghețată. Se ridicară aburi. Apoi a intrat repede în odaia cu masa de lemn, unde o așteptam. Era în halat, îmbujorată. Acum, că era înveșmântată, mi-era mai ușor s-o recunosc cum, clătinându-se pe picioare, mai bău două vodci. După care ne-am pregătit să plecăm acasă.

Acasă era cald și mama a adormit. A dormit mult. În fine, a venit mătușa și, pentru că era clar

că pentru mama ziua aia se încheiase, m-a îmbrăcat și m-a dus la teatru. Eu doar mi-am făcut ochii roată. În trei limbi.

Am intrat într-o clădire spațioasă unde erau bănci, ca la mine la școală, însă mai frumoase. La mijloc era lăsată o trecere largă. Mă holbam și atât.

— O să prezinte un fragment din viața de la țară, a spus mătușa și ne-am așezat.

Atunci s-a ridicat cortina și a apărut o masă de lemn pe care se aflau o strachină cu castraveți, brânză și cârnați, iar la mijloc sticla cu Zubrowka. Desigur că n-aveam cum s-o miros, căci priveam într-acolo (mătușa a spus că era o scenă și că-n direcția aceea trebuia privit) unde erau montate scânduri spălate cu apă, încât totul mirosea a lemn de brad muruit. În jurul nostru erau niște coloane foarte frumoase. Când m-am uitat în spate, am văzut balconul. Cândva aurit. Dar toate laolaltă mi se păreau a fi un soi de încropeală, toate stăteau ca șaua pe scroafă.

— Asta-i o biserică? am întrebat-o încet pe mătușa.

— Nu. A fost o biserică, acum e teatru.

Pe scena aceea se iviră țărănci și țărani îmbrăcați ca la bâlci, cărora le veneau în vizită trei oameni de la oraș, în negru, dintre care una era o femeie, un altul flăcău. Al treilea era incert ca vârstă și sex.

Numai ce intrară, că mătușa îmi șopti:

— Ceva o să se întâmple!

— Unde? am întrebat, dar atunci, cineva din rândul din spate a întins o mână și ne-a dat două lumânări și o cutie de chibrituri.

— Cum unde? a continuat mătușa, acceptând lumânările. Vezi că pe rândul nostru de bănci șed doar femei, iar pe celălalt rând, din dreapta trecerii, bărbații. Asta-i ca la biserică. Biserică cu femei și bărbați.

— Și-adică, ce? am întrebat.

Am văzut doar că unele femei aveau chipul mai bătrân decât curul, iar altele curul mai bătrân decât chipul. Dar n-am spus nimic, să nu primesc o scatoalcă.

Atunci, brusc, pe scenă ieși cineva ca un fel de personaj principal sau cam așa ceva. Era fată, avea în jur de douăzeci de ani, o foarte frumoasă fustă albastră pe talie, o bluză albă și mâini extrem de rumene, aproape roșii, ca și decolteul. Și, mai mult decât atât, avea obrajii și mai rumeni, iar pe cap o ditamai claia încrețită de păr galben. Semăna un pic cu păpușa mea, Clara. Fata i-a fermecat pe toți cei aflați pe scândura muruită, și îndeosebi pe tânărul în costum negru venit de la oraș. Ea l-a întrebat ceva, când cei din băncile din jurul nostru au început să aprindă lumânările. Întâi în partea femeilor, apoi în cea a bărbaților. Le-am aprins și noi două.

Toată biserica, la o adică, teatrul, s-a încins. Cei de pe scândură își vedeau mai departe de povestea lor, iar noi tăceam, când de scânduri s-a apropiat preotul. Era în negru și doar cu un guler alb care i se zărea din mantie. Atunci el ridică mâinile, se închină, nouă, celor de pe bănci, ne

făcu semnul crucii și-și începu predica. Zise că aceia care vin la biserică, ca noi acum, dobândesc împărăția cerului....

În vreme ce el propovăduia, actorii de pe scândură aflați lângă el jucau mai departe povestea lor bine repetată (cum zicea mătușa) și se făceau că nu-l observă pe preot, așa cum și el se făcea că teatrul nu exista în biserică. În momentul acela, femeia care ședea lângă noi pe bancă (și ea cu lumânarea aprinsă) se adresă mătușii:

— Auziți și dumneavoastră cum fluieră cineva?

— Trăsnească-l, Doamne, la teatru!

— Nu e la teatru, ci în biserică! Comuniștii au făcut din biserică teatru, i-o tăie femeia și adăugă: Micuța dumitale fluieră!

Când s-a încredințat că eu chiar fluieram, a scos o bomboană și mi-a vârât-o în gură. Vrând-nevrând, am încetat a mai fluiera. Am început să sug bomboana și să mă uit pe scenă. Tânăra rumenă i-a dat o floare de hârtie tânărului de la bâlci, preotul propovăduia, cei de la sat cu cei de la oraș mâncau cârnați și beau vodcă...

Ce-a fost mai departe nu mai știu. Am adormit. Cei din biserică și cei de la teatru n-au ținut cont că eu trebuia să și dorm. Mătușa mi-a spus că m-a luat de la teatru. M-a dus acasă prin zăpadă, iar eu am dormit cu bomboana aia în gură. Ca o arvună a unui viitor promițător. Care se topește repede.

EDMUNDO PORTILLO CRUZ (Argentina)

Dramaturg de limbă spaniolă, din Argentina, cu un destin ciudat. Născut la Mendoza, a studiat la Buenos Aires și Salamanca, în Spania. Acolo, în Spania, a început să publice drame: *Femeia care n-a călătorit*, *Marele bor de la pălărie*. Atunci, brusc, s-a schimbat. Venise vremea să se spună *da* sau *nu*. Portillo Cruz s-a îmbolnăvit, s-a întors în Argentina și temporar a considerat și a scris că el e un altul. Un oarecare Francisco Moor. Nu se știe dacă acele cărți de povestiri le-a scris acel Francisco Moor sau el însuși. Nu se știe nici dacă ei sunt una și aceeași persoană. A publicat sub numele Cruz noi volume: *Apărarea vieții de noapte* și *Ședere în doi*. Sub acest nume (E.P. Cruz) sunt și traducerile sale în spaniolă ale poeților antici Vergilius, Catullus și Ovidius. Povestirea prezentată aici este din cartea *Noaptea în care om muri*.

NASTURE LA IZMENE

Am avut un câine cu blană roșcată, un baset, însă fără pedigree. Toată viața mi-am comparat-o cu existența lui și am învățat de la el cum trebuie să trăiești, chiar dacă era mai tânăr decât mine și a plecat de pe lumea asta înaintea mea.

Îndelung am căutat, ani de zile, diferența dintre mine și el. Diferența în înțelegerea vieții. El a avut trei preocupări: i-a plăcut să mănânce și să bea, i-a plăcut să mai încalece câte-o cățea și să doarmă. Pe lângă toate astea, mai era pios. Da, pios. Cine era dumnezeul lui? Răspunsul îmi era la

îndemână și nu îl știam: eu eram dumnezeul lui. Pe mine nu îndrăznea să mă atingă nici atunci când întindeam mâna spre castronul cu mâncare. Pe ceilalți îi mușca. Poate că avea momente de confuzie atunci când dumnezeul lui, adică eu, gândea și reacționa mai lent decât el. Numai că un câine nu-și prea bate capul cu așa ceva. Importantă era supremația. A mea asupra lui. Eu eram pentru el o taină. Așadar, exista la el relația față de taină. Frica și dragostea față de taină, adică față de mine. Mai mult, poate că simțea cum taina exista și în el, și nu doar în mine. De aici a știut de frică. Un imbold tainic ivit în relația față de taină. Față de moarte.

M-am gândit uneori că există o diferență esențială între câinele meu și mine. În afara lucrurilor amintite din viață, eu mai aveam ceva inevitabil: munca. Astăzi, oamenii muncesc tot mai mult pentru a munci tot mai puțin. Se duc după prima minge, fie ce-o fi. Dacă o prind pe a doua, socotesc că au dat greș... Poate că și el muncea atunci când se înhăita cu vreun câine, ori se hârjonea, când își făcea rost de hrană, asta în cazul în care nu ar fi primit de la mine destulă? Nu știu.

Nu știu să spun nimic nici despre problemele-cheie – cum ar fi dacă el știa ce-i aia timp? Nu timing, ci timp. Avea un timing mai bun decât al meu. Deci e vorba de timp. De la timp vine și plictisul. Oare el s-a plictisit vreodată?

Soția mea avea fobia încălzirii globale, a radiațiilor solare și a cataclismelor cosmice. Era cuprinsă de gripa de după-amiază și de vântul de

weekend. Eu nu. Mai presus de ceea ce am făcut, mai presus de gândurile mele, eu toată viața am avut o teamă voalată față de timp. Un singur lucru rămâne de făcut, m-am gândit de atâtea ori. Să-ți ridici mâinile de pe toate. Totuși, întotdeauna se împotrivea timpul. Prea mult timp gol. Ce să faci cu timpul ăsta, dacă-ți ridici mâinile de pe toate? Dar în răgaz? Să joci cărți cu computerul? Eu nu-mi pot imagina o persoană sau Persoana căreia de la facerea lumii până azi nu i s-a urât. Nimeni nu e imun la timp. Mă ia cu fiori de la plictisul pe care-l aduce timpul, dacă e să ți-l imaginezi în totalitatea lui, înainte și după noi. Un tunel adânc și fără capăt, de dinainte și după.

Când am îmbătrânit, am observat că timpul poate trece mai iute sau mai domol. Și atunci am înțeles ceva despre timp. Am aflat că timpul poate fi îndurat doar de cel care încetează să mai aștepte. Arta supremă e atunci când încetezi să aștepți moartea. Doar tinerii nu cred în moarte. Ceilalți se așteaptă la ea.

Am mai înțeles ceva. Timpul întotdeauna respiră așa cum respiră o vită, întotdeauna a inspirat oameni cu localități cu tot și a expirat viitor. Nimeni nu ar reține în plămânii săi atâta timp cât să-l vatăme și asta mereu. Atâta timp liber. Poate doar Acela care are mâinile ocupate. Numai că aceste mâini trebuie că sunt nemaipomenit de puternice, că nu s-au frânt de atâtea milioane de veacuri de fugă în muncă de acest plictis. Toată munca mea a fost o fugă de acest plictis, de plictisul existențial, dacă mă pot încumeta a spune altfel. De câte ori l-am simțit

insinuându-se, m-am așezat pe treabă și astfel m-am salvat. Specialiștii spun că voința de muncă e sănătoasă. Nu știu. Poate că și de-asta s-a ivit lumea pentru ca Fiecine să se apere prin muncă de plictis.

Vă amintiți de povestioara lui Da Vinci despre pete. Privind petele de pe un zid, ori de oriunde, observând norii pe cer, îți poți închipui anume scene sau persoane pe care niciodată nu ți le-ai putea scoate din memorie. Aceste pete parcă te duc într-o cu totul altă realitate. Așa este și cu literatura. În cărți vedeți și trăiți lucruri pe care n-o să le găsiți niciodată în realitate întocmai. Să ne amintim: cititorul în pete le readuce la viață, în viața sa. De la norul părelnic din cărți, noi în trăirea noastră facem un nor adevărat. Oare, pe baza acestei dualități, putem socoti că acest timp al nostru, cel viu din cealaltă parte, deci din pete, respectiv din literatură, nu există? Acolo este un alt timp. O cu totul altă realitate. Timpul nostru viu există doar în vreme ce te observă lucrurile. Așadar, eu sunt un observator.

Uneori, noaptea, stau culcat în acest timp viu și mi-o amintesc pe neajutorata mea mamă, într-un fel, și pe neajutoratul meu tată, într-alt fel. Și îmi amintesc de mine, neajutoratul, în ambele moduri...

În odaia mea goală. Unde sunt doar pereți goi și o candelă splendidă, care ar putea să aștearnă o explicație asupra celor din jurul meu, doar că în ea nu e ulei.

Uneori, noaptea, stau culcat în acest timp viu și aud: în bătrânul meu trup, sufletul meu tânăr scâncește. Zidit. Unde sunt?

Timpul din jurul meu are o singură însușire: că trece. Toate celelalte sunt de împrumut.

Uneori încerc să uit acest plictis, fugind în micile satisfacții cotidiene. M-am gândit și cred și acum că bucuria este lucrul cel mai vechi din univers. Care este însemnul vieții. Deci: mâncare, un pat cald, femeie, ceva copii, pe care masculii abia de-i zăresc. Apoi, dar nu după, munca pe care o îndrăgiți, plimbări (alergări cu câinele meu), călătorii, case frumoase, muzică, tablouri... Pe scurt, tot ceea ce îți face bucurie. Bucuria că ești viu.

Dar atunci mi-a trecut prin cap a treia față a acestei medalii. Alături de timpul cu plictis în sine și de cealaltă parte a bucuriei și muncii, a apărut pe cantul acestui bănuț, ghemuit în cerc ca un șarpe, reprezentarea veșniciei. Nu e nimic mai cumplit decât să-ți reprezinți veșnicia. Să-ți reprezinți (deși e greu) uriașa cantitate incomensurabilă a plictisului pe care trebuie să o aibă veșnicia. Veșnicia care-și înghite coada. Poate că Buddha o fi învățat cum să se îndepărteze de acel plictis în veșnicie...

Studiindu-mi câinele, am înțeles că el n-are habar de veșnicie. Nici ea despre el. Am înțeles că el este pentru veșnicie ceva absolut insignifiant, precum nasturele de la izmenele mele, dacă îl are. Și atunci am înțeles că pentru veșnicie și eu sunt aidoma nasturelui de la izmene, dacă îl are.

ISTVÁN BÁCS (Ungaria)

Această povestire a fost publicată anonim în revista maghiară *Hid* care apare la Novi Sad. Te trimite la autori precum Péter Esterházy, Danilo Kiš și la mai câți alții. În final, s-a ajuns la concluzia că putea fi vorba de un oarecare István Bács, care o vreme a fost lector de limba maghiară la universitatea din Viena. Care a publicat sub numele său *Cercetare asupra școlilor latine în județul Mohács în secolul al XVIII-lea*. Bács și-a publicat cărțile în străinătate (editura Forum din Novi Sad) și în Budapesta, la Cartaphilus. Purta barbă, fiind bine ascuns de ea. De fapt, cine știe cum o fi arătat. Lucru pe care fotografiile păstrate nu l-au dezvăluit. Pornind de la premisa că povestirea este mai importantă decât scriitorul povestirii, am inserat-o sub numele lui în prezenta antologie.

CINCI CASE LA BALATON

Erszika Bányai era unică. Avea treizeci și cinci de ani și lucra la biblioteca „Szechenyi" din Buda, fiind colector de carte veche și rară. Tatăl și mama sa muriseră, iar ea trăia singură într-o garsonieră care dădea către cafeneaua „La cerb", de pe malul Dunării. În afara garsonierei, părinții îi lăsară moștenire o cheie mare. Pe care scria „Dorotheea". Erszika se amuza de acea cheie, care avea următoarea poveste.

Între cele două războaie mondiale, bunica-mătușa ei (ceea ce însemna sora bunicii) se căsătorise cu un bărbat bogat, un oarecare Sándor Sabatka. N-a avut copii cu Sándor, însă a

avut cinci case pe malul lacului Balaton. Pentru că bunica-mătușă n-a avut copii, iar bunica adevărată a Erszikăi a avut cinci copii, patru băieți și o fată, mama Erszikăi, casele de la Balaton purtau numele lor. Care nume au fost scrise pe fațada fiecărei vile cu frumoase slove aurii din tablă. Fiecare dintre cele cinci vile avea câte o cheie mare de la intrare, cu numele casei pe care o descuia. În perioada interbelică, casele au fost închiriate vilegiaturiștilor stațiunii balneare de la lac, aducând un frumos venit. Îndeajuns ca bunica-mătușă să-și achiziționeze cinci mantouri de blană (de hermelină, nurcă, șinșila, vulpe polară și mânz). În ajunul celui de-Al Doilea Război Mondial, Sándor nu mai era printre cei vii, iar nevasta lui, bunica-mătușă, a început a-i folosi trăsurile, acum ale ei. Care erau trei. În fiecare duminică, se așeza într-una dintre ele și făcea o plimbare în jurul lacului. Birjarul cânta dumnezeiește la scripcă, iar caii știau singuri drumul, așa că hățurile le atârnau de grumaz. El îi mâna fluierând un ceardaș, uneori acompaniat la vioară. Toți de pe marginea drumului vorbeau:

— Iată-l iarăși pe Sabatka, cu caii lui țopăind ceardaș!

Când a simțit c-o să moară, bunica-mătușă și-a încuiat toate cele cinci case, iar cheile mari de la intrare le-a dăruit copilului surorii sale. Asta însemna că îi dăruia și o casă. O casă pe numele Dorotheea, care aparținuse mamei lui Erszebet,

căci se numea Dorotheea. Ceea ce nu însemna că îi dăruia și mantourile de blană. Pe care bunica-mătușă n-a voit să i le dăruiască.

Însă a izbucnit războiul, după război au venit rușii, iar în Ungaria au fost naționalizate toate vilele de la Balaton, deci și cele cinci case. Vile care au fost de altfel părăsite, iar cea cu numele „Hamvas" a fost între timp demolată, acolo ridicându-se un mic salon de frizerie sau ceva asemănător.

Cheia primită de Erszika de la mama ei, va să zică, nu valora nimic, iar casa nici atât. Erszika nu s-a dus niciodată la Balaton ca să vadă casa. Sau casele. Îi era oarecum neplăcut s-o facă. Când, în secolul XXI, Ungaria a intrat în Uniunea Europeană și Erszika a citit în ziare că proprietățile naționalizate vor fi retrocedate proprietarilor, a căutat și a găsit actele și cheia care-i deschideau accesul la casa de la Balaton. Atunci a telefonat unei rude despre care știa că se afla în aceeași situație. Și ruda aceea moștenise de la tată una dintre cele cinci case de la Balaton.

— Eu deja m-am mutat în ea, a spus aceasta scurt, ceea ce pentru Erszika a fost ca un semn că putea urma aceeași cale.

A înaintat cererea de restituire și a plecat la Balaton, ca pentru prima oară să vadă casa. Însă era mai ușor de spus decât de făcut. Pentru că știa strada, s-a gândit că va găsi repede clădirea. Vila ei purta numele de „Dorotheea", însă inscripțiile de pe casele de la lac fuseseră îndepărtate ori șterse de intemperii și n-a putut ghici care era casa ei. Nicăieri nu era vila „Dorotheea". Multe

dintre ele erau împrejmuite. În fine, și-a amintit că după cheie putea găsi broasca. Abia acum începeau dificultățile. A trebuit să găsească o pensiune să înnopteze, pentru ca a doua zi să-și continue odihnită căutările.

Într-o dimineață mohorâtă a încercat de mai multe ori, dar în general broaștele fuseseră fie schimbate, fie ușile forțate, încât cheia ei n-a fost bună la nimic. Cam pe la prânz s-a apropiat de o vilă cu un arătos acoperiș verde, cu streșini din țiglă numită „boabe de piper" și cu jgheaburi bine meșterite, prevăzute cu niște balauri de tablă la colțurile clădirii. Deși numele de tablă de la intrare fusese îndepărtat, imediat a avut impresia că acea cheie se va potrivi broaștei pe care o văzuse în ușă, dar s-a înșelat. A încercat, dar n-a putut descuia casa, deși, pentru prima oară în periplul ei, cheia stătea frumos în culcuș. Absolut întâmplător, a împins ușa, care s-a deschis. Nu era încuiată. S-a gândit că poate casa era nelocuită și părăsită.

A intrat într-un mic antreu și a văzut în cuier un mantou ponosit din blană de mânz, cam năpârlită. Parcă îl recunoscuse din spusele mamei ei. Să fi fost unul dintre cele cinci mantouri ale răposatei ei bunici-mătuși? A rămas perplexă și a tras o sperietură atunci când, în întunecimea salonului stil Ludovic al XIV-lea, a văzut un tânăr stând cu picioarele pe masă. În fața lui era o sticlă de bere. Galant, el o pofti să se așeze, cu vorbele:

— Am știut că totuși vei veni.

— Dar cine ești dumneata? i-o întoarse ea.

— Coproprietarul acestei case, spuse el, arătând spre masă, unde se afla cheia având o formă absolut identică celei pe care o deținea ea.

— Casa asta a fost moștenită de mama de la mătușa ei, iar eu de la mama mea. Acum de unde mai ești și dumneata proprietarul casei ăsteia?

— Trebuie să-ți explic o chestie, remarcă el, coborându-și picioarele de pe masă.

Era frumos, cu părul împletit ca un bici și își ținea umerii drept. Avea niște ochi care vedeau drept sub cămașă. Sub cămașa ei.

— Și domnul István Sabatka, bunicul meu, a vrut să lase cuiva casa asta. Că doar a fost și a lui, nu-i așa? De fapt, mai presus de toate, a lui, pentru că el și-a agonisit-o, ca și pe celelalte patru. Deci, propun o tranzacție.

— Ce fel de tranzacție?

— La asta va trebui să mai reflectăm. Avem o noapte în fața noastră. Acum alege, vrei o cameră de dormit la etaj sau canapeaua asta de aici?

Erszika s-a întors la pensiunea ei ca să înnopteze, dar n-a prea putut închide un ochi. Dimineața, de cum s-a trezit, s-a speriat. Îl lăsase pe intrusul acela în vila ei, iar ea plecase de parcă nu era proprietatea ei. Se aranjă degrabă, plăti pensiunea și alergă la vila „Dorotheea”, decisă să rămână acolo.

Tânărul mânca omletă. Se simțea ca acasă.

— Nu știu la ce fel de tranzacție te gândești dumneata, dar eu n-am nicio intenție să mă tocmesc pentru propria mea casă, a zis ea, intrând în sufragerie.

— Înseamnă că și dumneata te-ai gândit astă-noapte la un aranjament. Lăudabil. Și eu am reflectat la o negociere absolut firească. Acum tu știi cine sunt, cum și eu știu despre dumneata cine ești. De ce nu am putea împărți casa? Sau, și mai bine, de ce nu te-ai mărita cu mine și așa am putea avea amândoi casa?

— Dumneata ești complet nebun! zise ea și o zbughi afară. Vei primi o scrisoare de la avocatul meu!

Atunci ochii îi căzură pe cheia lui, care stătea mai departe pe masa din salon. O luă și o întoarse. Pe cheie nu era trecut numele casei ei, „Dorotheea", ci numele casei demolate – „Hamvas". Ea îl privi mirată, el se ridică de la omleta lui, își lărgi brațele și zise:

— Acum ce-o să faci, o să admiți că a fost o tentativă reușită. De altfel, casa ta încă nu e restituită. Ea încă nu aparține nimănui.

— Cum de ai intrat cu cheia asta de la o altă casă, care nici nu mai există? întrebă Erszika, așezându-se pe canapeaua Ludovic al XIV-lea.

Era solidă, de proveniență recentă, din secolul al XIX-lea. A înțeles că șade pe canapeaua ei.

— Era deschis.

— Despre ce fel de tranzacție ai fi vrut dumneata să discutăm? întrebă Erszika, făcându-i semn galant să se așeze lângă ea.

El râse și spuse, așezându-se:

— Cererea mea în căsătorie este încă valabilă!

Apoi îi umplu gura cu restul omletei. Ea nu luase micul dejun, iar omleta îi pica de minune.

EUGENIO ALVAREZ (Brazilia)

Eugenio Alvarez a fost de profesie chimist. A cercetat elemente rare din apă, finanțat de câteva companii braziliene. Mai întâi în Amazon, apoi și în alte zone din America de Sud și de Nord. Din acele călătorii a trimis publicațiilor braziliene povestiri scrise în portugheză, ca apoi să le adune într-o carte cu titlul *Zborul condorului* (1998). Carte publicată de Marco Zero. Una dintre povestiri se află aici. A trăit cu faimoase fotomodele, precum Margarita Citatti, Argentina Ramirez și Andrada Concotto. A murit de cancer în 2005, într-un spital din Rio de Janeiro. Moștenirea literară, care este cu mult mai mare decât pomenita carte, nu s-a păstrat. Am corespondat cu el, căci mi-a citit cărțile. Niciodată nu mi-a pomenit de creația sa literară. În urma sa au rămas imagini pe computer cu mult mai valoroase decât rezoluția acestora.

CEL DE-AL TREILEA ARGUMENT AL LUI CORTÉS

Când, în anul 1519, Hernán Cortés a părăsit Cuba și a debarcat pe malul Golfului Mexic, în tabăra sa a izbucnit răscoala. În loc să o înăbușe, Cortés și-a trimis câțiva oameni de încredere în port, care la comanda lui au incendiat întreaga sa flotă ancorată în abia întemeiata așezare La Villa Rica de la Vera Cruz. Așa încât răsculaților nu le mai rămânea altceva de făcut decât ca în octombrie 1519 să se îndrepte către capitala

imperiului aztec, Tenochtitlan (Ciudad de México), și să continue cucerirea Mexicului sub comanda lui Cortés.

Se știe că Hernán Cortés a avut trei argumente cruciale în momentul în care a incendiat toate „punțile" în urma sa și a oamenilor săi. Deși conducea un detașament de patru sute de războinici, el a fost încredințat de victorie din trei motive, dintre care două au fost consemnate. Primul, că a dus cu el șaisprezece cai. Așa cum era de așteptat, prezența lor înfricoșătoare a produs tulburare printre războinicii azteci, dat fiind că acolo, în Mexic, erau niște animale nemaivăzute, identificate cu zeități rele, încât drumul pe care o porniseră caii către Popocatepetl a fost numit Drumul răului. Cortés știa că femeile indiene niciodată și sub niciun fel de amenințare nu puteau fi constrânse să se privească în oglindă, fiindcă la ele, ca și la bărbații lor, exista ispita pe care se baza credința că oglinda înghite sufletul din trupul celui care se vede reflectat. De aceea și caii lui Cortés purtau pe grumazul lor oglinzi.

Cel de-al doilea argument cunoscut al lui Cortés era unul de factură calendaristică. Exista legenda foarte răspândită despre Quetzalcoatl, zeul cu părul de aur al civilizației pământului american, care cu multe mii de ani în urmă îi alungase pe indieni de pe continent. Conform acelei legende, Quetzalcoatl avea să se întoarcă din pribegia de la Răsărit în anul Trestiei (Acatl). După calendarul aztec, 1519 era acel an, și apoi însuși Cortés, după cum se știe, avea părul blond.

A existat și cel de-al treilea argument, aidoma celor două, doar că ar fi fost mult prea complicat să fie consemnat. Așa că a rămas necunoscut. Dar care – aici nu există nicio îndoială – a fost cât se poate de clar și de logic pentru fiecare soldat al lui Cortés.

Oricum, în ziua de 8 noiembrie 1519, Cortés cu oamenii săi au intrat în capitala Mexicului și Montezuma al II-lea, împăratul aztec, l-a întâmpinat cu daruri și, în fața Pietrei Soarelui, unde erau reprezentați cei patru sori, i-a oferit intrarea lină în oraș, s-a adus jertfă lui Quetzalcoatl, șarpele cu pene, planetei Venera și zeului războiului, Huitzilopochtli. Căci aztecii socoteau că jertfa umană, respectiv inima acesteia, prețuiește cu atât mai mult cu cât omul adus jertfă îi este mai binevoitor celui căruia i se închină jertfa. Căci jertfa era socotită vestitoarea dinspre Pământ către Cer, care trebuie să recomande Cerului pe cel pe care-l trimite. Astfel încât kilometri pe lunga Cale a morților, care avea de-o parte și de alta gradene de piatră, ceremonia cortegiului jertfelnic a trecut printre Piramida Lunii și Piramida Soarelui, până la arena religioasă Teotikan, unde era adusă jertfa.

Totuși, prietenul lui Montezuma n-a făcut îndeajuns pentru conducătorul său în fața zeului Huitzilopochtli. Într-o răzmeriță din 30 iunie 1520, împăratul a fost ucis, iar Cortés a trebuit să lupte împotriva răsculaților pentru ceea ce era deja, cum s-ar zice, un oraș cucerit, care în 13 august 1521, împreună cu întregul imperiu aztec,

a căzut până la urmă în mâinile spaniolilor. Astfel s-a dovedit că argumentele lui Cortés au avut într-adevăr însemnătate.

În vremea aceea, într-o iarnă rece și pe ninsoare, la periferia orașului Tenochtitlan (abia botezat Ciudad de México), unui sărman vânător indian care se întorcea după un ocol pe la capcane, i-a apărut în cale o tânără și frumoasă femeie. Cum avea să povestească mai târziu, era desculță, dar zăpada se topea sub privirea ei, iar părul, dimpreună cu panglicile, îi stătea drept în sus, în aer, părând un soi de stâlp deasupra capului. I-a vorbit, iar cuvintele ei îi înghețau imediat în fața buzelor, încât puteau fi citite și când nu mai erau. I-a arătat ca în acel loc să ridice o biserică. Indianul, care abia trecuse la creștinism, l-a căutat pe pastor și i-a povestit minunea, susținând că i-a apărut Sfânta Fecioară. Pastorul nu i-a dat crezare și i-a cerut dovada. Indianul s-a dus iarăși la locul întâlnirii de peste zi, dar acolo nu era nimeni. Abătut, s-a întors la pastor și, la dojana lui, și-a desfăcut neputincios brațele. În momentul acela, din ponchoul lui s-a scuturat în zăpadă un noian de petale de trandafiri. Pastorul a crezut, și în acel loc a fost înălțată Fecioara din Guadalupe, cel mai mare lăcaș de cult din Mexic.

În anul ١٩٧١, când am vizitat-o, la altarul ei se afla, în ramă de aur, ponchoul vânătorului indian. Întreaga construcție, cu cupole, porticuri, clopote și trepte, se afundase cu un capăt în pământ, astfel că de la jumătatea stângă a pragului ei se urcă, iar de la jumătatea dreaptă se coboară în

lăcașul Fecioarei din Guadalupe. Podelele și pălimarele se proptesc ciudat de tălpile și palmele vizitatorilor, iar icoanele dintr-o latură a bisericii sunt un pic distanțate de perete și atârnă în aer. În fiecare an, de praznicul hramului, se adună mulțime de necuprins în uriașa piață îngrădită din fața bisericii. În găurile mari din plăcile de piatră sunt înfipte catarge din care se desfac foile de cort sub care câteva zile prăznuiesc pelerini din întreaga țară. Care-și aduc cu ei mici balansoare din pai, cuțite dosite, hamace, storc alcool, își pun sare în palmă, pe care o ling udând-o cu tequila sau, aruncându-și alternativ în fața genunchilor câte două sombrerito din pai, merg în genunchi ore întregi ca să se apropie de intrarea în biserica Fecioara din Guadalupe. Și-n fiecare an, în această de necuprins mulțime de oameni, sunt jertfe umane. Se întâmplă ca prietenul cel mai bun să-și omoare tovarășul, și încă în momente de sinceră afecțiune. Ziarele mexicane au scris cândva despre un taximetrist care și-a pierdut viața în momentul în care s-a dus să-și vadă un coleg. S-a abătut din drum ca să-și salute colegul. A claxonat ca de obicei în fața casei acestuia, tipul a ieșit, s-a sărutat cu taximetristul și i-a spus:

— Așteaptă, mă duc să aduc cuțitul. Te omor.

Taximetristul l-a așteptat, iar prietenul lui s-a întors cu cuțitul și, într-adevăr, l-a omorât.

Într-o noapte a anului ١٩٧١, întorcându-mă târziu de la cină, reflectam la taximetrist și la prietenul lui. Treceam în miez de noapte printr-un parc uriaș și pustiu, Chapultepec, plin de

băltoace și beznă. Totuși, nu era pricină de frică. În imensitatea unui oraș străin, care se întindea în jurul meu, printre cei șapte milioane de oameni din Ciudad de México, nu era un om care să mă fi iubit. Eram într-o deplină siguranță.

Pare-se că cel de-al treilea argument al lui Cortés este încă valabil.

JAN LIPKA (Slovacia)

Jan Lipka este un scriitor și istoric slovac. Ca emigrant, a fost lector la Universitatea din Regensburg, iar după separarea Cehiei și Slovaciei, cu care nu a fost de acord, a predat și la faimosul liceu din Požun. A scris o istorie a literaturii slovace și două volume de povestiri. Editurile la care a publicat au fost Slovart și Petrus din Bratislava. Petrus a publicat și o ediție bibliofilă a prozei sale. Dintr-un păhăruț minuscul pe care-l avea tot timpul cu sine, el bea prin cârciumile din Cehia, Germania și Slovacia invariabil același soi îngrozitor de rachiu, poșircă, pe care îl turna și în rezervorul uriaș al motocicletei sale Yamaha. Uneori venea la cursuri cu cască și în costum de motociclist, așa încât studenții îi spuneau „extraterestrul". Pe mine m-a ajutat să public prima carte în Germania. S-a căsătorit cu Frantisca Kmec, fosta soție a profesorului Karl Kmec. A murit în 2006, în urma unui accident de circulație.

PISTOL CU CREMENE CU DOUĂ ȚEVI

Într-o iarnă, trecuse al doilea deceniu al secolul al XVIII-lea, valetul liceului evanghelic din localitatea Djur așteptă să cadă prima zăpadă, înșfăcă o gâscă mai trupeșă, căreia îi smulse trei din penele cele mai frumoase și mai groase. Le puse pe polița căminului ca să se usuce câteva zile și-n fiecare zi le mirosea, să simtă dacă-și pierd duhoarea glandulară de gâscă. Când a dat primăvara, a ieșit pe malul râului, sub zidurile

cetății, unde a simțit că temperatura aerului stătea pe loc. Era între fierbințeală și răcoreală, cam pe la mijloc. Atunci mirosurile sunt cât se poate de limpezite, și valetul se așeza pe mal, zărea o ciupercă, o privea cum crește și-i prindea duhoarea. Și când se petrecea asta, știa că a venit vremea, că penele erau „coapte”.

A ales o pană, i-a retezat capătul, după care a despicat-o la vârf în două. Apoi, cu un ac încins, a găurit până acolo unde despicătura se termina și începea puful. În fine, cu o ață ceruită, a înfășurat partea penei de deasupra despicăturii, ca să poate fi ținută lesne la scris, așa încât degetele să nu alunece pe pană și să nu se mânjească de cerneală. A plecat la sala cea mare, de fapt un mic amfiteatru lambrisat, și s-a așezat la catedra rectorului liceului evanghelic. Pe catedră era o călimară. A înmuiat noul toc, a tras pe marginea mesei câteva linii și apoi le-a șters repede cu mâneca. Tocul era bun, cu el puteai scrie ușor și repede, lucru de care se încredință și valetul, chiar dacă era neșcolit. După care renunță, dând deoparte tocul, privi în jur și ridică ușor și discret capacul catedrei. Acolo se afla un pistol. Aidoma celui de mai ieri. Pistolul cu cremene despre care se șoptea că era făcut din „aramă vie”. Avea două țevi. Apoi auzi pași pe culoar, acoperi repede catedra și se ridică să-l înștiin- țeze pe rector că i-a pregătit un toc nou.

În amfiteatru au intrat doi bărbați. Rectorul îi făcu anevoie loc oaspetelui său pe ușa încăperii, fiindcă acesta era corpolent, încât abia și-a trecut de-a curmezișul peruca cu tonsură falsă, făcută în

creștet. Peruca era numai cordeluțe și praf auriu de la Viena. Vizitatorul era îmbrăcat după ultima modă adusă din metropolă. Purta un veșmânt prețios de cleric romano-catolic și avea unghiile splendid colorate.

La galerie era așteptat de un cor mic – șase liceeni de până în doisprezece ani. Care cântară Te Deum, iar rectorul și oaspetele său îngenuncheară pe scăunel și se rugară... După care trecură în trapeză, unde valetul le aduse într-o tigaie ficat de gâscă abia prăjit, cu varză tăiată fin ca firele părului. Apoi li se servi berea în două halbe din tablă.

Când rămaseră singuri, oaspetele întrebă gazda cu o jumătate de glas:

— Sunteți om învățat, domnule rector. Ați scris atâtea cărți. Mi-ați putea spune dacă există un timp paralel celui în care ne aflăm noi?

— Eu cred că există. Fiecare om își are timpul său paralel.

— Dar când moare? Eu mor în fiecare zi. În fiecare seară, un mic exercițiu temporar de moarte. De altfel moartea și este temporară. Capătul zilnic al vieții. Dumneavoastră ce credeți?

— Că omul nu moare niciodată. Timpul său nu se stinge niciodată. Este ceea ce rămâne de la el după moarte...

Când veni timpul de culcare, valetul îl petrecu pe oaspete în dormitorul său anume pregătit, cu perne din piele și cuvertură din blană, și-l ajută să-și șteargă pudra vieneză de pe față. După care îl dezbrăcă și-apoi se retrase, spunând că atunci

când oaspetele se oprește din cititul cărților anume pregătite, să sune din clopoțel, iar valetul o să vină să stingă lumânarea.

Când s-a culcat, oaspetele a întrebat deodată:

— Ai observat că astăzi e ziua aceea?

— Care zi? a întrebat valetul și s-a mirat în sinea lui.

— Astăzi temperatura a fost taman între cald și rece. Când mirosurile sunt cât mai pregnante. Încât totul poate fi mirosit. Îți spun asta ca să te poți folosi de acest moment, pentru că în asemenea zile poți lua urma unui miros, care altfel nu poate fi ușor aflat…

Valetul era uluit. Așeză cu grijă veșmintele oaspetelui și-i simți mirosul. Pentru că în acele zile mirosurile se „vampirizau", mirosul era clar. Duhneau de sudoare încărcată cu o anume ură. Când și-a încheiat treaba fără o vorbă, s-a înclinat și a ieșit din încăpere. Oaspetele a rămas să citească, iar valetul s-a dus la culcare.

În momentul acela, rectorul gimnaziului duse o lumânare în amfiteatru, o lăsă pe catedră, scoase noul toc de scris și două foi de hârtie. Se așeză și se pregăti să scrie în latină, cu caligrafia sa citeață, titlul operei care dospise în el. Dar nu înmuie tocul în cerneală. Ci, în loc de asta, îl vârî în găurica halatului său, mai deschise o dată catedra, din care scoase un pistol. Cel cu două țevi.

Câteva clipe după aceea, valetul auzi din camera în care înnoptase oaspetele două împușcături, cu o mică pauză între ele. Când a urcat, i-a găsit morți pe rector și pe oaspete, într-o baltă de

sânge. Oaspetele stătea culcat pe perna din piele, iar rectorul avea încă tocul prins în găurica din halat. Ambele țevi ale pistolului încă duhneau.

Înainte să cheme autoritățile locale ca să se îngrijească de trupurile morților, valetul scoase tocul din găurica halatului răposatului domn rector, urcă în amfiteatru și puse tocul înapoi în catedră.

EDUARD HAUGESUND (Norvegia)

Scriitor și universitar norvegian. Sub pseudonimul Helvetius, a publicat bestsellere, despre care un editor francez i-a spus: „Să n-aveți iluzii. Rămâneți cu faima, iar noi cu banii!” Romane de dragoste și polițiste i-au apărut în foileton, în publicații din Oslo și, evident separat, în ediții tipărite. A fost tradus în treizeci și trei de limbi: *Peștișori în colivie*, *Fără unghii* ș.a. Editorul său din Norvegia este Solum Forlag, din Oslo. A avut cinci peruci și-n fiecare zi arăta altfel. De la el a rămas și definiția diferenței dintre povestire și roman care sună astfel: „Fraza povestirii este numeric într-o mai mică interdependență față de alte fraze ca în cazul romanului, unde numărul frazelor interdependente este cantitativ mai mare în cadrul general al textului. Romanul a apărut din epos, așadar a fost mai întâi în versuri (Ghilgameș, Homer, poemele epice populare din diverse limbi ș.a.). Povestirea a apărut înaintea romanului, își are originea în proza populară (basmul, povestea, anecdota, proverbul, ghicitoarea, snoava).” A murit în 2005, în urma unui accident aviatic. Se zice că un corb domesticit, care a rămas în urma lui, știa să recite niște foarte frumoase poezii, al căror autor n-a fost niciodată stabilit.

DRUM PRINTRE FIORDURI

— Ce crezi, trebuie să mă căsătoresc cu Brumunda? mi-am întrebat colegul de școală, Dal. Era brunet, arăta ca un hispanic și fuma iarbă la pipă.

— La o asemenea întrebare există un străvechi răspuns cât se poate de rațional, mi-a întors-o el.

— Care anume?

— Vechii cruciați, sub pretextul că se luptă pentru mormântul lui Hristos, înaintea lor vikingii, sub pretextul că navighează pe mări, semănând războaie și jafuri, umblau creanga pe pământul Europei, înainte să se pună pe vreo treabă, făcând aceleași lucruri.

— Adică ce lucruri?

— Călătoreau departe, se războiau și hălăduiau ca să se „canonească”, să se coacă, fie că furau ceva, fie ca să dobândească experiență și mitocănie, atât de trebuincioase unei hotărâri în fața căreia te afli și tu acum. Doar așa te poți decide mai ușor pe care fată o vei lua.

— Păi și ce trebuie să fac? am întrebat la final.

— La fel ca ăștia. Te urci în mașină și străbați Norvegia de la un fiord la altul. În drum, e musai să furi ceva. Orice. Fleacuri: un șal, o mănușă, o sticlă cu rom. Orice.

— Și asta până când?

— Până ce te canonești bine.

— Când o să știu că m-am canonit?

— N-o să știi până ce n-o să visezi un anume vis. Să nu te întorci înainte să visezi câine negru, pisică albă și cocoș. Asta e tot. Și să nu uiți că trebuie să furi ceva.

Eram stupefiat, dar Brumunda era frumoasă. Avea niște sâni foarte apropiați, iar părul atât de lung, că și-l prindea ca o cingătoare. De aceea, a doua zi mi-am pregătit ceva hrană, mi-am legat la gât un lanț cu cornul unei copitate. Corn care servea de pahar. Care nu putea fi pus pe masă, ci

trebuia ținut în mână. Se înțelege că era ades plin. Mi-am luat rămas-bun de la câinele meu, Iva Djima, și de la Brumunda, căreia nu i-am dezvăluit de ce călătoresc, și am pornit-o la drum.

Drumul m-a dus către Bergen, unde am urcat cu mașina pe vapor. Am ieșit din Eidfjord, și în largul mării ne-am pornit să turnăm alcool în noi. Curând, tot vaporul era beat criță. Eu mai presus de toți. Cornul meu se dovedise o minunăție: permanent plin ori cu rom, ori cu whisky sau vodcă. Buimac, m-am culcat în cabină, nefiind sigur dacă e a mea sau nu, și am adormit. M-am și trezit imediat. Am visat că sub plapumă era și câinele meu, Ivo Djima, pe care-l lăsasem acasă. Abia dimineață mi-am revenit; eram într-o cabină străină, am găsit pe o noptieră o proteză dentară și o carte. Am luat cartea cu mine pentru că avea un titlu neobișnuit – *Scrisori din Norvegia*. Văzusem că în ea erau descrise fiordurile, așa că-mi putea fi de folos. Apoi era timpul să-i scriu Brumundei. Iar eu întotdeauna scriu și citesc în același timp, convins fiind că asemenea scrisori ajung neabătut și că nu se pot rătăci. Oricui poate părea ciudat, însă eu am învățat să scriu și să citesc în același timp. Am putut astfel despica cursul cugetului meu, încât să urmăresc separat două lucruri diferite. Dacă aș fi fost muzician, desigur că aș fi putut cânta Grieg și simultan aș fi citit dramele lui Ibsen, desfășurate pe portativul cu note. Am luat, așadar, mobilul și am început să scriu un SMS de dragoste iubitei mele. Ca de

obicei, scriam în paralel cu ceea ce era de citit în carte. Am citit un fragment care se referea la fiordul unde eram ancorați. Acolo stătea scris:

„Când drumul se prelungește, se ajunge la lacul Eidfjord, iar apoi la faimoasa cascadă Vering, unde râul Bjore, într-un necontenit abis de o sută șaptezeci de metri, se prăvale într-un cazan îngust, înzidit din toate părțile de uriașa stâncă. Vuietul se aude din depărtare, iar când te apropii, ai în fața ta splendoarea norvegiană de piatră și apă...”

Așadar, simultan am scris misiva de dragoste și am citit rândurile despre lacul Eidfjord. Fiind încredințat că mesajul a fost primit, am căutat cu ochii peisajul descris, cu lacul și cascada, dar nu l-am văzut niciunde. Trebuie că nu mă aflam în cea mai nimerită perspectivă.

Am fost ultimul care a scos mașina de pe vapor și abia atunci mi-am amintit. Ivo Dzima avea blana neagră. Așadar, deja făcusem o parte a temei – am visat în prima noapte un câine negru! Splendid!

Am întors mașina și m-am îmbarcat din nou pe un alt vapor care se îndrepta către nord. Iarăși m-am îmbătat, iar m-am strecurat în prima cabină pe care am aflat-o. Acolo era culcată o femeie, dar cum deja dormea, ne-am găsit fiecare în patul „său” și-am petrecut noaptea dormind separat și suflând fiecare în pătura sa. Dimineață ea nu mai era, și am găsit în buzunar cartea aceea, m-am cam minunat cum de e acolo, până ce mi-am amintit. Abia atunci am realizat că în urmă cu o zi o furasem și că purtarea mea dădea roade. Un

furt și un câine negru în vis! Făcusem deja două teme! M-am uitat la ceas, am văzut că e foarte devreme, am aruncat o privire pe fereastră ca să mă trezesc, dar pe fereastră se petrecea ceva incredibil. Prin hublou se vedea un sat de pe malul fiordului, iar deasupra lui, în munți, pădurea. Câțiva hoți furaseră o cireadă de vite din sat, pe care le goneau spre munte. Atunci în ochii mei, sau mai bine zis în cuvintele mele, în urechile mele, cineva din sat pusese foarte tare o muzică. Grieg sau Sibelius, nu știu exact. La sunetele muzicii, dobitoacele se opriră în loc, după care, în ciuda ocărilor răpitorilor, se întoarseră alergând spre sat.

Atunci am început să-mi vin în fire. Am scos telefonul mobil și am început să scriu un SMS de dragoste Brumundei și, ca de obicei, am citit în paralel din cartea mea (care nu era a mea!). Am citit pasajul despre fiordul în dreptul căruia se găsea vaporul și care se afla, dat fiind că era iar în Bergen, în fața fiordului Zognefiord:

„Fiordul pătrunde în pământ pe o lungime de o sută până la două sute de kilometri și șerpuiește aidoma unui râu. Dar în multe locuri este atât de lat, încât ai impresia unei mări... Cel mai des fiordurile sunt ape fără maluri...”

Am scris și am citit frumușel, ziua a trecut minunat, însă noaptea nici urmă de vis. Nici vorbă să mai visez pisică albă sau cocoș. M-am gândit mult la ce înseamnă un SMS și la cititul din carte și am socotit că e mult mai eficient să spui

cuvintele prin viu grai, la o întâlnire de dragoste sau într-un reportaj de televiziune, în locul telefonului sau al cărții.

Complet tulburat, m-am oprit din băut la Stierdell, am scos mașina de pe vapor și am luat o cameră la un hotel din partea locului, care se numea La calul negru. „Mai bine ar fi fost La pisica albă", am gândit eu și m-am culcat. În noaptea aceea am visat frumos. Pentru prima oară frumos. Nu eram beat, nu eram pe vaporul care se legăna, ci într-un pat solid și adevărat, cu un așternut în carouri roșii, precum fața de masă de la sufrageria de la parter. Am visat-o pe Brumunda. Era afectuoasă cu mine, poate din pricina acelor SMS-uri, m-a luat de gât și în noaptea aceea am trăit prima orgie cu ea. Îmi amintesc însă că ne incomoda ceva. Ceva care se tot răsucea între noi. Dimineața, când am coborât la micul dejun și m-am așezat la masa acoperită cu fața de masă în carouri, despre care am făcut pomenire, mi-am amintit brusc de vis. Mi-am amintit și ceea ce ne incomodase atât în îmbrățișările noastre. Pisica Leka a Brumundei. Plin de energie, am luat telefonul ca să scriu un SMS Brumundei și, ca de obicei, am deschis cartea de pe acea față de masă în carouri și am început iarăși să citesc despre ceea ce urma să fie vizitat în ziua respectivă. Trebuia să ajungem la râul Utle.

Nici n-am încheiat cititul și obișnuitul SMS către Brumunda, când ospătarul îmi spuse că-mi poate aduce prânzul. Atunci am socotit că m-am trezit foarte târziu.

— Ce-aveți de oferit?

— Știucă sleită.

— Ce-i asta?

— E ciorbă de icre care se varsă peste știuca fiartă și se obține piftie de pește.

— Cum adică?

— Simplu. Întorci în sus un scăunel, legi de cele patru picioare un șervet, peste care verși cratița cu știucă, ca să strecori ciorba prin șervet și să acoperi știuca... Se servește rece.

La prânz am recunoscut că și Brumunda pregătea astfel știuca. Am mâncat odată la ea și n-am știut ce mănânc. Și atunci am lăsat furculița în farfurie. Pisica Brumundei, Leka, era albă. Avea o blană fără pată. Va să zică, am visat pisică albă! Dintr-odată, trei pătrimi din tema mea se realizaseră fără greutate, pentru că, pe lângă faptul că am visat cățel negru și pisică albă, și furtul fusese împlinit. Totul ieșise aproape fără participarea mea, doar dacă nu se omit acele detalii plăcute. Mai trebuia încă să visez cocoș. Cum anume, nu știam. Căci a visa un cocoș nu e ușor lucru.

După lungi și zadarnice rătăciri de la un fiord la altul, după cititul bezmetic din cartea de care mă sastisisem, m-am aflat în fiordul nordic din localitatea Steinkjer. Dacă nu mă înșel. N-am mai coborât de pe vapor. Stăteam la cină în restaurantul vaporului și mâncam ciuperci cu pui, sau cam așa ceva. Lângă mine se afla o doamnă de vârstă incertă. Avea ochii de ambele părți ale nasului și gura deasupra bărbiei.

— Iată ceva frumos, găină, după pește servit zilnic, am spus eu ca să zic ceva.

— Da de unde găină, mi-a întors-o ea, ăsta e cocoș în vin alb. Excelent gătit, a adăugat și a tras o dușcă din plosca scoasă din geantă.

În seara aceea am mâncat și am băut peste măsură. A fost groaznic. M-am întors pe toate părțile în așternutul meu, am luat un măr, apoi o aspirină ca să să-mi revin din mahmureală, dar nimic n-a mers. Am adormit în zori și am visat că friptura pe care o mâncasem își luase zborul de pe tava de argint și voia să-mi scoată ochii.

M-am trezit transpirat și atunci brusc m-am luminat: păi, în sfârșit, am visat și cocoș! Fript, mâncat, tot cocoș era! Și încă în vin! Am cucurigat de încântare și m-am întors acasă. Degeaba anunța cartea un alt fiord, Ordalsfjord cu al său lac. Degeaba telefonul oferea posibilitatea să-i scriu Brumundei un SMS de dragoste. Nimic nu mă mai împiedica să iau hotărârea, dacă voiam sau nu să mă căsătoresc cu Brumunda. Hotărârea o luasem deja de-acasă, de la Oslo.

Am hotărât să nu mă căsătoresc cu Brumunda. Motivul era simplu și convingător. Era deja căsătorită. Pe când eram eu printre fiorduri, ea se măritase cu prietenul meu Dal.

ISIDOR CHAK MUUL (Mexic)

Chaak Mool este anticul nume aztec al ploii, care în sculpturi este întotdeauna reprezentat stând culcat și privind către cer. Astăzi, Isidor Chak Muul este pseudonimul scriitorului mexican de limbă spaniolă. Așa și-a semnat poeziile în presa din Ciudad de México, Cuba și Columbia un autor pe care nu l-a văzut nimeni niciodată. La o expoziție din anul 1989, de la Monterrey, a fost prezentat tabloul unui oarecare Isidor Chak Muul, dar nu se știe dacă este aceeași persoană cu scriitorul. A publicat o carte de povestiri în versuri *Moartea lui Chaak Mool, zeul ploii*, din care a fost luată povestirea omonimă. Editor este Sexto Piso. Când a fost preluată, nu s-a mai putut păstra ritmul originalului.

MOARTEA LUI CHAAK MOOL, ZEUL PLOII

Am auzit vocea: amintește-ți cum ai murit.
Era vocea mea, dar
Care se adresa parcă altcuiva.
Și mi-am amintit. Mi-am amintit agonizând
Într-o unică zi din viața mea.
Era o zi mai aproape apusului meu decât răsăritului.
Ședeam pe o bancă veche de lângă râul Panako.
De-o parte se înălța colină înverzită.
Se lăsa seara și prin amurg
Vedeam antrenamentul echipei de rugbi,
N-aveau treabă că se întuneca.
N-aveam treabă că pe întuneric nu mă vedeau.

Se antrenau în urcuș ca să aibă viteză.
Forță aveau deja, doar că mai trebuia domolită.
Erau în șase grupe de câte patru oameni.
Sus aveau căști și-apărătoare pentru umeri.
Păreau niște cosmonauți.
Jos, fiecare în treningul său,
Așa că aveau picioarele de toate culorile.
La un semn alergau pieptiș pe colină uimitor de iute.
În echipamentele lor ca-n plin război.
Ajunși în vârf unii urlau cu ultimul
Strop de vlagă din musculatura picioarelor.
Alții abia de-ajungeau și abia izbuteau
Să se întoarcă la poalele dealului.
Coborau treptele
Pe care dealul le avea pe celălalt versant.
Dar încă mai voiau. Încă mai voiau.
Cel care-i antrena, asta cerea de la ei.
Mereu încă. Iar ei alergau tot mai iute pe deal.
Se întreceau. Alții renunțau, nu cădeau,
Dar erau unii care rămâneau ultimii.
L-am remarcat pe unul cu pantaloni roșii.
Se luase la întrecere, dar nu-i prea ieșise.
O dată a căzut. Totuși, s-a cățărat și ultimul
Ajuns la vârf a scos ceva între
Geamăt și strigăt. Atunci am știut
Că de el nu va fi nimic. Că Dumnezeu
Nu i-a dat imboldul ca în vârf să ajungă
Și că acolo la alergare în viteză n-o să-i iasă.
Acela cu jambiere roșii, mai slab decât alții,
Fiu îmi era. Așa a rămas și după aceea.

KARLO KEKKONEN (Finlanda)

Kekkonen s-a născut în golful Botnia, în localitatea Vaaze. A scris povestiri interactive și povestiri care, de obicei, nu pot fi plasate înaintea secolului XXI. Culegeri: *Sărutul electronic*, *Tatoo* și *Conectarea USB*. Povestirea prezentată aici este din al doilea volum. Editor: Tammi, din Helsinki. A conviețuit cu zece pisici într-o vilă de pe țărm, în localitatea Kokola. A realizat pentru Nokia reclame laser și anunțuri TV. Cartea lui preferată este *Cum să nu adormi după micul dejun*, pe care ar lua-o pe o insulă pustie, după cum a declarat într-un interviu, dimpreună cu două-trei pisici. Circula o poveste cum că, vreme de cinci ani, el nu a ieșit din papuci. Toate contactele sale le îndeplinea „igienic" – pe cale electronică. Folosea un fel de înlocuitor de telefon mobil, un contact audio-vizual prin laptop. În anul 2006 a fost ucis, nu se știe de ce, de o femeie necunoscută care n-a fost prinsă.

TATUAJ

Într-o dimineață, Gala, fata blondă cu părul încâlcit, și-a pus cele trei inele ale sale, unul din aur egiptean cu piatra scarabeului, care avea permanent o strălucire blândă, o verighetă rece de argint din Spania și inelul străbunicii, care putea răni serios la o strângere de mână, dacă acvamarinul era întors în palmă. Astfel, merse în capitală și se înscrise la facultatea de drept.

Se afla în metropolă ca-ntr-o mănușă străină. Părinții, care aveau în provincie un cabinet stomatologic, au cântărit ofertele de apartamente

din capitală pentru a cumpăra unul dintr-o clădire din anii 1960, cam modestă și în paragină. Au contactat o agenție pentru a intra cu buldozerul în acel spațiu, zidurile au fost mutate din loc, au instalat în noua bucătărie un dispozitiv de tocare a deșeurilor menajere și o hotă, iar în baie un jacuzzi; au cumpărat fiicei lor un nou telefon mobil și-apoi au mutat-o. Curând, ea va ști totul despre toată lumea de la facultate, iar despre ea nimeni nu știa nimic. Nici chiar iubitul ei, care venea la Drept pe rotile și cu mască de scafandru pe capul ras.

Era o frumoasă toamnă timpurie. În fiecare dimineață, Gala ieșea cu laptopul Toshiba la subraț să ia notițe la cursuri și se întorcea pe soare de la facultate, prin parc. La începutul weekendului, a întâlnit în parc un tânăr care a măsurat-o din cap până în picioare. Parcă și-a pus semnătura pe sânii ei cu privirea. Seara, iubitul ei i-a făcut pentru prima oară o vizită, a simțit pe pielea lui cele trei inele ale Galei, care l-au rănit. A tresărit și a privit-o:

— Te-ai tatuat! a strigat el.

— Nici pomeneală, ce tot spui?

— Cum nici pomeneală? Ai pe sâni inițiala N!

S-a privit mirată și, într-adevăr, pe sânul stâng a văzut litera N, ca amprentată cu o pecete încinsă. Au trecut-o fiorii. Și-a amintit de parc și de tânărul care a măsurat-o din cap până în picioare. Dar n-a înțeles nimic. Simțea un gol imens pe dinăuntru. Totuși și-a revenit. Și a spus:

— De ce nu? Este inițiala ta, Nicolas!

El a privit-o mirat.

Dimineața, litera nu s-a dat dusă, n-a dispărut nici în zilele următoare, nici mai târziu. Și nicicând.

Lucru ce nu a fost uitat nici de ea, nici de Nicolas. Nicolas n-a mai venit niciodată s-o vadă, iar ea, ca să se consoleze, a plecat pentru șapte zile, cu avionul, în Cipru. A făcut baie, a vrut să se desfete mâncând raci și scoici, deși nici vorbă de foame. S-a gândit că și foamea trebuia cultivată precum grădina. Privea cum din largul mării răzbătea briza, o vedea lovind țărmul și o simțea pe față. În buric avea un inel aidoma celui purtat de Serena Williams în turneul de tenis din Germania. Poate de aceea, într-o după-amiază, pe stradă, un bătrân în cămașă roșie s-a holbat la burta ei. Deja trecuse, când a simțit că i se furnică pielea în locul acela. S-a uitat – era litera O, ca o pecete pe piele. Treaba cu lăsatul peceților pe trupul ei se repeta. Furioasă, a alergat după bătrânul în cămașă roșie, a încercat să-l prindă de mâna păroasă, însă a simțit o repulsie, și atunci i-a spus în engleză, pentru că era evident turist:

— M-ați rănit. Priviți ce mi-ați făcut pe corp!

Bătrânul s-a întors mirat și a strigat în limba ei maternă:

— Gala, ce-i cu tine iarăși în Cipru?

Era groaznic, fiindcă atunci îl vedea pentru prima oară pe bătrân. A făcut un semn cu mâna și și-a văzut de drum. Și, involuntar, s-a uitat la ceas. Era 16.16. Și iarăși a simțit un gol umplând-o pe dinăuntru.

— Oare o să mi se întâmple asta mereu la 16.16?

Weekendul următor, Gala și-a ales cu grijă lenjeria intimă cu care s-a îmbrăcat și a ieșit în oraș cu o prietenă, pe o stradă unde se afla o cafenea micuță, cu o podea de sticlă la etaj. Voia să-și povestească peripețiile din vacanța de vară. Au intrat și s-au așezat. Încă de când a urcat, a simțit încântată câteva priviri masculine aruncate printre scările de sticlă sub fusta ei, dar a mai simțit ceva, care nu era privire masculină. Sub fustă i s-a insinuat și o femeie, și chiar acea privire de femeie a lăsat o pecete pe pielea ei. A simțit ceva ca o arsură sub fustă. Și-a strâns poalele și, îngrozită, a văzut pe coapsă o cicatrice în forma literei K. S-a ridicat de la locul ei, a coborât în încăperea de jos și s-a apropiat de o fată cu un pulover verde care își bea singură ceaiul. I-a spus așezându-se la masa ei:

— Tu te-ai uitat sub fusta mea.

— Așa e. Porți chiloți Schiesser. Îți vin excelent.

— M-ai rănit.

— Scuze. Dar nu exagerezi un pic?

— Nu exagerez și sunt disperată. Uite, privește.

Gala ridică fusta și pe coapsa ei bronzată de soarele cipriot, fata cu pulover verde privi cicatricea în forma literei K.

— Tu ți-ai lipit litera asta de picior, zise necunoscuta.

— Nici vorbă. Asta-i toată chestia. Tu mi-ai făcut-o. S-a învinețit un pic. Parcă-s o găină.

— Eu? Cu privirea? Știi ce, să-ți spun ceva. În secolul XXI s-au nimerit diverși. Unii se dau la fund și crapă, alții rămân și mor în secolul XX, deși trăiesc în secolul XXI, iar pentru unii, abia în secolul XXI devine clar că-s proști ca noaptea. Tu dintre care ești? Sau vrei să mă aburești?

— Nu te aburesc. Chestia asta nu mi se întâmplă pentru prima oară. Deja mi-au mai pus peceți. Sunt plină de litere. Deja port un N pe sân, litera O pe abdomen, acum pe coapsă am K-ul tău, mâine o să am tot alfabetul crestat pe mine... M-a lăsat și iubitul din pricina peceților ăstora de pe mine.

— Stai un pic să facem ordine în povestea ta. Când s-au petrecut lucrurile astea?

— Cum când? Cum mă privea cineva, așa cum ai făcut tu, pe loc. Mă pișcă, și pe mine rămâne litera. O să ajung alfabet ambulant.

— Nu la asta m-am gândit. Azi ce zi e?

— Vineri.

— Iar celelalte zile în care ai fost rănită, care sunt? Amintește-ți!

— Stai să văd... Pe bune, întotdeauna în weekend. Da, era lege să se petreacă vineri. Incredibil... Acum măcar știu ceva. O să fiu atentă în vinerea următoare.

Și s-a uitat la ceas.

— Deci, ciudat că se repetă regulat, vinerea la 16.16. Îți mulțumesc pentru descoperirea asta.

— Dacă mai pot face ceva pentru tine, spune... Chestia cu iubitul se rezolvă ușor. Am eu pe unul pentru tine, dulce de tot. Încă n-a gustat femeie. L-aș consuma eu cu bucurie, dar, după cum vezi și

singură, nu mă culc cu bărbați. O să-ți fac cunoștință cu el, dacă vrei. I se spune „Prințul", fiindcă seamănă cu ăla din bronz care în fiecare oraș stă pe cal în fața teatrului.

Astfel s-a întâmplat că, vinerea viitoare, Gala, fata în verde și „Prințul" au ieșit împreună la un suc. Băiatul era fermecător, ședea acolo, cu barba încă nerasă, cârlionțată și atât de roșcată, că parcă ruginise. Era tare bine făcut pentru cei treisprezece ani ai săi și nu fuma. Mânca floricele și n-a scos o vorbă tot timpul. Gala l-a invitat să-i facă o vizită și, cuprinsă de avânt, a comandat și a instalat în baia sa un nou lavabou din lemn pentru „Prinț", i-a cumpărat trei perne, iar pe speteaza fotoliului, anume rezervat lui, a pus husa rachetei ei de tenis, fiindcă ea nu juca tenis.

În noaptea aceea a visat că are un pian Yamaha, care pe ploaie degajă un miros de oaie tunsă. Când a vrut să lovească clapele, din pian se răzleţiră păsărele ce-și luară zborul în visele altora, lăsând după ele în visul ei surzenie și ceva zile brânzite, în cârdul nopților covăsite...

A doua zi după-amiaza, „Prințul" a venit în vizită. Ea a pregătit icre albe, salată cu susan, din nouă ingrediente, și pește flămând de iarnă, pescuit cu o clipă înainte să se oprească apa. Doar că era prea devreme pentru cină. L-a pus pe scaun, a făcut o cafea, dar el a spus că nu bea cafea. Ea s-a cam fâstâcit, el era și mai frumușel decât în cafenea. Apoi s-a auzit muzică din vesta lui.

— Îl ai pe Liszt în buzunar! a spus ea și a râs.

El a scos telefonul și l-a închis. Stăteau unul în fața celuilalt, ea i-a atins mâna și a spus:

— Conform statisticilor, de-a lungul vieții facem dragoste de două mii cinci sute de ori... Ne sărutăm cam două săptămâni în total...

A cântărit-o cu privirea. Două scoici sidefii desfăcute s-au înfipt în ea, fiecare cu perla sa înăuntru. În aceeași clipă a țipat, simțind pe sânul drept ceva ca o mușcătură.

— Ce-mi faci?

Își descheie nasturii și în locul acela văzu o pecete roșiatică în forma literei I.

— Cum îndrăznești să te porți astfel? Că doar nu-s vită ca să mă ștanțezi! a strigat ea.

El era de-a dreptul uluit, s-a ridicat, a murmurat tulburat ceva ca o scuză și s-a făcut nevăzut din casa ei. Și din viața ei. Ea a căzut pe scaun și a început să plângă.

— Cum se numește asta? Echimoză, pecete, stigmat, cicatrice. Literă. Oricum s-o numi, poate-o fi ultima amprentă...

N-a fost ultima. Ultima a apărut în vinerea următoare, după-amiaza.

*

În vinerea aceea, cursul era pe sfârșite. Profesorul privea pe fereastră la ultima zi însorită din acel an și vorbea cu o voce obosită, fără salivă.

— Există anumite cazuri care sunt considerate excepții în jurisprudență și care au un rezultat neașteptat. Aș ilustra ce vreau să spun printr-o comparație. Așa cum în chirurgie se recurge la „cezariană" atunci când nașterea nu este posibilă,

în mod firesc, pe cale naturală, fiind, prin urmare, îndreptată în direcția opusă, la fel și în jurisprudență există cazuri când, descoperindu-se un fapt neașteptat, nefiresc, se ajunge la un remediu care rezolvă cazul, în ciuda oricăror așteptări. Iată, de pildă, un exemplu din Grecia Antică. Este consemnat cazul neobișnuit al sculptorului grec care a fost acuzat că, la statuia zeiței Atena, a folosit mai puține materiale scumpe, aur, fildeș și altele, decât i s-a plătit. Pentru că statuia era deja turnată și amplasată într-un loc corespunzător din oraș, reclamanții erau încredințați că acuzatul n-o să se poată apăra și că va trebui să plătească dauna. În ciuda tuturor așteptărilor, sculptorul a demonstrat că părți din statuia sa sunt demontabile și că, „printr-o cezariană", se poate desface în elementele sale componente. A scos de pe statuia Atenei bucățile din aur și fildeș, le-a cântărit și astfel și-a dovedit nevinovăția...

Orele de curs din ziua aceea se încheiară, studenții se împrăștiară pe treptele largi ale intrării în clădire. Se grăbeau, afară îi aștepta o minunată după-amiază însorită. După-amiaza unei zile care nu avea nici ieri, nici mâine, se avea doar pe sine, și asta era mai mult decât de-ajuns. Gala purta o rochie fără mâneci, cobora radioasă treptele aidoma clapelor unui pian, când pe brațul drept a simțit ceva ca un ghimpe. S-a uitat și a văzut îngrozită că în locul acela se făcea o echimoză în forma literei A. S-a uitat în jur și l-a

văzut în spate pe făptuitor, pe colegul său de an, Christofor Luns. Râdea printre mustățile sale ca prin fân și se holba la ea. Ceea ce a înfuriat-o.

— O să te reclam că mi-ai produs durere fizică și sufletească și o să primesc despăgubiri, pentru că pot arăta cicatricea în forma literei A pe care mi-ai făcut-o pe piele.

— N-o să poți, fiindcă ai să pierzi procesul înainte să deschizi gura.

— De unde știi?

— Știu, ce, tu nu știi?

— Ce?

— Că sunt plătit să fac ceea ce ți-am făcut, iar tu te reprezinți fals. Tu nu ești nici persoană juridică, nici persoană fizică. Nu ți-a spus nimeni niciodată că nici nu exiști?

— Tu vrei să mă aburești.

— Nu te aburesc. Înfige-mi un deget în ochi și-o să vezi.

— Doar nu-s nebună. Sunt avocat și cunosc consecințele.

— Nu ești avocat, ești o păpușă laser obișnuită, lăsată să se plimbe prin lume. Ai fost concepută să fii reclamă TV pentru telefoane mobile NOKIA. Spotul tău este difuzat în fiecare vineri la 16.16. Iar în restul timpului, te miști de colo-colo ca o momeală ambulantă pentru furnizarea comunicației fără fir...

La acele cuvinte, Gala împunse cu degetul în ochiul necunoscutului. N-a curs sânge deloc. A împuns tot mai mult, iar el a privit-o și a râs printre mustățile ca fânul.

Atunci el a fluturat din mână și a trecut prin ea ca prin ceață, coborând treptele către stradă…

VÁCLAV SEDLACEK (Cehia)

Sedlacek s-a născut în Plzeň. La Praga a învățat în anii 1970, studiind jurnalism și regie de film. Apoi o vreme a fost corespondent de presă la Moscova, după care la Berlin. Filmele sale n-au fost bine primite. Titlurile sunt: *Ora de lătrat* și *Pingele irosite*. A scris povestiri sub pseudonimul „Săgetătorul". Nu și le-a strâns niciodată în volum. Le-a publicat un editor rus, fiind traduse în rusă și anume redactate pentru a fi citite la telefonul mobil. A publicat la editura Odeon din Praga o carte sub anonimat. Unii martori oculari susțin că-și lipise în baie tăieturi din ziarele în care s-a scris despre filmele sale. A declarat într-un ziar praghez că n-o să moară niciodată. A murit anul trecut.

CEA MAI SCURTĂ POVESTE DESPRE PRAGA

— Ai fost la Praga?

— N-am fost. Dar tu?

— Acolo m-am născut.

— Aș vrea să văd Praga. E frumos acolo?

— O s-o vezi în zece minute. Doar să vină trenul. Până atunci să-ți spun o poveste despre Praga și-o să judeci singur.

— Crezi că trenul o să întârzie, încât o să ai timp să-mi povestești povestea ta despre Praga?

— Nu. Va veni la timp. Iar ceea ce o să-ți povestesc este cea mai scurtă poveste despre Praga.

Era momentul prost al zilei. Cam trei și jumătate. Și nu era zăpadă, ca acum, când șinele-s fierbinți, că poți prăji cârnați pe ele. În cursul anului 1920. Se simțea damful de smoală de pe acoperișurile încinse. Soarele dogorea, vrând parcă să spună ceva, dar în mica gară din suburbia Pragăi (unde nu staționa niciun tren rapid) n-aveai de ales ce să discuți. Pe băncile dispuse de-o parte și de alta a intrării pe peron ședeau doar doi oameni. După faptul că se aflau acolo în vremea aceea, se putea conchide că amândoi așteptau trenul local de Kladno. Ședeau cam ca noi acum, doar că plecau din Praga, nu ca noi, la Praga. Unul dintre ei, mai scund, avea pe cap o caschetă, iar celălalt, deși cu gâtul foarte lung, avea un guler alb și scrobit, cu lavalieră. Unul putea fi negustor de vite, iar celălalt, judecând după costum și pantalonii dungați, avocat sau funcționar bancar. Amândoi asudați și tăcuți. Deodată, unul din ei, cel cu caschetă, scoase o batistă în carouri îmbibată cu „apă de colonie" ieftină și se șterse la ceafă.

— Cald, zise și-și scoase cascheta.

— Da, răspunse celălalt și-și încrucișă picioarele lungi.

Cu acele vorbe, bărbatul înalt scoase din vesta pe care-o purta, în ciuda arșiței, ceasul. Ceasul era fierbinte, dar mergea. Se uită cât e ceasul, îl închise și-l puse la loc în buzunar. Celălalt întoarse capul și privi ceasul cel mare, încadrat în negru, al gării, care se auzea ticăind deznădăjduit. Își măcina grăunții unul câte unul. Prin timpul stătut, se auzea corul greierilor.

— Nu-i.

— Da, încă nu e.

La care bărbatul mai scund, scoase din buzunar o ploscă micuță și trase din ea. Celălalt privi florile pălite din gară, în ghivece suspendate.

— Eu cred că acum va veni, zise el.

— Da.

Prin peisajul șerpuitor, se auzi un țiuit îndepărtat. Când a sosit trenul, cel cu caschetă a urcat în vagonul de clasa a treia, nu prea aglomerat, iar celălalt în vagonul gol de clasa a doua. Astfel au plecat amândoi la Kladno.

— Și?

— Asta-i tot.

— Faci mișto!

— Nu fac mișto. Ăsta-i adevărul. Unul dintre ei era Franz Kafka (1883–1924), autorul Procesului, iar celălalt, de asemenea din Praga, Jaroslav Hašek (1883–1923), creatorul bravului soldat Švejk.

SANTIAGO CASARES HILL (Spania)

S.C. Hill este pseudonimul scriitorului care a trăit în Saragossa și a scris în limba spaniolă povestiri, eseuri și memorii. A publicat la sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI, la editurile Anagrama, Espasa calpe și Akal literaria, din Madrid. Nu i-a păsat de cărțile sale, *Vară fără liman*, *Privire pierdută*, ori de eseuri, printre care unul despre Goya. Mai abitir s-a îngrijit de câinele său, din rasa ogar rusesc, căruia deseori i-a mijlocit relații câinimoniale. După cum spune într-un interviu pentru publicația metropolitană *El Mundo*, cel mai bine s-a simțit atunci când desena la computer.

ÎNTR-O NOAPTE, FRANCISCO GOYA…

Într-o noapte, Francisco Goya (Francisco José de Goya y Lucientes), cunoscutul pictor de curte, a rămas ceva mai mult decât de obicei în atelierul său. Numai ce și-a vârât pensula din păr de castor în culoarea galbenă de pe paleta de sticlă de Sevilla și, ca într-un vis, i-a apărut o creatură ciudată care i-a răsturnat șevaletul cu tabloul pe el și s-a apropiat ca să-l sufoce. Tabloul era, după cum își amintea el în vis, *Tauromahia*. El a adormit la Bordeaux, iar visul s-a petrecut la Saragossa.

— Cine ești?

Atât a mai avut putere să întrebe Goya, cu o limbă de care parcă era legată o cioară vie.

— Cine ești? Cine ești? striga în ajutor pictorul, abia mișcându-și limba, fiindcă cioara prinsă de ea dădea din aripi.

Atunci acea arătare din vis încetă să-l mai sufoce și zise:

— Eu sunt sufletul tău. Nu m-ai recunoscut?

În groaza de a se apăra de o nouă sufocare, Goya se pălmui și vru să se trezească din vis, dar trebui să mai rămână un pic acolo, pentru că, într-adevăr, se petrecea ceva important, ceea ce el, ca pictor, trebuia să vadă. Fiindcă Goya nici în somn nu înceta să fie pictor, să privească aidoma unui pictor, chit că în vis mijise ochii, căci nu văzuse nimic. Așadar, când el se apăra de năpasta care se prezentase (părelnic?) ca fiind sufletul său, acesta se întoarse să plece și atunci Goya îl văzu. Văzu un strop de culoare pe mâneca lui (sau ce-o fi avut). Era culoarea galbenă. Care culoare galbenă ajunsese acolo în vălmășeala aceea cu tabloul și paleta... Sufletul său se pătase cu galben...

Când s-a trezit, Goya a văzut că afară se crăpase de ziuă și că era la Bordeaux, iar nu la Saragossa. S-a gândit:

— Acum o să fiu mereu atent la cei care au un pic de galben pe mânecă. Căci ar putea fi sufletul meu!... Sufletul meu? se întrebă el aiurea, încă sub boneta de pluș a nopții din visul său. Oare și eu oi avea, ca evreii, trei suflete? De altfel, o să văd. Cu sufletele nu se știe niciodată.

Într-o seară, Francisco Goya se afla la râu.

În luna iulie, lângă râu, la Bordeaux, înserarea părea mai plăcută și mai lină când Goya ieșea, de

obicei, să se plimbe de-a lungul malului. Pădurea nouă, abia răsărită, era mai tânără decât el. Exista un loc unde pescarii dintr-o piață din apropiere aruncau peștele stricat, ca și măruntaiele peștilor curățați și vânduți. De aceea Goya ocolea de departe locul acela. Numai că-n ziua aceea a aruncat o privire la mormanul de măruntaie care te trăsnea cu duhoarea lui. Și, prin damful acela, a zărit ceva care l-a înmărmurit. A zărit culoarea galbenă. Și nu numai atât. Culoarea galbenă era pe mâneca cuiva și acest „cineva” se afla în inima puturoșeniei ăleia și el trecu prin duhoare de parcă doar pe acolo se putea trece.

„Oare sufletul meu se plimbă prin duhori ca prin coloana gărzii de onoare?” se întrebă el, ținându-se de nas.

Într-o dimineață, se petrecu ceva care îi reaminti lui Francisco Goya împrejurarea aceasta pe care o uitase. Gazda atelierului său gătea în ziua aceea varză cu berbec. Ca de obicei, varza era picantă. Când s-a așezat să mănânce, Goya a văzut în farfurie ceva gălbui. Dar cum varza era teribil de picantă, pictorul n-a dat atenție și a mâncat „chestia”. În aceeași clipă, a simțit în gură, pe lângă iuțeala grozavă, și ceva nedigerabil. Și-a vârât două degete în gură și a scos o bucată de mânecă. Pe care a privit-o buimac. Pe mânecă era pata galbenă.

„Că doar nu mi-oi mânca sufletul?” gândi el și nu mai voi să pună gura pe varza cu berbec.

De acum nu mai putea fi vorba de uitare. Numai că Goya nu avea cum presimți când urma o nouă întâlnire cu sufletul său. Și cum ar fi aceea. Dar

într-o zi înnorată, Francisco Goya, când nădăjduia cel mai puțin, chibzui că treaba se repetă. În dimineața aceea, în parcul principal al orașului, se auziră niște țipete groaznice, gemete, încât Goya își astupă urechile, nu și ochii. În curtea vecină erau castrați porcii care, prin strigătele lor, implorau, iar strigătele lor provocau mâncărimi în urechi. Printre acele strigăte, Goya a văzut clar trecând pe mâneca lui un pic de culoare galbenă. Prin urechile neastupate. De parcă strigătele deschideau drumul. Goya trecu pe partea cealaltă, ca și alți trecători, dar a știut ce se petrece. Sufletul lui reapăruse.

De ce?

Îi rămânea să picteze și să aștepte ce va urma.

Într-o după amiază, Francisco Goya avu impresia că un stol de păsări zboară prin el. Chestie care l-a dat gata și a scos un oftat atât de adânc pentru Spania, că te puteai îneca în el. Se apropie de un vânzător de castane și cumpără câteva castane fierbinți ca jarul. Vru să le curețe, însă, fiind atât de fierbinți, nu putu. Atunci o mânecă, pătată cu culoarea galbenă, se vârî pe sub brațul lui Goya, decoji o castană, apoi o a doua, decoji toate castanele, fără să se pârlească. Când Goya s-a întors, n-a mai fost nimeni în spatele lui. Atunci el cumpăni: e clar că sufletul meu poate trece prin putori, prin strigăte, prin foc, prin iuțeală și, dimpreună cu ele, prin mine, în trupul meu, se poate folosi de absolut toate aceste lucruri. Doar ca să-mi iasă în față. Lucruri

care nici nu-i sunt potrivnice, dimpotrivă, parcă îi oferă prilejul să se deplaseze. Dar ce e cu ochii? Cu simțul văzului? Eu sunt pictor!

Într-o după-amiază, Francisco Goya a avut iarăși o întâlnire cu sufletul său. Ieșise pe strada cu prăvălii. Mergând, se gândea cum s-ar putea picta proverbul „câtă viață, atâtea păcate". Atunci a remarcat o mânecă pătată cu o picătură de culoare galbenă, care se pierdea după colț. Putea foarte frumos s-o urmărească pe străduța îngustă. Care era pustie și, prin urmare, nimeni nu-l putea incomoda, dacă ar fi știut să vadă prin casă sau după zid... Dar Goya a înțeles că nici el nu a dispărut după colț și că mâneca pătată cu galben nu se putea vedea după colț, pe strada pe care nu ești. Și totuși a văzut-o.

Evident că nu poți vedea mâneca dispărută după colț. Doar dacă ai deveni Goya.

SIMEON BAKIȘETI (Armenia)

Bakișeti a fost poet și a predat literatură armeană veche la o școală medie superioară. A publicat un manual de ashuta scrisă în ashabari. A scris pentru radio în rusă. Culegeri de povestiri: *Tigrul cu inimă bleagă* și *Nasul*. A fost căsătorit cu o rusoaică. Se ducea o dată pe an la Sankt Petersburg, Petrograd pe atunci, că Armenia aparținea Uniunii Sovietice. Când Armenia s-a desprins, el a continuat să scrie pentru radio, dar nu în rusă, ci în armeană. A publicat o carte și la editura Urta. A divorțat și a rămas să conviețuiască cu bătrâna lui menajeră, care era din valea Araksa. A învățat-o să scrie și ea a devenit cel mai bun elev al lui, deși îi putea fi mamă. Se crede că a fost poetă, dar a conceput și povestiri. Nu se știe în mod cert dacă textul pe care îl prezentăm aici este de mâna ei ori a lui. A socotit că o să moară în 2007 și, doi ani la rând, ori de câte ori trebuia să pună o dată, consemna anul 2006 drept anul curent. A murit în anul 2009.

TEATRU DE HÂRTIE

— Vrei să ne jucăm de-a teatru'? și-a întrebat Hagiatur sora.

— Nu! a răspuns ea.

Hagiatur știa motivul. Era cu doi ani mai mare decât el și era totdeauna cu „nu" în brațe. Așa încât trebuia să pregătească teatrul singur. Ea, se știe, avea să i se alăture când totul era gata, fiindcă nu rezista. N-ar fi scăpat prilejul de a mai cârti.

Discuția se purta la Viena, în mănăstirea armeană cu hramul Sfântul Duh. Tatăl celor doi

copii care discutaseră era clopotar la mănăstire și ajutor la tipografia mechitaristă, care lucra pentru sfânta obște. Erau armeni. Teatrul des- pre care discutau copiii era din hârtie. Primit de amândoi la aniversarea de șapte ani a lui Hagiatur. Trebuia asamblat și de aceea Hagiatur era nevoit să trudească. Scena era pentru opera Răpirea din Serai, dar, în jocul lor, Hagiatur și sora lui i-au adăugat și niște culise din hârtie.

Mai întâi, după ce-au făcut o vizită la un teatru adevărat, au păstrat biletele de intrare. După moda de-atunci, pe ele apăreau actorul principal și actrița principală. Copiii i-au decupat. I-au lipit pe cartoane, pe care le-au prevăzut cu sfori prinse de niște mânere, cu care personajele puteau fi mișcate pe scenă. Teatrul lor de hârtie, un fel de joc de societate, avea scena cât holul de mare, cu cele două scări bifurcate, care duceau la etaj, unde se afla încăperea în fața căreia era palierul cu parapet. Deși totul era făcut din hârtie, se vedeau clar și etajul, și holul. În linii stângace, semăna cu holul și treptele palatului vienez Auersperg. De fapt, scena semăna cu multe alte încăperi frumoase din oraș și, de ce nu, și cu reședința lor de la mănăstire. Pentru a decora culisele încăperii, copiii au împodobit-o cu imaginea lui Grigor Narekatsi, poet din secolul al XI-lea, decupat dintr-o tipăritură, și cu o icoană a Sfântului Nicolae, decupată dintr-un calendar bisericesc. Pentru ca totul să pară și mai convingător în culisele de hârtie, băiatul a pictat în holul teatrului său un raft cu cărți. Aidoma celui aflat în holul din fața intrării la tipografia

mănăstirii. Întâi a numărat cărțile de pe acel raft. Erau treizeci și șase, adică tot atâtea ediții câte publicase tipografia. După care le-a desenat cu migală pe raftul din hârtie al teatrului său „pe proptele”. Desenându-le, el își întreba sora:

— Ai citit toate cărțile astea?

— Nu.

— Nu mă gândeam la cele pe care le desenez pe hârtie, ci la cele adevărate.

— Toate cărțile sunt din hârtie. Nu le-am citit. Și nici n-o să le citesc cât sunt făcute din hârtie. După aia, o să văd.

— Vrei să ne jucăm „de-a baba oarba”? a continuat s-o ia la întrebări Hagiatur, când totul a fost gata.

Știa că soră-sa o să spună „nu” și pe asta se baza. Plănuise să o pedepsească pentru acel agasant „nu”.

„O s-o învăț să spună odată și «da» vrând-nevrând!” a hotărât băiatul.

— Nu! a spus ea, dar a înșfăcat figura feminină lipită pe carton, gata să intre-n joc.

În ce consta jocul – ea urma să spună ce-o să facă omul din carton, iar fratele ei trebuia să-și miște figura și să-i asculte neabătut indicațiile. Lucru valabil și invers: ea trebuia să asculte indicațiile fratelui, pentru ca figura ei feminină din carton și ață să se miște pe potriva instrucțiunilor.

— Să ne jucăm „de-a v-ați ascunselea”, a adăugat ea.

— Cine se ascunde primul? Tu?

— Nu! a spus sora.

— O să ne ascundem în hol?

— Nu, o să ne ascundem la etaj.

Așa își ducea ea de nas frățiorul mai mic, nedându-i prilejul să dea și el o indicație la spectacol, să spună ceva.

— Să se ducă ăla care se ascunde pe treptele din stânga? a întrebat el.

— Nu. Să se ducă pe brațul drept al scărilor, i-a întors-o sora lui, iar băiatul (căruia îi venise rândul să se ascundă) își duse figurina pe scara din dreapta, care era din hârtie colorată și care imita treptele de marmură.

— Acum el o să se ascundă în cameră? a vrut să știe Hagiatur.

— Nu! i-a răspuns sora lui. El o să se ascundă pe palierul balustradei.

— Dar acolo nu e un loc de ascunzătoare! s-a văicărit băiatul.

— Nu e adevărat! i-a tăiat-o soră-sa. Să treacă peste balustradă și să se ascundă acolo.

— Și dacă o să cadă?

— N-o să cadă! i-a retezat-o ea.

Când în jocul „de-a v-ați ascunselea” a găsit figurina masculină ascunsă pe marginea balustradei de la etaj, unde, la indicația ei, a ascuns-o fratele, a ajutat-o, deși era speriată, să revină peste balustradă pe palier și să se liniștească. Asta a fost cu omul din carton. Sora a dovedit că el n-o să cadă.

„Splendid!” a socotit Hagiatur în sinea sa, în vreme ce ea ajuta omul din carton să revină peste balustradă, „cineva poate să o împingă și ea să-și frângă gâtul, fiindcă o să cadă în hol”.

— Ce trăire! a spus el cu voce tare, decis să pună treaba în aplicare.

Într-o după-amiază, în vreme ce tatăl și mama dormeau, Hagiatur își întrebă sora:

— Vrei să ne jucăm „de-a baba oarba”?

Stătea în holul reședinței lor de la mănăstire, pe un covor armean de sub tabloul lui Ovanes Tumanian[19]. Știa că sora lui o să spună „nu” și pe asta conta. Totuși, era ceva absolut neobișnuit, căci teatrul din hârtie nu era pregătit, nu era nici urmă de scenă în fața lor, iar personajele din spectacol lipite pe carton răposau într-un sertar.

— N-o să ne jucăm! a spus ea, dar a înțeles că o să fie vorba de un cu totul alt joc.

Fără culise și personaje din carton. Jocul va fi adevărat. Ei înșiși, fratele ei și cu ea, vor fi protagoniștii, iar reședința lor va juca rolul de scenă.

— O să ne jucăm „de-a v-ați ascunselea”, a adăugat ea.

— Vrei să ne ascundem noi înșine ori să fie eroii din hârtie? a întrebat el șiret.

— N-o să se ascundă eroii din hârtie, ci noi.

— Și unde o să se ascundă? Și-n hol? a întrebat fratele ca de obicei, chit că-n fața lor nu era scena din hârtie, căci de-asta nu era clar ce întreabă.

Doar că sora lui a răspuns cu o hotărâre nestrămutată:

— Nici vorbă. O să ne ascundem la etaj.

— O să vrea să se ducă cel care se ascunde pe scara din stânga?

— Nu. O să plece pe scara din dreapta, i-a întors-o sora, și băiatul (căruia îi venise iarăși rândul să se ascundă) o porni.

Acum, că nu erau scena din hârtie și figurile din carton, urcă singur brațul stâng al scărilor, care era din piatră adevărată. Pe scări atârnau litografii cu Abovian[20], și cu Șevardnadze, imprimate la tiparnița mănăstirii și încadrate în rame metalice.

— Acum pot să mă ascund în cameră?

— Nu poți! i-a întors-o sora. Acolo dorm tata și mama. O să te ascunzi pe palierul de lângă parapet.

— Dar acolo nu e loc de ascuns! a strigat băiatul.

— Ba e loc, i-a tăiat-o sora. Treci peste parapet și te ascunzi acolo.

— Și dacă o să cad? Dacă o să-mi fie frică?

— N-o să cazi. Te ajut eu, așa cum data trecută l-am ajutat pe omul din hârtie, să treci peste parapet și să-ți treacă frica.

Hagiatur abia aștepta o asemenea explicație, așa că se aruncă peste parapet ca să se ascundă. Aștepta ca sora lui să-l găsească în jocul „de-a v-ați ascunselea", să se sperie și, după aia, după ce jocul se termina, să-l ajute să revină în siguranță peste parapetul de pe palier. Atunci, gândea el, ar fi momentul în care ar putea-o împinge. Ca-n mod sigur să-și frângă gâtul...

Cu asemenea gânduri stătea el pe marginea îngustă a parapetului. Atunci, ca-n jocul „de-a v-ați ascunselea", sora l-a găsit pe Hagiatur și i-a zis, împingându-l în prăpastie:

— Da, de data asta o să cazi!

După o sută de ani de căință și două războaie mondiale, sora lui Hagiatur hotărăște să-și recunoască în cele din urmă crima. I-a șoptit nepoatei, care avea douăzeci de ani:

— Tu știi cum a murit fratele meu, Hagiatur?

— Ce-mi pasă mie cum a murit cineva pe care nu l-am văzut niciodată?

În momentul acela, nepoata înregistra cu telefonul o emi- siune TV despre cartea electronică în Japonia și nu-i ardea de conversații. Ea nu considera, ca mulți alții, că ar fi amenințată cartea. N-avea grija asta. Se temea pentru noua carte electronică, care o va înlocui pe cea de hârtie. Presimțea unde este capcana. Prin dispariția apei care se folosește la fabricarea cipului cărții electronice.

INGA ULV (Danemarca)

Scriitoarea daneză Inga Ulv s-a născut în localitatea Odense. Probabil este cel mai tânăr scriitor al acestei antologii. A tradus întâi din rusă și sârbă, pentru că a studiat slavistica, după care s-a dus la televiziune, și aici, la studioul central de televiziune danez, a condus departamentul de cultură. Sub pseudonimul Sofia Britt, a scris povestiri pentru numeroase reviste. Una dintre aceste povestiri, „Loc sub clar de lună”, a obținut premiul danez PEN. Ca stângistă, n-a fost privită cu bunăvoință de critica literară, însă, cum critica literară nu mai exista, Inga a reînviat un pic în 2006 și 2007 și a publicat două cărți: *Studii de teatru* și povestiri sub titlul *Prințul care nu era din Danemarca*. Au apărut la editura Centrum. A murit anul acesta, în călătoria sa către Egipt. N-a mai apucat să-și vadă ultima carte, despre prințul care nu era din țara ei. Din această carte a fost preluată povestirea de față.

ÎNCĂLZIRE GLOBALĂ

Fumul stătea nemișcat. Domnișoara Nielseen îl privea ca pe o fantomă. De mult începuse să fie preocupată de încălzirea globală. Totul începuse înainte ca în ziare să existe obișnuința de a se scrie despre așa ceva. Ea a devenit un adevărat cunoscător al domeniului. Urmărea toate discuțiile de pe internet care atingeau chestiunea, citea tot ce putea găsi despre acest lucru și, cu mare atenție, observa cerul, asculta prognozele vremii la radio, la televizor și pe orice rețea unde se vorbea despre canicule

nemaiauzite. Număra norii atunci când erau și își însușise știrile despre cum o să-și schimbe Pământul polii, despre cum a pătruns deja cu douăzeci de centimetri căldura în suprafața solului, despre amenințarea foametei, despre inundații, respectiv înghețuri, fiindcă unele zone ale Pământului, ca de pildă Chicago, se află parcă sub cupola căderilor de zăpadă. Se temea de topirea ghețarilor de la poli, prevedea epidemiile care ar fi urmat pe Pământ, după o posibilă migrație a popoarelor aflate în căutarea unor zone ferite de inundații și secetă, de fapt, a unor condiții mai bune de trai, lucru care ar fi adus foamete și boli. A visat la o îmbrăcăminte ingenioasă, încă neimaginată, care să mențină aceeași temperatură în interiorul său, reflecta unde să fugă de dogoarea verii și era îngrozită la gândul că pe pământ va domni doar un singur anotimp – vara, sub controlul vigilent al celui mai mare vrăjmaș al ei, Soarele. Vânturile solare și faptul că planeta Pământ nu poate suporta mai mult de ٣,٥ miliarde de oameni (număr de mult depășit) îi spuneau ritos că trupul nostru ceresc ar trebui ca măcar pentru o clipă să se scuture și să rânduiască acest haos, în care găurile din aer provocate de intervenția omului în ecosistemul naturii nu aveau cum să fie pe ultimul loc... Era întru totul de acord cu spusele unei politiciene că, în general, viitorul n-o să semene cu trecutul și ei i se părea că viitorul poate fi văzut clar, numai că nimeni nu i-ar fi dat crezare că îl vede. Pentru că-l vedea în cele mai sumbre nuanțe posibile. Cataclism cosmic.

Reflectând la ce-ar putea face în asemenea situație cu modestele sale posibilități, domnișoara Nielssen a hotărât ca măcar pe timpul verii să-și facă rost de o pălărie cu boruri largi. Măcar un pic să o ferească de radiații. Pentru început, atât putea cu modestele ei venituri – să se izoleze, deși simțea că va trebui să treacă de la mantoul de blană la costumul de baie, și poate apoi să rămână doar în costum de baie. Astfel gândea ea metaforic, fiindcă mantou de blană nu avea, iar costumul de baie era unul de acum doi ani.

Oricum, fără a mai zăbovi, s-a îndreptat către un butic unde putea face rost de o pălărie. Întâi a căutat ce-i trebuia la Springfield, apoi la Zara și în alte magazine care ofereau încălțăminte sport și, spre regretul ei, caschete care fereau doar fața, nu și umerii și ceafa, sau invers. A început să cutreiere buticuri cunoscute și, în afara celor cu îmbrăcăminte sportivă, a zărit într-o după-amiază un magazin care era ceva între consignație și prăvălie cu recuzită de teatru. În vitrina lui a văzut pălării de damă cu boruri largi, așadar, ce-i era ei de trebuință. A intrat și vânzătorul a recunoscut-o imediat, ea nu.

Vânzătorul, domnul Andres Agessen, avea mai puțini ani decât păr și, odată, în timp ce-și bea cafeaua și-și citea ziarul, în aceeași cafenea se afla lângă el o masă zgomotoasă cu fete. Marea din dreptul lor avea culoarea cerului, nu era urmă de nor, în larg domnea o liniște străvezie ca aerul. Fetele spuneau bancuri porcoase și râdeau strident. Printre ele se afla și doamnișoara

Nielssen. Relata un banc din pricina căruia domnul Agessen s-a întors s-o privească, la care fetele au izbucnit și mai tare în râs.

Își aminti de acel banc acum, când ea intrase în butic. Despre o fiică fumătoare care se ferea de mama ei, care nu suporta fumul. Odată, când un tânăr se afla în camera fetei, în apartament s-a întors pe neașteptate mama. Fata a spus că trebuie să termine repede și i-a luat-o în gură ca să-l satisfacă. Atunci a intrat mama și a strigat: „Andersina, tu fumezi!”

— Ce dorește domnișoara? se precipită domnul Agessen.

— Aș vrea să văd pălăriile dumneavoastră. Îmi plac cele cu boruri largi.

— Cum să nu, domnișoară. Vă putem oferi piese de percal și tafta. Cele cu borul atașat și cu fructe sunt de pluș, satin sau velur.

Domnișoara Nielssen a probat una din satin, care îi stătea foarte bine. A doua, pe care domnul Agessen i-a înmânat-o amabil, era din cele „à la Pamela” – boruri largi, înclinată spre față, cu un batic transparent, care se lega la bărbie.

— Impecabil! spuse el cu admirație sinceră. Dumneavoastră vă stă impecabil orice pălărie pe care o avem în butic!

— Și cât face, de pildă, cea din velur, întrebă domnișoara și primi un răspuns care o îngrozi. Se scuză iute și plecă.

A doua zi s-a împotrivit ispitei, însă peste încă o zi nu a mai rezistat. Nu mai plouase de trei

săptămâni, soarele pustiise locul de căldură și domnișoara Nielssen apăru iarăși în buticul domnului Agessen.

Însă nu era în butic. O întâmpină un bărbat în vârstă, cu o expresie dârză a sprâncenelor și cu un ton care parcă-i spunea: „De două ori vrei degeaba?”

Ea se cam fâstâci, zise că s-ar uita la niște pălării cu boruri largi, la care bătrânul vânzător o întrebă cu nerușinare:

— Cât sunteți dispusă să plătiți?

Domnișoara se fâstâci și mai tare și bâigui:

— În ce monedă?

— Să zicem în euro.

— Iată o sută de euro. Nu am mai mult, călătoresc și nu pot să-mi rup mai mult de atât, explică domnișoara Nielssen.

Vânzătorul luă din vitrină o pălărie din pai negru și i-o oferi.

Îi stătea impecabil.

— Cât face? vru să știe domnișoara Nielssen.

— Două sute de euro, i-a răspuns bărbatul. Dumneavoastră cât ați oferi pentru ea?

— O sută douăzeci, bâigui ea.

— O sută douăzeci? se miră el. Ați spus că sunteți în călătorie și că n-aveți mai mult de o sută. Acum oferiți o sută douăzeci. Asta nu cred că este o ofertă serioasă.

Cu aceste cuvinte, puse la loc pălăria în vitrină și începu să fluiere o melodie, la care domnișoara o zbughi din butic foc și pară, dar afară se liniști, fiindcă vânzătorul avea dreptate. Oferta ei era peste posibilitățile sale.

Soarele dogorea că puteai face omletă în palmă, și ea, vrând-nevrând, se ivi iarăși a doua zi în butic. De data asta la tejghea stătea domnul Agessen.

— M-am gândit că-ntr-o zi o să vă întoarceți după pălărie, zise el și îi oferi să mai probeze unul din modelele expuse.

Ea acceptă, fără să scoată o vorbă despre cum mai venise la butic când era bătrânul vânzător care fluiera și căruia nu-i plăcea să vândă pălării. De data asta, probă niște antice pălării din secolul XX, din pai, apoi niște pălărioare franțuzești care se purtaseră în secolul trecut, lăsate pe ceafă. Nădăjduia ca astea să fie mai ieftine. Având grijă ca domnul Agassen să nu observe, întoarse un pic borul ca să vadă prețul.

— Cât face asta? îl întrebă ea pe vânzător.

El pretinse că era preocupat să caute nu știu ce catalog și trânti un preț dublu față de cel trecut pe pălărie.

— Dacă vi se pare scumpă, este din pricina borurilor largi, unde intră mult material. Mai ieftine sunt tocele cu margini mici și cu pene, ori aceste pălării tip „caschetă”, desigur că asta în formă de clopot v-ar veni foarte bine!

— Ah, nu! a exclamat domnișoara Nielssen îngrozită. Eu am nevoie de o pălărie care să mă apere de soare, nu de acest monstru metalizat care nu clipește. Pălăria trebuie să aibă boruri cât mai largi. Nu simțiți că acum soarele prăjește? În loc să te bronzezi, ajungi o rană. Deja de trei-patru săptămâni nu mai poți ieși afară! Nu credeți?

Atunci domnul Agessen spuse calm:

— Priviți-o pe asta!

Și arată o pălărie bărbătească panama, care avea un bor uriaș.

— Fără ea nu ies din casă!

— Într-adevăr? se miră încântată domnișoara Nielssen.

Data următoare ea a probat alte pălării, ca iarăși să constate cu surprindere că, în mod cert, vânzătorul dubla prețul trecut pe fiecare articol, așa încât nu putea nicicum găsi ceea ce îi trebuia, deși prețul era cât de cât acceptabil.

— Niciun nor! îi zise el, pregătindu-se să iasă din magazin, căci se încheiase programul de lucru. N-ați vrea să merg cu dumneavoastră să vă arăt ceva?

Ea șovăi pentru o clipă, dar el susținu că lucrul de arătat era aproape și făcu semn spre copacul din stradă.

— Observați ceva la copacul ăsta?

— Da, că e bolnav.

— Evident. E suferind de aceeași boală de care suferim și eu, și dumneavoastră.

— Din ce pricină?

— Din pricina soarelui.

Domnișoara Nielssen era hotărâtă să revină a doua zi în buticul cu pălării. Domnul Agessen, care între timp i se prezentase, era un suflet afin, avea aceleași temeri ca ale ei. Când au plecat împreună din butic, de unde ea iarăși nu cumpărase nimic, fiindcă prețurile erau piperate, iar el le mai și dubla, soarele ardea atât de tare, că el îi propuse:

— Haideți să bem ceva la răcoare, în loc să ne mai expunem arșiței. Eu locuiesc în colț, la etaj. Haideți să ne adăpostim până ce apune soarele, la mine puteți găsi ceva răcoritor. Pe lângă asta, vreau să vă mai arăt și altceva…

Ea a cam ezitat, dar, între răcoarea promisă și dogoarea străzii, nu mai avea de ce să mai șovăie și urcă împreună cu el la etaj. Acolo era, într-adevăr, răcoare.

— Cu asta vreau să vă surprind! a șoptit el și a deschis ușa dormitorului.

Pe așternut, în colțurile tablourilor, pe cheile din broască și pe clanțe, pe canapea, ca și pe fotolii, se aflau pălării. Cele douăzeci. Pe care ea le probase și care stăteau acolo atât de frumos, ea neavând bani să le cumpere.

— Toate sunt ale dumneavoastră! zise el îmbrățișând-o.

Degetele lui erau plăcut de reci.

La fiecare întâlnire amoroasă, ea venea după câte o pălărie din cele de mătase, cu boruri largi, pe care el i le dăruia. Iar el – el era cu capul gol. Era fără pălăria panama, pe care susținea că o poartă permanent. După asta a știut imediat că lui nu-i păsa de petele solare, de furtunile magnetice de care ea era convinsă, ci doar de ea.

Lucru pe care l-a resimțit ca pe o trădare. Se întreba: de ce-or fi bărbații atât de proști?

În momentul acela, în oraș, temperatura atinsese 46 de grade Celsius, cam cu zece grade mai mult decât se măsurase vreodată prin ridicarea mercurului în termometru.

CHI HECHOU (Coreea)

Pseudonimul unui scriitor coreean, autorul câtorva cărți: o monografie despre stilul coreizat al limbii chineze, numit „hanmun”, o culegere de povestiri al cărei titlu nu poate fi exact tradus în vreo limbă europeană, cărți de poezie scrise pentru strămoși în limba „kajo” ș.a. Sub titlul denumirii faimosului grup de poeți din secolul al XII-lea, *Șapte înțelepți la est de mare*, Chi Hechou a mai alcătuit o carte de poezie, apoi o panoramă a literaturii coreene de la mișcarea „ihegvan soso” (secolul al XIII-lea) până la perioada vârstei lirice *sijo* și *kasa*[21] în limba coreeană (secolul al XV-lea). N-a aparținut niciodată noii mișcări care practica *sasal sijo*[22]. A murit în timpul războiului dintre cele două Corei. Tradus în engleză. Povestirea selectată aici poartă titlul unei eroine din literatura coreeană a secolului al XIX-lea.

CHUN HYANG

Chun Hyang a fostă căsătorită cu Chi Von. El era tânăr și ager: pe țărm, în Samcheok, unde trăiau, putea prinde peștele cu mâna din mare. Știa să scrie: barba neagră și-o împletea în forma celui de-al cincilea caracter din scrierea idu. Avea dinți albi cu care mărunțea oase de pește. O iubea pe Chun și ea îl iubea pe Von. Nu s-au bucurat multă vreme de fericirea care nu se simte, așa cum nu se simte aerul pe care îl respirăm.

Chun s-a îmbolnăvit. La început au crezut amândoi că e vorba doar de somnolență și oboseală. Ea muncea mult la câmp, cu picioarele

în apă. Dar, în vis, orele nu prețuiesc aidoma celor din trezie. Visul trece într-o clipă, pe când cel treaz poate în vremea asta să împletească o rogojină din trestie. Timpul lui Chun se scurgea lent, deși ea se simțea ca în vis. Așa au aflat că Chun e bolnavă, iar nu că moțăie. Ultimul lucru la care s-a gândit când a fost sănătoasă, dar știind că se va îmbolnăvi, a fost ca soțul ei să vegheze asupra ei. Plângea de deznădejde și necaz, dar nu avea ca el lacrimi de zi și de noapte, ceea ce de asemenea însemna că este bolnavă.

Boala a fost neînduplecată. În boală, Chun s-a transformat în bărbat. Chiar s-a și căsătorit în boală cu o oarecare Chon Njan, frumoasă și dornică de mângâieri. Dar Chun era bolnavă, iar dragostea nu-i pica prea bine. Atunci Chon Njan i-a spus bărbatului ei, adică bolnavei Chun Hyang, că ar fi bine ca el (adică ea), înainte de a face dragoste, să-i spună de fiecare dată o istorioară din viața lui, despre o altă femeie cu care s-a culcat el (ea). Chun, deși bolnavă, s-a cam tulburat, dar a început să-și imagineze trăiri amoroase cu alte femei. Încât s-a ajuns ca bolnava Chun să trebuiască să născocească în fiecare seară mereu o altă întâmplare, fiindcă se temea că altfel soția ei (a lui), Chon Njan, l-ar fi omorât. Astfel s-au iubit ele. Le plăcea teribil amândurora și au început să facă dragoste foarte des. Numai că pe Chun, bolnavă fiind, o epuiza teribil. Aveau și câte cinci orgasme la un contact sexual, adică un maximum, după care îți ruinezi sănătatea, pe care Chun Hyang o avea oricum năruită.

Când, deodată, Chun Hyang n-a mai putut să-și închipuie aventuri amoroase cu femei. Se gândea că soția ei (a lui) o să-l omoare din pricina asta, dar în loc de asta Chun s-a însănătoșit. Nici urmă din boala ei, nici urmă de soția ei Chon Njan. Chun Hyang stătea sănătoasă în așternutul ei, candela ardea într-un colț al odăii, iar pe un scaun de lemn ședea un bătrân astmatic, fără dinți, bând lapte. N-a observat că ea s-a înzdrăvenit. Era soțul ei, Chi Von.

VAN DE KEYBUS (Olanda)

Despre acest scriitor olandez se spune că a scris povestiri și drame numai noaptea. Ziua era rezervată altor activități ale sale. Teza de doctorat: „Cartea electronică – structură și marketing”; faimosul lui curs de la universitatea din Oslo: „Zidul 3D al camerei virtuale”. Culegeri: *CD* și *Povestiri comprimate*. Editură: Bert Bakker din Amsterdam. Culegerea de povestiri *Femeia pe care n-am iubit-o*, drama *Cum s-a ivit universul* și altele. În opinia sa, declarată unui ziarist al revistei *De Groene Amsterdammer*, a avut numai bibliografie, nu și biografie. În călătorii, își lua întotdeauna perna cu el. A murit în anul 2009, nemaiașteptând să i se îndeplinească visul cu cartea electronică, în locul celei pentru care sunt tăiate pădurile planetei.

FOTOLIU DE MURIRE

1.

Știți care este întrebarea frecventă care se pune colateral, privind secolele XX și XXI?

— Sfârșitul istoriei?

— Nu. Asta era întrebarea colaterală cea mai frecventă din secolul XX. Acum nu mai este. Istoria s-a nărăvit și a scăpat hățurile.

— Păi, atunci care este?

— Că a venit sfârșitul cărții! Întrebare care se pune și în secolul ăsta și în secolul trecut.

— Cum adică sfârșitul cărții? Păi, niciodată în istorie nu s-a tipărit și s-a citit mai mult ca în ziua de azi!

— Nu asta e problema. Pentru ce vor trebui marile fabrici de automobile să se reorienteze spre un alt combustibil în locul benzinei?

— Din pricina noii legislații?

— Nici vorbă. Ci pentru că benzina nu va mai fi în rezervele de țiței de sub pământ. Din aceleași rațiuni va trebui să moară și cartea. Copacul din care se face hârtie n-o să mai fie.

— Va să zică o să moară cartea?

— Ea a murit deja de mai multe ori. Întâi a murit în piatră, apoi în tăblițe de argilă, după aceea în sulurile de pergament și, în fine, o să moară în hârtie. Ea moare cu fiecare clipă...

Discuția se purta în cabinetul directorului adjunct al Rijksmuseum din Amsterdam, domnul profesor Atte Naardinga. Discutau doi venerabili profesori și prieteni, iar oaspetele care abia intrase încă nici nu fusese invitat să se așeze. Cabinetul se afla la etajul întâi, ceva mai înalt (clădirea avea mezanin). Pe lângă masa computerului, pe al cărui monitor mare, de nouăsprezece inci, se puteau urmări și programe TV, în mijlocul încăperii, sub lustra cu opt brațe, cu spații pentru lumânări în stil „olandez", se afla o măsuță rotundă cu trei fotolii. Pe care se găsea o scrumieră de proveniență coptă și suporturi de sticlă pentru pahare. Închizând colțul, se înfățișa masa de scris a gazdei. Pe peretele opus celui cu patru ferestre, se vedeau un dulăpior de proveniență germană și două comode Biedermeier. Deasupra lor atârnau, elegant înrămate, manuscrisele a doi poeți din secolul al XIX-lea. În colțul de lângă raftul cu cărți, care

atingea tavanul, se afla un antic fotoliu comod, acoperit cu velur, din cele numite la Utrecht „cu urechi”, chiar așa, pentru ca în adâncurile spetezei să-ți poți sprijini capul și ațipi. Oaspetele, care până atunci șezuse numai într-unul din cele trei fotolii de la măsuță, atras de confortul fotoliului capitonat cu pluș, vru ca în marțea aceea să se cufunde în el. Gazda îl apostrofă cu întrebarea:

— Că doar nu vrei să te așezi în fotoliu, nu?

— Cum adică? se fâstâci oaspetele.

— Pentru că este un fotoliu de murire.

— La ce te gândești?

— Simplu. Până acum, cine s-a așezat în el, a murit. Evident, e o moarte frumoasă și un nume frumos pentru fotoliu. Fotoliu de murire. De altfel, privește!

Și gazda scoase prima carte care-i veni la îndemână și o aruncă iute în fotoliu. Cartea căzu în fotoliu și dispăru imediat.

— Ai văzut? Cartea a murit!

— Cumplit, dar spune-mi, n-ai să mori și tu, dacă te așezi în fotoliu?

— Nu, pentru că asta nu se referă la proprietarul fotoliului.

Îngrozit, oaspetele se așeză pe unul dintre fotoliile de la măsuța rotundă și chibzui că tânărului profesor îi ieșise poanta. Acum era rândul oaspetelui. Trebuia să închipuie ceva cu care să-și uluiască colegul.

— Ce faci zilele astea? întrebă el, ca să câștige timp.

Dar tânărul coleg îl surprinse și mai mult cu răspunsul:

— Pierd nasturi. După cum știi, în loc de cravată, care mai degrabă îmi stă câș, port un nasture decorativ la prima butonieră a cămășii, dar până acum am pierdut trei. Probabil că mai întâi dispar cei din metal ordinar. Soția mea spune că-i pierd atât de bine, că n-o să-i mai găsim niciodată. Ăsta-i adevărul.

— Nu-i adevărat! O să-ți găsești nasturii, dar după moarte. După moarte găsești toate lucrurile pierdute.

2.

Într-un butic de antichități, ținut de un evreu în piața portului din Rotterdam, reprezentantului Rijksmuseum din Amsterdam, tânărului domn Roel Jongstra, i-a atras atenția un fotoliu. El venea regulat la magazin și proprietarul știa trebuințele instituției unde domnul Roel Jongstra lucra, care deseori obținea de aici obiecte rare și frumoase. De data aceea, cumpărătorul voia să completeze cabinetul directorului adjunct al Rijksmuseum, motiv pentru care se afla acolo.

— Când a fost executat? întrebă el și primi răspunsul așteptat.

— La sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea.

Fotoliul îl atrăgea, dar domnul Roel Jongstra a remarcat că picioarele erau cam deteriorate. De parcă li se montaseră șuruburi care lăsaseră crăpături în lemn. L-a întrebat pe vânzător despre asta, iar acesta a spus că, înaintea livrării,

dacă obiectul este cumpărat, toate cele patru picioare vor fi finisate cu migală, astfel încât porțiunile crăpate să dispară. Era vorba de un centimetru. Era absolut necesară și capitonarea, fiindcă fața avea pe brațe un asemenea glanț, că te puteai oglindi. Pe lângă asta, pielea nu mergea pe un asemenea fotoliu. Întâi trebuia folosită o catifea bordo. Când cumpărătorul vru să încheie tranzacția, observă că vânzătorul parcă șovăia.

— Că doar n-oți vrea dumneavoastră să cumpărați fotoliul? îl întrebă până la urmă pe cumpărător.

— De ce? Nu ne-am înțeles la preț?

— Nu asta-i problema! Știți ce e ăsta?

— Ce e?

— Ăsta e un fotoliu de murire.

— Prostii! spuse domnul Roel Jongstra și plăti, cu rugămintea ca obiectul să fie trimis la muzeu. Apoi se așeză în fotoliu să-l probeze…

— Nu! strigă vânzătorul, dar a fost prea târziu.

Domnul însărcinat cu afaceri, Roel Jongstra, zăcea deja mort în fotoliul de murire.

3.

Căpitanul șchiop al vasului Andaluzia, care se pregătea să iasă în larg din portul local, a cumpărat înainte de plecare un fotoliu deteriorat, cu doi guldeni, și a mai dat o jumătate de gulden pentru ca fotoliul să fie adaptat trebuințelor sale din cabină. Tâmplarul navei a scos rotițele din picioarele fotoliului, le-a întărit cu șuruburi pe

dușumeaua cabinei căpitanului, iar husa florentină pătată a schimbat-o cu piele de pui de mistreț, rezistentă la umezeală.

Când a venit soția căpitanului ca să-și ia rămas-bun de la soț înaintea ieșirii în larg, lucrul acesta a atras atenția tuturor celor de pe punte. Sub rochia ei elegantă, toți au văzut mai mult decât se ascundea acolo. În vreme ce căpitanul dădea ultimele instrucțiuni, ea se află pentru o clipă singură în cabina căpitanului și deschise imediat caseta vaporului cu jurnalul de bord, fixată de masă, să nu cadă în legănările valurilor. Apăsând pe arcul ascuns, a deschis fundul dublu al casetei și acolo a găsit două inele prețioase și guldeni de aur și argint. Le-a vârât iute pe toate în sân și, pentru că în clipa aceea căpitanul intrase în cabină, ca să nu se observe nimic, ea se tolăni în fotoliul cu „urechi", știind că așa arăta foarte bine, ceea ce era adevărat. Nu s-a mai sculat de acolo. Căpitanul și-a găsit soția moartă în fotoliul de murire. A doua zi, a dispus ca fotoliul să fie scos din cabina sa și vândut la o prăvălie cu antichități.

4.

— Iar ești însărcinată! a țipat într-o dimineață meșterul Jean Taupin, văzând ditamai pântecul rumeniu al soției sale, care nu putea fi doar de la calvados.

Cam pe la sfârșitul secolului al XVIII-lea, pe țărmul Atlanticului, în Normandia, într-un sat de pe o colină aplecată deasupra oceanului, lângă bisericuța de piatră cu hramul Sfânta Ana, din secolul al XIV-lea, trăia familia Taupin. De mult

uitaseră că veniseră cândva din Sables D'Olonne în Vendeville. Aici erau deja de două veacuri toți, și bărbați, și femei, aghesmuiți de calvados. Beți se nășteau și beți mureau, abia de-și dădeau seama. Întâi au cultivat livezi, dar, cum mai mult le plăcea să bea decât să culeagă mere, au schimbat macazul și au început să lucreze ceva „la un pahar", adică o treabă la care nu trebuiau prea mult să se miște. Au început să meșterească unelte de lemn pentru gospodărie, apoi și ceva mobilier – măsuțe, lădițe, taburete și polițe. Le-a ieșit și au început să bea și mai mult, și-ncă mai bine să muncească. Atunci, parohul bisericii Sf. Wulfram din Abeville, cu care se înrudeau de departe, a comandat pentru sine un fotoliu. Pentru că și el era băut de trei veacuri, fie binecuvântat, obiectul a fost lăsat în seama atelierului familiei Taupin, care avea deja o mare faimă. Jean, care pe vremea aceea conducea treburile în atelier și în gospodărie, chit că dădea pe gât un calvados după altul, ca pe apă, știu să cioplească, în lemn vechi și uscat de nuc, un schelet perfect pentru fotoliu. Avea tăblie și spătar „cu urechi", unde să se poată odihni capul atunci când se tolănea parohul ostenit după mesă. A fost fixat în patru rotițe, așa cum era moda pe-atunci, în cadrul de lemn măiastru a pus un grilaj de fier, pe care fiul său să poată așeza arcurile, și apoi, printre ele, părul de cal înfășurat în pânză și tapițat cu o țesătură din Florența. Așa că fotoliul a fost pregătit ca fiind obiectul cel mai luxos executat vreodată de Taupini, așezat la loc de cinste, unde trebuia să aștepte ziua livrării.

Atunci s-a petrecut lucrul acela. Pe doamna Taupin au trecut-o brusc durerile facerii și, nemaiavând clipă de răgaz, s-a așezat pe cel mai apropiat loc, care a fost fotoliul preacinstitului domn paroh. A născut și a murit imediat, încă în fotoliu, dar copilul a rămas în viață.

Jean Taupin a fost îngrozit. În loc de nevastă, mai avea de hrănit încă un copil. Mai mult, fotoliul astfel însângerat nu mai putea fi vândut monseniorului paroh. L-a spălat cât a putut, fiindcă o altă tapițerie l-ar fi costat prea mult, și l-a oferit la un preț derizoriu în port, în nădejdea că l-o cumpăra vreun marinar, ceea ce s-a și întâmplat. Cineva a curățat fotoliul de petele de sânge și l-a adus pe mare, ca pe o binevenită piesă de mobilier într-o cabină veche.

4.

— Iar ești însărcinată, a țipat într-o dimineață meșterul Jean Taupin, văzând ditamai pântecul rumeniu al soției sale, care nu putea fi doar de la calvados...

În acest loc a izbucnit o neînțelegere între scriitor și cititor.

CITITORUL: Ăsta s-a tâmpit de tot! A uitat ce a scris și acum se repetă!

SCRIITORUL: Nici vorbă! Ca să se poată auzi o dată, orice lucru trebuie spus măcar de două ori. De altfel, uiți că eu, oricum ai întoarce-o, sunt mai deștept decât tine.

CITITORUL: ?

SCRIITORUL: Întotdeauna e mai deștept cel care știe sfârșitul decât cel care nu știe sfârșitul!

Eu știu sfârșitul acestei povești, iar tu încă nu-l știi! Așa că, bre, astupă-ți urechile până ce n-o să citești ce e scris!

Așadar, cam pe la sfârșitul secolului al XVIII-lea, pe malul Atlanticului, în Normandia, într-un sat de pe o colină aplecată deasupra oceanului, lângă bisericuța de piatră cu hramul Sfânta Ana, din secolul al XIV-lea, trăia familia Taupin. De mult uitaseră că veniseră cândva din Sables D'Olonne în Vendeville. Aici erau deja de două veacuri toți, și bărbați, și femei, aghesmuiți de calvados. Beți se nășteau și beți mureau, abia de-și dădeau seama. Întâi au cultivat livezi, dar, cum mai mult le plăcea să bea decât să culeagă mere, au schimbat macazul și au început să lucreze ceva „la un pahar", adică o treabă la care nu trebuiau prea mult să se miște. Au început să meșterească unelte de lemn pentru gospodărie, apoi și ceva mobilier – măsuțe, lădițe, taburete și polițe. Le-a ieșit și au început să bea și mai mult, și-ncă mai bine să muncească. Atunci, parohul bisericii Sf. Wulfram din Abeville, cu care se înrudeau de departe, a comandat pentru sine un fotoliu. Pentru că și el era băut de trei veacuri, fie binecuvântat, obiectul a fost lăsat în seama atelierului familiei Taupin, care avea o mare faimă. Jean, care pe vremea aceea conducea treburile în atelier și în gospodărie, chit că dădea pe gât un calvados după altul, ca pe apă, știu să cioplească, în lemn vechi și uscat de nuc, un schelet perfect pentru fotoliu. Avea tăblie și spătar „cu urechi", unde să se poată odihni capul atunci când se tolănea parohul ostenit după

mesă. A fost fixat în patru rotițe, așa cum era moda pe-atunci, în cadrul de lemn măiastru a pus un grilaj de fier, pe care fiul său să poată așeza arcurile și apoi, printre ele, părul de cal înfășurat în pânză și tapițat cu o țesătură din Florența. Așa că fotoliul a fost pregătit ca fiind obiectul cel mai luxos executat vreodată de Taupini, așezat la loc de cinste, unde trebuia să aștepte ziua livrării.

Atunci s-a petrecut lucrul acela. Pe doamna Taupin au trecut-o brusc durerile facerii, așa încât, nemaiavând clipă de răgaz, s-a așezat pe cel mai apropiat loc, care a fost fotoliul preacinstitului domn paroh. A născut, iar copilul a murit imediat, chiar în fotoliu acela.

Jean Taupin a fost îngrozit. Fotoliul astfel însângerat nu mai putea fi vândut monseniorului paroh. L-a spălat cât s-a putut, fiindcă o altă husă ar fi costat prea mult, și l-a oferit la un preț derizoriu în port, în nădejdea că o să-l cumpere vreun marinar, ceea ce s-a și întâmplat. Cineva a curățat fotoliul de petele de sânge și l-a dus pe mare, ca pe o binevenită piesă de mobilier într-o cabină veche.

3.

Căpitanul șchiop al vasului Andaluzia, care se pregătea să iasă în larg din portul local, a cumpărat înaintea plecării un fotoliu deteriorat, cu doi guldeni, și a mai dat o jumătate de gulden pentru ca fotoliul să fie adaptat trebuințelor sale din cabină. Tâmplarul navei a scos rotițele din picioarele fotoliului, le-a întărit cu șuruburi în

dușumeaua cabinei căpitanului, iar husa florentină pătată a schimbat-o cu piele din pui de mistreț, rezistentă la umezeală.

Pe când căpitanul mai dădea ultimele instrucțiuni, pe vapor a venit să-și ia rămas-bun unchiul căpitanului. Pentru o clipă s-a aflat singur în cabina căpitanului și imediat a dat dușcă un păhărel de rom. Apoi și-a mai turnat unul și s-a uitat în jurul său. Era un om căruia picioarele îl slujeau mai rău decât mâinile și avea o barbă ascuțită în două culori, ca de arici. Dormea în fiecare după-amiază și, după ce se trezea din picoteala aceea, mai stătea culcat câteva clipe, gândind că el, de fapt, este răposata lui mamă. Simțea clar cât de mult semăna cu ea în acele momente, i se părea că vede lumea prin ochii ei. Ceea ce de altfel se și petrecea. După ce mai bău un rom, se apropie de masa pe care se afla caseta cu jurnalul de bord al căpitanului, fixat cu arc. Fără a mai gândi, privind cu ochii răposatei lui mame, el deschise caseta. Apăsă precaut arcul ascuns și descuie fundul tainic al casetei, unde găsi două inele scumpe și câțiva guldeni de aur și argint. Îndesă iute totul în buzunar, dar în această postură îl surprinse căpitanul. Știind de dinainte cu cine avea de-a face, căpitanul îi scoase brutal din buzunar giuvaerele furate și, când acesta, cu romul în nas, vru să se împotrivească, căpitanul îl împinse în fotoliul „cu urechi". Unchiul nu s-a mai ridicat de-acolo. Spre suprinderea căpitanului, care îl scutura zadarnic. Unchiul zăcea mort în

fotoliul meșterului Taupin. A doua zi, căpitanul a dispus ca fotoliul să fie scos din cabina sa și vândut la o prăvălie cu antichități.

2.

Într-un butic de antichități, ținut de un evreu în piața portului din Rotterdam, reprezentantului Rijksmuseum, tânărului Roel Jongstra, i-a atras atenția un fotoliu. El venea regulat în butic și proprietarul știa trebuințele instituției unde lucra domnul Roel Jongstra, care deseori obținea de aici obiecte rare și frumoase. De data asta, cumpărătorul voia să completeze cabinetul directorului adjunct al Rijksmuseum și de aceea se afla acolo.

— Când a fost executat? a întrebat el și a primit răspunsul așteptat.

— La sfârșitul secolul al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea.

Fotoliul îl atrăgea, dar domnul Roel Jongstra a remarcat că picioarele erau cam deteriorate. De parcă li se montaseră șuruburi care lăsaseră crăpături în lemn. L-a întrebat pe vânzător, iar acesta a spus că, înaintea livrării, dacă obiectul este cumpărat, toate cele patru picioare vor fi finisate cu migală, astfel încât porțiunile crăpate să dispară. Era vorba de un centimetru. Apoi se cerea și recondiționarea capitonării cu păr de cal. Cu tapițerie din piele de pui de mistreț ce trebuia schimbată, fiindcă avea pe brațe un asemenea glanț, că te puteai oglindi în ea.

În toiul acelei negocieri, în magazin a intrat o bătrânică.

— Eu sunt Elodia, zise ea, chit că n-a întrebat-o nimeni.

Pe cap avea o pălărie plină cu albine din mătase. Vorbea domol și a întrebat dacă magazinul acela avea de vânzare o oglindă venețiană. Nu i-a păsat că a întrerupt discuția și negocierea dintre vânzător și cumpărătorul fotoliului, domnul Roel Jongstra. Atunci când vânzătorul amabil i-a arătat oglinda atârnată pe perete, bătrânica și-a privit chipul în ea și brusc i s-a făcut rău.

— Luați loc doamnă, vă aduc imediat un pahar cu apă.

Cu aceste cuvinte, vânzătorul a alergat în partea din spate a magazinului, iar bătrânica s-a prăvălit direct în fotoliul tapițat în piele veche.

— Nu! a strigat domnul Roel Jongstra, dar totul a fost prea târziu.

Bătrâna doamnă zăcea deja moartă în fotoliul de murire.

1.

— Și încă o întrebare, ultima zise oaspetele. Domnule profesor, sunteți născut în semnul șarpelui?

— După calendarul aztec, da. Acest calendar este făcut din piatră mărunțită în formă de disc, probabil că l-ați văzut.

— Pentru ce ați scris astfel?

— Din respect față de bunicul meu. Care și-a petrecut zece ani în Mexic, unde a și murit.

— Aici, în biografia dumneavoastră, scrie că posedați excepționale aptitudini diplomatice și sexuale. De ce ați scris așa ceva? Cum poate spune cineva despre sine așa ceva?

— Întâi, nu eu am scris, ci așa scrie în horoscopul aztec, care are pentru fiecare zi din an câte o explicație, ca și pentru ziua mea de naștere, 15 octombrie. Este explicația care se află acolo.

— Oricum ai lua-o, e chiar de prost gust!

— N-ați auzit, dragul meu, motivul.

— Să-l auzim, i-o tăie jurnalistul, și ar fi bine pentru dumneavoastră să fie mai solid decât primul!

— Eu am crezut că toți oamenii au aptitudini sexuale excepționale. Acum văd că, după dumneavoastră, nu este așa, fiindcă vă revoltați!

La acele cuvinte, jurnalistul se ridică uluit.

Discuția se purta în cabinetul directorului-adjunct al Rijksmuseum din Amsterdam, domnul profesor Atte Naardinga. Era vorba de un interviu pentru ziarul Het parol, iar jurnalistul care purta discuția aceea cu domnul director-adjunct se numea Bastian Vogelaar.

Cabinetul se afla la etajul întâi, mai înălțat (clădirea avea mezanin). Pe lângă masa computerului, pe al cărui monitor mare, de nouăsprezece inci, se puteau urmări și programe TV, în mijlocul camerei, sub lustra cu opt brațe, cu spații pentru lumânări în stil „olandez”, se afla o măsuță rotundă cu trei fotolii. Pe ea se găsea o scrumieră de proveniență coptă și suporturi de sticlă pentru pahare. Închizând colțul, se înfățișa masa de scris a gazdei. Pe peretele cu patru

ferestre, stăteau un antic dulăpior german și două comode Biedermeier. Deasupra lor atârnau, frumos înrămate, manuscrisele a doi poeți din secolul al XIX-lea. În colțul de lângă polița cu cărți care atingea tavanul, era un antic fotoliu comod, cu pluș roșu, din cele numite la Utrecht „cu urechi", chiar așa, pentru că între adânciturile spetezei îți puteai sprijini capul și ațipi.

Stând ei în ușă, fiindcă oaspetele se pregătea să părăsească demonstrativ încăperea și să întrerupă interviul, profesorul spuse calm, arătând către fotoliul roșu din colțul cabinetului său:

— Nu vreți să luați loc pe fotoliul meu?

— De ce? se tulbură oaspetele.

— Pentru că este un fotoliu de murire.

— De ce credeți asta?

— Simplu. Cine s-a așezat până acum în el, a murit. Evident, e o moarte frumoasă și un nume frumos pentru un fotoliu. Fotoliu de murire... De altfel, priviți!

Și directorul-adjunct al Muzeului Rijk aruncă iute o carte în fotoliu. Cartea dispăru în aceeași clipă când căzu în șezutul fotoliului.

— Ați văzut? Cartea a murit!

Jurnalistul Basten Vogelaar se întoarse furios și, în cele din urmă, ieși din cabinet profund jignit.

Domnul director-adjunct al Muzeului Rijk, profesorul Atte Naarding zise:

— În fine! Slavă Domnului!

Și se întinse ostenit în fotoliul său roșu de murire să-și tragă sufletul.

Dar, îl rodea ceva la spate. Se uită și în fotoliul de murire găsi ceva – un nasture. Un nasture decorativ din metal, pierdut în urmă cu un an. În sfârșit, îl găsise.

Și atunci, rămase împietrit de frică.

„Păi, am găsit nasturele pierdut! Oare de câtă vreme sunt deja mort?" se întrebă. „Oare nu toate acele morți au fost în cadrul noii mele stări? Oare când am trecut dintr-o stare de agregare în alta? Oare toate morțile se pot cunoaște între ele? Și dacă nu există morți fără de număr, ci doar una singură, moartea de obște? Și dacă toți cei secerați de aceeași sabie devin frați de sânge?"

Oricum, profesorul luă nasturele și vru să-l pună mașinal la loc, adică să-l prindă de capsa de sub gât. Atunci observă că nu are capsă, nici cămașă. În fine, înțelese că nu are nici gât, nici mână.

EKATERINA TIUTCEV (Rusia)

Ekaterina Tiutcev s-a născut la New York, într-o familie de emigranți ruși. Nu are nicio legătură cu poetul din secolul al XIX-lea cu același nume. A studiat istoria artei în Elveția. Nu a fost niciodată în Uniunea Sovietică. După apariția Noii Rusii, a venit în țară și s-a angajat custode la Muzeul Lev Tolstoi de la Iasnaia Poliana. La Tula a publicat culegerea de povestiri *M-am întors cu zăpada*, iar la editura petrogrădeană Azbooka, cartea *Numele de familie nu pleacă odată cu soțul*. A fost publicată și de editurile Amfora și Zebra E. A scris pentru radio monodrame, dintre care două (*Așternutul gol* și *Pescăruș devenit rândunică*) au fost publicate pe casete audio, în interpretarea Dariei Moroz. Cel mai mult s-a ocupat cu teatrul și cu dramele ei interactive *Capcană pentru voi* și *Ultimul dintre cunoscuți*, jucate la Teatrul „Cehov" din Moscova, la Sankt Petersburg, Voronjez și în Siberia. A declarat într-un interviu pentru *Inostranaia literatura* că i-a citit cu bucurie pe Alexander Genis, cât a fost în America, și pe B(oris) Akunin, de când s-a angajat la Iasnaia Poliana. A murit în anul 2003, culegând căpșune în pădure, fapt despre care circulă o povestioară. Cei care au fost prezenți la moartea bătrânei doamne spun că acela care-și amintea, urmărind privirea ochilor larg deschiși ai muribundei, putea zări îngerul care se înălța din pădure. Nimeni nu și-a amintit.

TABLOURI

M-am născut în gubernia Pskov din Rusia țaristă, în ținutul de lângă cunoscutul sat

Boldina. Aici, familia mea a avut o mică moșie la începutul secolului XX. Casa aceea, cu heleșteu și cu fațadă cu coloane, abia de mi-o amintesc. Știu că în cea mai mare parte a anului era asaltată de croncănitul ciorilor care se cuibăriseră în copacii dimprejur și scăldată de mirosul atât de înmiresmat al teilor, de-ți părea că teii întreabă ceva, iar dacă nu li se răspunde doboară un obiect din casă. Îmi amintesc de tablouri care atârnau pe pereți și de un pat de fier. Unele dintre ele erau agățate în salon ori în dormitoare, iar unul deasupra căminului. Mi le amintesc, așa cum îți amintești mereu de ceea ce ai avut în copilărie zilnic în fața ochilor.

Părinții mei și bunica au avut gusturi un pic cam excentrice. Nu le-au plăcut tablourile semnate. Cel mai ușor e să aduci în casă un fals, cu un nume răsunător însăilat dedesubt. De aceea, toate tablourile noastre au fost anonime. Întâi le-a achiziționat bunica mea, ulterior și părinții mei, care „s-au dedat" gustului ei. Uneori călătoreau la Bruxelles sau Viena ca să achiziționeze din magazinele cu antichități un nou tablou. În final, în vremea mea, au existat cinci tablouri de maeștri străini și un rus. Care rus a fost mai neobișnuit decât toți ceilalți. Dar s-o luăm pe rând.

1.

Poate că trebuie început cu cei mai vechi. Atârna în salon deasupra canapelei neobaroce, care putea deveni pat, dacă i se lăsa o tăblie în jos, și care se prindea într-un arc în poziție

orizontală. Așa cum am spus, tabloul nu era semnat. Era pictura unui maestru spaniol cam de prin secolul al XV-lea, la trecerea dintre gotic și Renaștere. Era „Madona în poală cu pruncul Hristos”, încheiat până la gât. Îngerii îi așezau pe cap o coroană. După o veche restaurare lipsită de măiestrie, îngerilor li se tăiaseră picioarele, ascunse acum sub rama tabloului. Și femeia, și copilul aveau câte un guler mare de dantelă. Erau adevărați spanioli. Hristos spaniol! Ținea în mână un boboc de trandafir. Fecioara nu-l atingea pe Hristos, ci ținea mâinile alături, având grijă să nu-i scape copilul din brațe, dar și să nu fie rănit de cineva. Tatăl meu a numit acea atitudine „hieratică”. Mantaua ei era încărcată cu flori brodate mărunt, așa cum se picta în gotic. Cei doi îngeri care pluteau deasupra capetelor Fecioarei și micuțului Hristos erau mauri. Am privit cel mai mult copilul din brațele ei. Spre deosebire de maurii care îi purtau de grijă. El era palid și avea o privire care mi-a rămas în mine și după ce a pălit restul tabloului în memoria mea. Îndeosebi îmi amintesc că era brunet, avea părul foarte scurt și, ciudat pentru un copil, niște perciuni deși.

2.

Următorul tablou se afla deasupra șemineului din sufragerie. Era „Căsătoria mistică a Sfintei Ecaterina”, aparținând unui maestru italian din Renaștere. Părea a fi un pictor venețian din școala lui Tițian, pentru că un personaj din pictură avea straiele de un galben „Tițian”. Era vorba de Sfânta

Cecilia care, alături de Fecioară și Sfânta Ecaterina, îl înconjoară pe Iisus-copil. În aceeași cromatică adecvată schimbării era pictat părul Sfintei Cecilia. Era o roșcată autentică sau, dacă vreți, o frumusețe cu părul de aur. Tabloul era oval, avea un cadru somptuos, cu margini bătute cu flori aurite. Cadrul era din frunze mari din lemn, prinse în tablou. Și ele tot aurite. Fecioara îl ținea pe micuțul și frumosul Iisus cu pletele-i aurii. De-o parte se găsea pomenita Sfânta Cecilia cu o frunză de palmier în mână, iar de cealaltă, îngenuncheată, Sfânta Ecaterina, care primea de la pruncuț un inel de logodnă. Ea era în straie monahale cenușii. Mi-a fost teamă de acel tablou, ceea ce probabil prevestea căsătoria mea nereușită (care a urmat mult mai târziu).

3.

Cel mai mult am iubit un tablou mic (celelalte erau cu mult mai mari, aproape în mărime naturală). Lucrat în secolul al XVIII-lea, poate de un maestru francez, pe spate avea ceva ca o ștersătură, ce părea sânge. Am văzut asta când s-a zugrăvit, și tablourile au fost rânduite de-a lungul camerei, cu fața întoarsă la perete. Tabloul înfățișa o scenă galantă din viața de familie. La o masă rotundă încărcată cu cești stătea un domn (cu barba rasă, dar după vechea modă, când încă nu se cunoștea îndepărtarea totală a părului de pe față). Deci astăzi s-ar putea spune: nu prea bine bărbierit. Lângă el erau două doamne, foarte decoltate, cu niște fuste largi din mătase. O tânără și o bătrână.

Frumos a fost un lucru pe care nu l-am putut înțelege până la sfârșit și mereu am revenit la acel amănunt. Ei ședeau lângă o fereastră deschisă. Prin fereastră se vedea minunăția pădurii verzi. O simțeai foșnind. Pictorul a zugrăvit foarte sugestiv ramele ferestrei deschise, atât de străvezii, ca și când ar fi fost de sticlă, iar nu din lemn, așa încât aveai impresia că, prin acele rame, pădurea intră în cameră și că mirosul ei învăluie mirosul de ceai, sau ce-or fi băut. Din pădure spre cer plutea ceva tulbure, ca un smoc de ceață sau aburul râului, ca o imagine neclară. De câte ori intru într-o pădure, văd și azi pictura aceea.

4.

Cel mai puțin mi-a plăcut un portret de bărbat, un bust în mărime naturală care, din rama florentină, arăta cu degetul la cameră și pe oricine care îl privea. Era roșu la față, avea perucă și o hermelină peste umeri, iar sub bărbie plastronul clerical. Puternic și dezagreabil, el tulbura pacea micuțului salon de cusut. Arăta de parcă se tot grăbea undeva. Era un prinț german elector, cu perucă din secolul al XVIII-lea, posac de mai bine de trei secole. I-am spus „Toropko". Una peste alta, mi-a plăcut mai mult rama aurită în care se găsea decât el. Îmi amintesc când a fost restaurat și că, spre groaza tuturor, a fost pictat pe o pânză pătrată, deși pictura era ovală și se găsea într-o ramă ovală. Fapt care părea o impostură.

5.

În fine, dar nu pe ultimul loc, se afla și lucrarea unui pictor rus. Nu era pe ultimul loc pentru că am privit tabloul lui cel mai mult. Cam cât a ținut copilăria mea. În casa părinților mei, aveam cameră separată și dormeam în patul de fier care avea o tăblie (cea pe care o privești atunci când te culci, deci deasupra picioarelor) pictată. Nici aici, evident, nu era semnătură. Însă scena era încântătoare, și încântătoare a rămas până azi când mi-amintesc. În pictură era iarnă, se vedeau o pădure și zăpezi și o bisericuță de țară, luminată dinăuntru. Aproape că auzeai psalmodierea și simțeai mirosul tămâii care se răspândea prin ușa deschisă. Se vedea și lumina lumânărilor aprinse la icoane. În fața intrării se oprise o troică cu niște înfierbântați cai negri, iar în sanie era o pereche. El avea cilindru, ea mantou de blană cu gulerul ridicat, încât prin ger i se vedeau doar ochii strălucindu-i. Toată viața am fost îndrăgostită și de ea, și de el mai mult decât de o ditamai familia reală.

Acum vreau să povestesc ce a fost mai târziu cu aceste picturi, de-a lungul vieții mele. Eram deja mare și nu mai locuiam în casa părintească, atunci când ei au divorțat. Mama a luat „Căsătoria mistică a Sfintei Ecaterina” și nu am mai văzut niciodată tabloul acela. A venit războiul, apoi revoluția, apoi iar războiul.

Când a izbucnit revoluția, bolșevicii ne-au rechiziționat casa și câteva tablouri au sfârșit prin iarmaroace și grajduri. Asta s-a întâmplat cu prințul elector, pe care totul îl indispunea încă din

secolul al XVIII-lea, și de el nu mi-a părut rău. Dar am fost disperată că, într-un grajd sau poate într-un pod, a sfârșit și s-a degradat în umezeală și nepăsare Fecioara spaniolă cu Hristos și cu îngerii cu fețe de mauri. Înainte ca vecinii să ne intre în casă, fiindcă era rechiziționată, am reușit să salvez cel mai mic dintre tablouri, singurul pe care l-am putut înveli în șal, luându-l cu mine – cel al maestrului francez cu pădurea care intra în cameră.

Când nemții au ocupat o parte a Rusiei în cel de-Al Doilea Război Mondial, a trebuit să fug și am lăsat tabloul într-o locuință dintr-un târgușor ucrainean. Deși m-am întors repede după război, nici urmă de tablou, ori de casa în care am locuit.

Vreme îndelungată am căutat prin piețe și în gropile de gunoi patul de fier cu biserica troienită, cu perechea aceea de care am fost îndrăgostită. Însă n-am putut-o găsi. Ea, ca și celelalte picturi, au rămas doar în amintirile mele.

Pentru că și aducerile aminte iute se vor stinge, eu încredințez ținerea de minte asupra acelor tablouri cititorului, măcar el s-o mai poarte o vreme.

Pentru comenzi şi informaţii, contactaţi:
GRUPUL EDITORIAL CORINT
Departamentul de Vânzări
Str. Mihai Eminescu nr. 54A, sector 1, Bucureşti, cod poştal 010517
Tel./Fax: 021.319.47.97; 021.319.48.20
Depozit
Str. Gării nr. 11, Mogoșoaia, jud. Ilfov
Tel.: 0758.053.416
E-mail: vanzari@edituracorint.ro
Magazin virtual: www.edituracorint.ro

Fortăreață din Belgrad, situată în parcul cu același nume (n. red.).

Educator Preparation Program (n. red.).

De fapt, autorul se referă la Legea gazelor ideale (n. red.).

Șota Rustaveli, poet georgian din secolele XII–XIII. „Viteazul în blană de tigru" este considerat poem epic național georgian (n. red.).

Natalia Obrenovici/Obrenović, născută Cheșco/Keșco/Keschko (1859–1941) (n. red.).

Milan I al Serbiei a domnit între 1882 și 1889. S-a născut în România, fiind fiul prințului sârb Miloš Obrenović și al nobilei Elena Maria Catargiu (n. red.).

Vechi zeu egiptean al războiului, reprezentat cu cap de șoim (n. red.).

Arhitect, medic și demnitar egiptean, care a construit prima piramidă, în trepte (n. red.).

Herennia Etruscilla, împărăteasă romană din secolul al III-lea d.Hr., soția senatorului Decius, care a preluat puterea, devenind împărat, sub numele de Traian Decius (n. red.).

Numit și Prințul Marko/Crăișorul Marco, a fost o figură importantă la finalul secolului al XIV-lea, în timpul cuceririi otomane a Balcanilor. *De jure*, a fost regele Serbiei, iar *de facto*, a condus un teritoriu din vestul Macedoniei, cu centrul la Prilep (n. red.).

Georgios Pachymeres (1242–1310), istoric, jurist, filozof și poet bizantin (n. red.).

Mihail Panaretos (1320–1390), un oficial al Imperiului Trapezuntului și istoric grec (n. red.).

Henri Grégoire (1881–1964), savant preocupat de istoria Imperiului bizantin, considerat fondatorul bizantologiei în Belgia (n. red.).

Lucius Marinaes Siculus sau Lucio Marineo (1444–1530/1533), umanist italian al Renașterii (n. red.).

Teodor Metochites (1270–1332), om de stat bizantin și filozof (n. red.).

Charles du Fresne, sieur du Cange (1610–1688), filolog francez și istoric al Evului Mediu și al Bizanțului (n. red.).

François-Auguste Mignet (1796–1884), scriitor, istoric și jurnalist francez (n. red.).

Andronic al II-lea Paleologul, împărat bizantin între 1282 și 1328, în timpul domniei căruia declinul Imperiului Bizantin s-a accentuat (n. red.).

Poetul național al Armeniei, care a trăit între 1869 și 1923 (n. red.).

Haceatur Abovian (1805–1848), întemeietorul literaturii armene moderne și susținător al renașterii Armeniei (n. red.).

Forme poetice tradiționale în Coreea. *Sijo*se înrudește cu haiku și tanka, iar *kasa*erau versuri făcute pentru a fi cântate, în general (n. red.).

Formă modernă a liricii coreene, apărută în secolul al XVIII-lea. Dacă în mod tradițional *sijo*era scrisă în chineză și era populară în rândul aristocrației, *sasalsijo*începe să fie scrisă în coreeană și se adresează și maselor (n. red.).

—